

# ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ



ΕΤΟΣ 4Ε' (95) - ΤΕΥΧΟΣ 4 - ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2018  
ΑΘΗΝΑΙ

# **ΕΚΚΛΗΣΙΑ** ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

---

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑ του Μακ. Αρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. **ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ**

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ: Κλάδος Ἐκδόσεων τῆς Ἐπικοινωνιακῆς καί Μορφωτικῆς  
Ἑπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

ΕΚΔΟΤΗΣ: Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κηφισίας, Ἀμαρουσίου καί Ὁρωποῦ κ. Κύριλλος,  
Διευθυντής Κλάδου Ἐκδόσεων Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΞΙΑ - ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ: Κωνσταντῖνος Χολέβας

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΔΟΚΙΜΙΩΝ: Κωνσταντῖνος Χολέβας, Λίτσα Ἰ. Χατζηφώτη.

ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ - ΕΚΤΥΠΩΣΗ - ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: Ἀποστολική Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ: Χρ. Κωβαῖος, Ἰασίου 1 – 115 21 Ἀθήνα. Τηλ.: 210-8160127 – Fax 210-8160128

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ: Ἰωάννου Γενναδίου 14, 115 21, ΑΘΗΝΑ. Τηλ.: 210 72.72.253, Fax: 210 72.72.251  
<http://www.ecclesia.gr> e-mail: [periodika@ecclesia.gr](mailto:periodika@ecclesia.gr)

Γιά τήν ἀποστολή ἀνακουνώσεων καί εἰδήσεων ἀπευθύνεσθε:

- γιά τό περιοδικό ΕΚΚΛΗΣΙΑ: [periodika@ecclesia.gr](mailto:periodika@ecclesia.gr)
- γιά τό περιοδικό ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ: [efimerios@ecclesia.gr](mailto:efimerios@ecclesia.gr)
- γιά τό περιοδικό ΘΕΟΛΟΓΙΑ: [theologia@ecclesia.gr](mailto:theologia@ecclesia.gr)

# Περιεχόμενα

ΤΕΥΧΟΣ – 4<sup>ο</sup>,  
ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2018

ΠΡΟΛΟΓΙΚΟΝ .....	212
ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ	
<i>Τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου,</i> <i>Ἐόρτιον Γράμμα ἐπὶ τῷ Ἁγίῳ Πάσχα πρὸς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν</i> <i>καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμον .....</i>	213
<i>Τοῦ Μακαριώτατου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Γερωνύμου,</i> <i>Ἐόρτιον Γράμμα πρὸς τὴν Α.Θ.Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην</i> <i>κ. Βαρθολομαῖον .....</i>	215
ΟΜΙΛΙΑΙ	
<i>Ἐνθρονιστήριος Λόγος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μάνης</i> <i>κ. Χρυσοστόμου (Παπαθανασίου) .....</i>	216
ΣΥΝΟΔΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ	
<i>Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ κ. Δανιήλ,</i> <i>Ἐπάνοδος στό ἀρχαῖο κάλλος .....</i>	225
ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ - ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ .....	242
ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ - ΚΛΗΤΗΡΙΑ ΕΠΙΚΡΙΜΑΤΑ .....	256
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ .....	257
ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΑ .....	267

## ΠΡΟΛΟΓΙΚΟΝ

**Σ**ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ Ἀπριλίου τοῦ περιοδικοῦ ΕΚΚΛΗΣΙΑ δημοσιεύουμε τὰ Ἑόρτια Γράμματα, τὰ ὁποῖα ἀντήλλαξαν γιὰ τό Ἅγιον Πάσχα ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος καί ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος.

Στήν ἐνότητα τῶν Ὁμιλιῶν θά βρεῖτε τόν Ἐνθρονιστήριο Λόγο τοῦ νέου Μητροπολίτου Μάνης Σεβ. κ. Χρυσοστόμου.

Στά Συνοδικά Ἀνάλεκτα δημοσιεύουμε μία Ὁμιλία τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Καισαριανῆς, Βύρωνος καί Ὑμηττοῦ κ. Δανιήλ μέ θέμα: «Ἐπάνοδος στό ἀρχαῖο κάλλος».

Ἡ ὕλη τοῦ τεύχους συμπληρώνεται μέ τὰ ὑπηρεσιακά κείμενα τῶν Κανονισμῶν καί τῶν Προκηρύξεων καθώς καί μέ τίς εἰδησεογραφικές στήλες τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Χρονικῶν καί τῶν Διορθοδόξων-Διαχριστιανικῶν.

## ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Ἐόρτιον Γράμμα ἐπὶ τῷ Ἁγίῳ Πάσχα  
πρὸς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν  
καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμον

Τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου

(Πάσχα 2018)

Ἀριθμ. Πρωτ. 318

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητέ καὶ περιπόθητε ἀδελφέ καὶ συλλειτουργέ τῆς ἡμῶν Μετριότητος κύριε Ἱερώνυμε, Πρόεδρε τῆς Ἱεραῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Φθάσαντες, χάριτι τοῦ πανοικτίρμονος Θεοῦ, τὸ σωτήριον Πάθος καὶ τὴν ἔνδοξον Ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀπευθύνομεν τῇ Ὑμετέρῃ περισπουδάστῳ ἡμῖν Μακαριότητι ἀδελφοποθήτως ἐγκάρδιον ἐόρτιον χαιρετισμόν.

Ἐορτάζομεν καὶ πάλιν γηθοσύνως τὴν νίκην τῆς Ζωῆς ἐπὶ τοῦ Θανάτου καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἀπὸ τὸ «μέγα τραῦμα» τῶν ἁμαρτογενῶν ἀλλοτριώσεων, τιμῶμεν τὸ «μέγα θαῦμα» τῆς καινοποιήσεως τῆς κτίσεως ἐν Χριστῷ ἀναστάντι, βιοῦμεν τὴν ἰδικὴν μας ἀνακαινίσιν καὶ τὴν ἀκλόνητον βεβαιότητα τῆς ἐσχατολογικῆς τελειώσεως τῶν πάντων ἐν τῇ εὐλογημένῃ Βασιλείᾳ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὡς συγκοινωνοὶ τῆς Θείας Εὐχαριστίας καὶ ἐν ταύτῳ «τῆς μελλούσης ἀποκαλύπτεσθαι δόξης κοινωνοί» (βλ. Α΄ Πέτρ. ε΄ 1).

Εἰς τὸ βίωμα τῆς Ἀναστάσεως συμπυκνοῦται ὁ πνευματικὸς πλοῦτος τῆς Παραδόσεως τῆς Ὁρθοδοξίας, ἡ πίστις, ἡ δοξολογικὴ λατρεία, τὸ ἦθος καὶ ὁ πολιτισμὸς μας. Ἡ ζωὴ τοῦ ὀρθοδόξου πιστοῦ ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς ὅλας τὰς διαστάσεις τῆς, εἶναι καθημερινὸν Πάσχα, μετοχὴ εἰς τὰς εὐλογίας τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, «ἐληλυθυίας ἐν δυνάμει» (Μάρκ. θ΄, 1), πρόγευσις τῆς δόξης τῶν Ἑσχάτων. Τὰ πάντα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἡ ὁποία

εἶναι τὸ «θαῦμα τοῦ Καινοῦ» ἐν τῷ κόσμῳ, μαρτυροῦν τὴν ζεῖδωρον παρουσίαν τοῦ Βασιλέως Χριστοῦ καὶ τὴν προσδοκίαν τῆς μελλούσης πληρότητος ἐν τῇ Βασιλείᾳ. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ζωὴ εἶναι δοξολογία καὶ εὐχαριστία διὰ τὸ ἀσπάσιον θεῖον δώρημα, καὶ, συγχρόνως, κινήσις πρὸς τὴν ἐσχατολογικὴν πλήρωσιν, θεοδώρητος μετοχὴ εἰς τὴν μεταμόρφωσιν τοῦ κόσμου καθ' ὁδὸν πρὸς τὴν Βασιλείαν, καλὴ μαρτυρία περὶ τῆς ἰσχύος τῆς πίστεως εἰς Χριστόν καὶ τῆς κλήσεως, ὅπως καταστή ὁ ἄνθρωπος «Θεοῦ συνεργός», ὡς καὶ περὶ τῆς ἀποδοθείσης αὐτῷ ὑψίστης τιμῆς καὶ προοπτικῆς τῆς κατὰ χάριν θεώσεως.

Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ εἶναι διακονικὴ, κατὰ τὸν ἴδρυτὴν καὶ Κύριόν τῆς, ὅστις ἤλθε «διακονῆσαι» καὶ οὐχὶ «διακονηθῆναι» (Ματθ. κ΄, 28). Καλεῖται νὰ ἀναδεικνύῃ τὴν ἄρρηκτον ἐνότητα τῆς πίστεως εἰς τὸν Θεόν καὶ τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν συνάνθρωπον, νὰ προβάλλῃ τὸν κοινοτισμόν ἔναντι τοῦ ἀτομισμού, τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἀδελφοσύνην ἔναντι τῆς ἐκμεταλλεύσεως καὶ τῆς κοινωνικῆς ἀδικίας, τὸν διάλογον καὶ τὴν εἰρήνην τῶν θρησκευτῶν ἔναντι τοῦ φονταμενταλισμοῦ καὶ τῆς «συγκρούσεως τῶν πολιτισμῶν», τὴν ἀπλότητα καὶ τὴν εὐχαριστιακὴν χρῆσιν τοῦ κόσμου ἔναντι τῆς προκλητικῆς σπατάλης καὶ τοῦ εὐδαιμονισμού, τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν πίστιν εἰς τὸν αἰώνιον προορισμόν τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ὁποία ἀναπτεροῖ τὰς δημιουργικὰς δυνάμεις αὐτοῦ, ἔναντι τῆς ἀδιαφορίας διὰ τὴν διάστασιν τοῦ βάθους ἢ τῆς ἀρνήσεως τοῦ Ὑπερβατικοῦ, αἱ ὁποῖαι ἐξουθενῶνουν τὸν ἄνθρωπον καὶ παραδίδουν τὰ πάντα εἰς τὴν ματαιότητα.

Μέσα εἰς τὴν σοβοῦσαν ἀσάφειαν καὶ ἀμφισβησίαν τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, ὁ λόγος τῆς

Ἐκκλησίας πρέπει νά παραμείνη λόγος ἀλληλεγγύης. Εἰς τό πεδῖον τῆς ἀλληλεγγύης δοκιμάζεται σήμερον ἡ εἰκὼν τοῦ Θεοῦ καί τοῦ ἀνθρώπου. Αὐτό πού ἡμεῖς οἱ πιστοί ὀφείλομεν νά ἀντιτάξωμεν, ὁμοῦ καί ὁμοθυμαδόν, εἰς τόν ἀλαζονικόν προμηθεῖσμόν τῆς ἐποχῆς μας, εἰς τήν θεοποίησιν τῆς ἀμετρίας τῶν ἀναγκῶν, εἰς τήν διάχυτον ἀνθρωπολογικήν ἠθικήν σύγχυσιν, εἶναι ἡ ζωὴ ὡς κοινωνία καί σχέσις, ἡ ζωὴ ἐν Ἐκκλησίᾳ.

Ἐν τῇ Ὁρθοδοξίᾳ, ἡ ἐκκλησιαστική διακονία εἶναι διάστασις τοῦ εὐχαριστιακοῦ τρόπου τοῦ βίου καί τῆς ἐσχατολογικῆς ἀναφορᾶς του. Ἡ Ἐκκλησία, ὡς «κοινωνία σχέσεων» καί «κοινωνία τῶν ἐσχάτων», ἐκπληρώνει τήν καθοριστικήν ἀποστολήν μαρτυρίας «ἐν τῷ κόσμῳ», ὡς ἀπόρροια καί ἀπόδειξις τοῦ «οὐκ ἐκ τοῦ κόσμου» χαρακτήρος τῆς. Αὐτό τό θεάρεστον καί θεοφρούρητον ἦθος μαρτυροῦν οἱ Ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας, ὁ ἔνθεος, βίος καί ἡ πιστότης τῶν ὀρθοδόξων πιστῶν εἰς τὰς ἱεράς παραδόσεις, ἡ μυστηριακὴ καί πνευματικὴ ζωὴ, οἱ ναοί, αἱ μοναί, τὰ προσκυνήματα καί τὰ Ἁγίασματα, αἱ θαυματουργοὶ εἰκόνες καί τὰ τίμια λείψανα τῶν Ἁγίων καί τῶν μαρτύρων, τό

ἔκπαγλον φῶς τῆς Ἀναστάσεως. Αὐτό τό ἦθος ἐκφράζει ἡ ἐνότης τῆς Ὁρθοδοξίας ἐν τῇ πίστει καί τοῖς μυστηρίοις, ἐν τῇ συνοδικῇ λειτουργίᾳ, ἐν τῇ κανονικῇ δομῇ, ἐν τῇ ποιμαντικῇ διακονίᾳ καί ἐν τῇ κοινῇ μαρτυρίᾳ ἐν τῷ συγχρόνῳ κόσμῳ ἔναντι τῶν σημείων τῶν καιρῶν. Εἴμεθα, ὄντως, Μακαριώτατε καί τιμώτατε ἀδελφέ, κληρονόμοι καί φύλακες ἀνεκτιμήτων παραδόσεων πίστεως, ἀληθείας, ἐλευθερίας καί «πειράς Ἀναστάσεως», τὰς ὁποίας ὀφείλομεν νά διασώζωμεν ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ.

Ἐπί δέ πᾶσι τούτοις, ἀναβοῶντες τόν κοσμοχαρμόσυνον ὕμνον «Χριστός Ἀνέστη!», ἐπικαλούμενοι δέ τήν πανσθενῆ σκέπην τοῦ Ἀναστάντος ἐπὶ τήν σεβασμίαν ἱεραρχίαν, τόν λοιπόν εὐαγγῆ κληρον καί τόν εὐσεβῆ λαόν τῆς ἀγιωτάτης καθ' Ὑμᾶς Ἐκκλησίας, κατασπαζόμεθα εὐφροσύνως τήν Ὑμετέραν μεγάτιμον Μακαριότητα φιλήματι Πασχαλίῳ καί διατελοῦμεν ἐν ἐξιδιασμένῃ τιμῇ καί βαθείᾳ ἀγάπῃ.

Ἅγιον Πάσχα ,βιή

Τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος  
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός,

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ

## Ἑόρτιον Γράμμα πρὸς τὴν Α.Θ.Π. τόν Οἰκουμενικόν Πατριάρχην κ. Βαρθολομαῖον

Τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Γερωνύμου

(Πάσχα 2018)

Πρωτ. 1274  
Ἀρ. Διεκ. 631

Ἀθήνησι, 16η Μαρτίου 2018

Παναγιώτατε καὶ Θειότατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικέ Πατριάρχα, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητέ καὶ περιπόθητε ἀδελφέ καὶ συλλειτουργέ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Βαρθολομαῖε, τὴν Ὑμετέραν Θειοτάτην Παναγιότητα ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

*«Πάσχα τὸ τερπνόν· Πάσχα Κυρίου Πάσχα·  
Πάσχα πανσεβάσμιον ἡμῖν ἀνέτειλε·  
... ὃ Πάσχα λύτρον λύτης».*

Πᾶσα ἡ κτίσις καὶ πάντες οἱ πιστοὶ κατὰ τὴν λαμπροφόρον ταύτην ἑορτὴν τιμῶμεν καὶ πανηγυρίζομεν τὸ μέγιστον θαῦμα, ὅπερ ἀποτελεῖ τὴν βᾶσιν τῆς πίστεως καὶ τὸ κέντρον τῆς Ὁρθοδόξου λατρείας ἡμῶν, πληρούμενοι δὲ ὑπὸ τῆς πασχαλίου εὐφροσύνης διαβιβαζόμεθα εἰς τὸν λιμένα τῆς Αὐτοῦ Ἀναστάσεως ἐν τῷ δέχεσθαι τὴν ἐκ τοῦ κενοῦ μνημείου ἀνατέλλουσαν χάριν.

Ἔωδε ἡ τοῦ Κυρίου Ἀνάστασις, ἡ ἐπιλάμπασα πρὸ δύο χιλιάδων ἐτῶν τῆ οἰκουμένη, *«ἀεὶ μᾶλλον καθ' ἑκάστην καὶ ἀενάως γίνεται ἐν τοῖς εἰδόσι τὸ μυστήριον ταύτης»*, συμφώνως πρὸς τὸν ἕνα ἐκ τῶν τριῶν τιμηθέντων διὰ τοῦ τίτλου τοῦ Θεολόγου ὑπὸ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἥτοι τοῦ ἐν Ἁγίοις πατρός ἡμῶν Συμεὼν τοῦ Νέου Θεολόγου, ὅστις ἐρωτᾷ: *«Τί τὸ μυστήριον τῆς τοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἀναστάσεως, ὅπερ ἀεὶ τοῖς βουλομένοις ἡμῖν μυστικῶς γίνεται»;*

Εἶτα δεικνύει καὶ πῶς τὸ μυστήριον τοῦτο συντελεῖται. Ἐξερχόμενοι ἐκ τοῦ κόσμου τῆς ἁμαρτίας

καὶ μιμούμενοι τὰ παθήματα τοῦ Κυρίου, εἰσερχόμεθα *«ἐν τῷ μνήματι»* τῆς ταπεινώσεως καὶ μετανοίας. Τότε, *«Αὐτὸς Ἐκεῖνος ἐξ οὐρανῶν κατερχόμενος, εἰσέρχεται ὡς ἐν τάφῳ ἐν τῷ ἡμῶν σώματι, καὶ ἐνούμενος ταῖς ἡμετέραις ψυχαῖς ἐξανιστᾷ νεκρὰς οὔσας ὁμολογουμένως αὐτὰς καὶ τηνικαῦτα βλέπειν ἐμπαρέχει τῷ οὕτως ἀναστάντι σὺν τῷ Χριστῷ τὴν δόξαν τῆς μυστικῆς αὐτοῦ ἀναστάσεως»*, ὥστε *«ἀνάστασις οὖν Χριστοῦ ἡ ἡμετέρα ὑπάρχει ἀνάστασις»*.

Ὅθεν, κατὰ τὴν φαιδρὰν ταύτην πανήγυριν τῆς τοῦ Κυρίου τριημέρου Ἐγέρσεως, συνευφραινόμενοι μετὰ τῆς Ὑμετέρας Σεπτῆς Κορυφῆς, ὡς καὶ μετὰ πάσης τῆς Ἱεραρχίας καὶ τοῦ πληρώματος τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, προσαγορεύομεν Ὑμᾶς διὰ τοῦ θριαμβευτικοῦ παιᾶνος

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ

παρακαλοῦντες ἔτι, ὅπως δέησθε εἰς Αὐτόν τὸν Νικητὴν τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου διὰ τὴν πνευματικὴν ἀνάστασιν πάντων *«τῶν κάτω κειμένων»*, ἡ δὲ Μετριότης ἡμῶν πάντοτε θά προσεύχηται, ἵνα κρατύνῃ καὶ καταξιῶι Ὑμᾶς εἰς ποιμασίαν εὐθνηοῦσαν, πολύκαρπον καὶ μηκίστην ἐν ὑγιείᾳ ἀστεμφεῖ, εἰς δόξαν Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ πρὸς εὐστάθειαν, εἰρήνην καὶ ἐνότητα τῆς Ἀγιωτάτης Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἐπὶ δὲ τούτοις, πασχαλίῳ ἀσπασμῷ περιπτυσσόμενοι τὴν Ὑμετέραν ἀγαπητὴν Θειοτάτην Παναγιότητα καὶ τὴν περὶ Αὐτὴν χορείαν τῶν Σεβασμιωτάτων Ἀρχιερέων, διατελοῦμεν

Ἐλάχιστος ἐν Χριστῷ ἀδελφός,

† Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ  
Πρόεδρος

## ΟΜΙΛΙΑΙ

Ἐνθρονιστήριοις Λόγος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μάνης  
κ. Χρυσοστόμου (Παπαθανασίου)

(Γύθειον, 28.3.2018)

«Ἐξέλθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου καὶ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς σου καὶ δεῦρο εἰς τὴν γῆν ἣν ἄν σοι δείξω» (Γεν. 12, 1).

Αὕτη εἶναι ἡ ἐντολή τοῦ Θεοῦ, τὴν ὁποῖαν ἀναγινώσκουμε εἰς τὸ πρῶτον βιβλίον τῆς Ἁγίας Γραφῆς, τὴν Γένεσιν καί, ὡς ἴσχυσε διὰ τὸν Ἄβραάμ, οὕτω ἰσχύει καὶ διὰ τὴν ταπεινότητά μου.

Αἶνον καὶ δοξολογίαν ἀναπέμπω πρὸς τὸν Τριαδικόν Θεόν, ὅστις ἠξίωσέ με τῆς μεγάλης ταύτης δωρεᾶς.

Ὑπακούοντας εἰς τὸ θεῖον θέλημα καὶ ἀποδεχόμενος τὴν τιμίαν ψῆφον τῆς σεπτῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἔρχομαι εἰς τὴν ἱστορικὴν καὶ εὐλογημένην Μάνην.

Ἔρχομαι εἰς τὴν ὠραία καὶ ἀρχαία αὐτὴν πόλιν, τὸ Γύθειον, ἡ ὁποία καὶ μνημονεύεται ἐπὶ αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντιοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἔδρα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, καὶ μέ ἱερό δέος, συναίσθησιν εὐθύνης καὶ ἀγαθὴν τὴν διάθεσιν ἀνέρχομαι τὰς βαθμίδας τοῦ Δεσποτικοῦ τούτου θρόνου, θέτοντας τὰς χεῖρας μου εἰς τὸν οἶακα τῆς νηός, τοῦ σκάφους δηλαδή, τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας, προκειμένου νὰ διαποιμάνω τὸν εὐσεβῆ, ἥρωικόν καὶ εὐγενῆ τοῦτον λαόν.

Ἐν πρώτοις, εὐχαριστῶ καὶ εὐγνωμονῶ τὸν πολυσέβαστον καὶ ἐμπνευσμένον ἐν σοφίᾳ καὶ ἐκκλησιαστικῇ πείρᾳ κεκοσμημένον, Προκαθήμενον τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κύριον Ἱερώνυμον, τὸν Πατέρα ἡμῶν καὶ διδάχον τῆς συνέσεως, τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἐνότητος διὰ τὴν πλουσίαν πατρικὴν του ἀγάπην καὶ τὴν μεγίστην ἐμπιστοσύνην τὴν ὁποῖαν ἔδειξεν πρὸς τὴν ἐλαχιστότητά μου. Προσέτι εὐχαριστίας ἐκφράζω καὶ εἰς τὴν περί Αὐτόν, Ἁγίαν καὶ Ἱεράν

Σύνοδον τῆς σεπτῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, διὰ τὴν ἀνάδειξίν μου εἰς Ἐπίσκοπον καὶ Μητροπολίτην Μάνης. Ὅπως δέ ἰδιαιτέρως εὐχαριστῶ ἐκ βάθους καρδίας τὸν πολὺν λαμπρὸν Ἱεράρχην τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης κ. Εὐστάθιον, δι' ὅσα ἐκοπίασε καὶ ἐμόχθησεν ἐν τῇ Τοποτηρητείᾳ τῆς λαχούσης μοι ἐπαρχίας.

Εὐχαριστῶ ἐκ βάθους καρδίας ὅλους τοὺς λίαν ἀγαπητοὺς Σεβασμιωτάτους Ἁγίους Ἀρχιερεῖς, οἱ ὅποιοι κατέφθασαν ἀπὸ μακρὰν καὶ ἀπὸ ἐγγύς εἰς τὴν ἐνθρονιστήριον ταύτην τελετὴν, προκειμένου νὰ ἐνώσουν τὰς προσευχὰς καὶ εὐχὰς των πρὸς εὐδόωσιν τοῦ ἀρξαμένου ποιμαντορικοῦ μου ἔργου. Θὰ ἐνθυμοῦμαι πάντοτε τὴν παρουσίαν καὶ τὴν ἀγάπην τους καὶ δέν θὰ παύσω δεόμενος ὑπὲρ τῆς ὑγείας καὶ τῆς μακροημερευσεῶς τους. Προσέτι εὐχαριστῶ καὶ ὅσους δέν κατέστη δυνατόν νὰ παραστοῦν ταύτην τὴν ὥραν καὶ μέ συνοδεύουν μέ τὰς προσευχὰς τους.

Οὕτω διὰ τῶν εὐχῶν σας, ἀνέρχομαι εἰς τὸν περιπυστον τοῦτον θρόνον, τῆς ἱστορικῆς Μητροπόλεως Μάνης, τὸν ὁποῖον ἐκλείσαν μεγάλοι Ἱεράρχες τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν. Μνημονεύσωμεν: Νεόφυτον, Κύριλλον (τὸν Γέρομον), τὸν ἀγωνιστὴν ἱεράρχην τῆς περιόδου τοῦ Ἀγῶνος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, Ἱερόθεον (τὸν Ἀθανασόπουλον), ἐπίσης ἀγωνιστὴν καὶ μεμνημένον εἰς τὰ τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας, τὸν Ἰωσήφ (τὸν Βουδικλάρη), Προκόπιον (τὸν Γεωργίου), τὸν Ἰωσήφ (τὸν Κωνσταντινίδην), Προκόπιον (τὸν Μελισσαρόπουλον), τὸν συναναστραφέντα παῖδα ὄντα κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως τοὺς ἀγωνιστὰς καὶ ἥρωας αὐτῆς, Παρθένιον (τὸν Χρυσικάκη), Παρθένιον (τὸν Δημητρόπουλον), τὸν διατελέσαντα ἱεροκῆρυκα τοῦ



Καθηδρικού Ναού τῶν Ἀθηνῶν, Διονύσιον (τόν Δάφνον), τόν γράψαντα ἐθνικήν ἱστορίαν μετά τοῦ ἥρωος ναυάρχου Παύλου Κουντουριώτου ὅτε ὑπηρετεῖ, ὡς ἱερεὺς εἰς τό ἱστορικόν καί ἔνδοξον «θωρηκτόν» τοῦ τότε Βασιλικοῦ Ναυτικοῦ, «ΑΒΕΡΩΦ», Προκόπιον (τόν Καλλιοντζήν) τόν διατελέσαντα ἀδελφόν τῆς Ἱεράς Μονῆς Κοιμήσεως Θεοτόκου Παλαιᾶς Πεντέλης καί ἱεροκήρυκα διαφόρων ἱερῶν ναῶν τῶν Ἀθηνῶν, Χρυσόστομον Α΄ (τόν Δασκαλάκην) τόν λόγιον καί σθεναρόν Ἱεράρχην, Δημήτριον (τόν Θεοδόσην), Φιλήμονα (τόν Ζέην), Σωτήριον (τόν Κίτσον) καί Χρυσόστομον Β΄ (τόν Κορακίτην).

Ὁ καθεὶς ὑπῆρξε καιομένη λαμπάς διά τήν δόξαν τοῦ ἁγίου Ὄνόματος τοῦ Θεοῦ. Ἀλλά καί πολλές ἄλλες ἐκκλησιαστικές προσωπικότητες, ἱερεῖς εὐλαβέστατοι, μοναχοί καί μοναχές, ὅλοι ἄφησαν ἴχνη βαθείας πίστεως, εὐσεβείας, ἐναρέτου βίου καί ἀγάπης πρὸς τόν λαόν. Αἰωνία αὐτῶν ἡ μνήμη.

Ἰδιαίτερος ὅμως, μνημονεύομεν ταύτην τήν ὄραν, τοῦ πολυκλαύστου Πατρός, Ἀδελφοῦ καί Συλλειτουργοῦ, τοῦ μακαριστοῦ Ἱεράρχου κυροῦ Χρυσοστόμου του Β΄, τό σεπτόν σκῆνωμα τοῦ ὁποίου ἀναπαύεται ἐνταῦθα, εἰς τήν εὐλογημένη γῆ τῆς Μάνης. Ὁ μακαριστός διεποίμανε τήν Ἱ. Μητρόπολιν ταύτην μέ τήν διακρίνουσαν αὐτόν παιδείαν, σύνεσιν, ἀγάπην, ἀγιότητα βίου, ὁδηγήσας ἐν τοῖς πράγμασιν τόν λαόν αὐτόν εἰς νομάς

σωτηρίους. Ἰδία τό ὄσιακόν τέλος του ἀπέδειξε τήν ἀλήθειαν τῶν χαρισμάτων του, τήν εἰσοδόν του εἰς τήν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν. Διά πρώτην φοράν εἰς τήν Ἐκκλησιαστικήν Ἱστορίαν, ἐξ ὧσων δυνάμεθα νά γνωρίζωμεν, ἐξεμέτρησε τό ζῆν Ἱεράρχης, τελῶν τήν Θεῖαν Λειτουργίαν καί μάλιστα κατά τήν πλέον ἱερωτάτην στιγμήν, ὅτε κατέρχεται τό Ἅγιον Πνεῦμα, οὗτος νά παραδίδει τήν ψυχὴν του εἰς τόν Θεόν. Ὅποια εὐλογημένη στιγμή! Ἀλλά ἐπιτρέψατε μοι νά σᾶς ἀποκαλύψω ταύτην τήν ἱεράν καί ἐπίσημον ἡμέραν, ὅτι ὁ σύνδεσμός μας ὑπῆρξε αὐθεντικός καί πάνυ πνευματικός εἴτε διά τοῦ προφορικοῦ εἴτε διά τοῦ γραπτοῦ λόγου. Διασώζω εἰς τό προσωπικόν μου ἀρχεῖον πολλάς σοφᾶς ἐπιστολάς του. Ἔστω ἀγήρως καί αἰωνία ἡ μνήμη του. Τήν εὐχὴν του ὅλοι νά ἔχουμε! Ἦδη πρεσβεύει ἀπό τόν οὐράνιον θρόνον, δι' ὅλους ἡμᾶς, τούς περιλειπομένους. Ἐκεῖ στό ἐπουράνιον θυσιαστήριον, ἔχων πρό ὀλίγων ἡμερῶν ἀναχωρήσει ἀπό τήν ἐπίγειον ματαιότητα, συλλειτουργεῖ μαζί του καί ὁ λίαν ἀγαπητός καί ἐκλεκτός συνεργάτης του καί λαμπρός κληρικός τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως, π. Ἀνδρέας Μπλοβίνος. Αἰωνία αὐτῶν ἡ μνήμη.

Καί νῦν, εἰς τήν πρώτην ταύτην ἐπικοινωνίαν, τήν ὁποίαν χαρίζει ὁ Κύριος μεταξύ τοῦ νέου Ποιμένου καί τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, αἰσθάνομαι τήν ἀνάγκην, ὅπως ἐκθέσω καί μοιρασθῶ μαζί σας, ἐν



*Ἡ ὑπόδοχή τοῦ νέου Μητροπολίτου Μάνης στό Γύθειο. Ὁ Σεβασμιώτατος κ. Χρυσόστομος συνοδεύεται ἀπό τόν Τοποτηρητή, Σεβ. Μητροπολίτη Μονεμβασίας καί Σπάρτης κ. Εὐστάθιο, τόν Ἀντιπρόεδρο τῆς ΔΙΣ Σεβ. Μητροπολίτη Σύρου κ. Δωρόθεο, τόν Περιφερειάρχη κ. Π. Τατούλη καί τόν Δήμαρχο κ. Π. Ἀνδρεάκο.*

ταπεινώσει και ἐν πληρότητι ἀρχιερατικῆς συνειδήσεως, τούς πνευματικούς μου προσανατολισμούς, τά ὄραματα, τὰς σκέψεις μου διά τό ὄλον ποιμαντορικό μου ἔργον.

Ἀγαπητοί μου, ἐπιθυμῶ νά ἀνοίξω μία νέα σελίδα ποιμαντορικῆς διακονίας εἰς τήν ἱστορικήν αὐτήν Ἱεράν Μητρόπολιν. Ἐπιθυμῶ νά ἔχω τόν εὐγενέστατον τίτλον τοῦ «διακόνου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ» καί νά καταστῶ συνάμα διάκονος πάντων ὑμῶν. Ὑπάρχει τι τό εὐγενέστερον, ὑψηλότερον καί συμπαθέστερον ἀπό τοῦ νά εἶσαι «διάκονος Χριστοῦ» καί, κατ' ἀκολουθίαν, τῶν συνανθρώπων σου; Ἀναλαμβάνω συνεπῶς τήν πνευματικήν διακονίαν, καθ' ὅτι διακονία τοῦ λαοῦ τυγχάνει τό ἀξίωμα τῆς ἀρχιερωσύνης, ἀκολουθῶν ἐν προκειμένῳ τόν λόγον τοῦ Χριστοῦ «οὐκ ἦλθον διακονηθῆναι, ἀλλά διακονῆσαι» (Ματθ. 20, 28).

Ἐνθρόνισις δέν σημαίνει δι' ἐμέ ἄνοδον εἰς τόν πεποικιλμένον τοῦτον θρόνον, ἀλλά ἐνθρόνισιν ἐντός τῶν καρδιῶν σας. Αὐτό θέλει ἀποτελέσει τήν ἱερήν φιλοδοξίαν μου, τήν ἐπιδιώξιν μου, τήν μέριμνά μου, τό ἀνύστακτο ἐνδιαφέρον μου διά τόν καθένα σας. Ἐνδιαφέρον διά τόν πατέρα, τήν μάνα, τό παιδί, τόν γέροντα, τήν γερónτισσα, τήν χήρα, τό ὄρφανό, τόν πτωχό, τόν ἀσθενῆ, τόν ἀνήμπορο, τόν βιοπαλαιστή, τόν ἄνεργο, τόν ἐπιστήμονα, τόν μορφωμένο, τόν ὀλιγογράμματο, τόν μοναχικό, τόν πολύτεκνο, τόν πονεμένο, τόν πεπλανημένο, τόν ἀδιάφορο, τόν ἄπιστο, τόν σκανδαλισμένο, τόν κάθε Μανιάτη καί τήν καθεμίαν Μανιάτισσα. Ὅλοι καί ὅλες, ἀπό τούς ἄρχοντας μέχρι τόν μικρότερον εἰς τήν ἡλικίαν εἶσθε πνευματικά μου τέκνα. Οὕτω αἰσθάνομαι δι' ὅλους ἀνεξαιρέτως. Ὅλους σᾶς ἀγαπῶ, σέβομαι καί τιμῶ. Καί προπαντός ἀπό σήμερον, αὐτό εἶναι τό οὐσιαστικώτερον, θά σᾶς ἔχω εἰς τὰς προσευχάς μου, ἐν τοῖς ἱεροῖς Διπτύχοις. Ἄλλωστε ὁ Ἐπίσκοπος διά τὰς ψυχάς σας εἶναι ἐδῶ, καθ' ὅτι διά τήν πνευματικήν καλλιέργειαν καί σωτηρίαν ἐν Χριστῷ θά ἀγωνίζεται νυκτός τε καί ἡμέρας.

Σκέπτομαι ἀκόμη καί τούς ἀπανταχοῦ τῆς γῆς Μανιάτες, τούς ἀγωνιστές αὐτούς τῆς ζωῆς, οἱ ὅποιοι διαπρέπουν σέ ξένες φιλόξενες χώρες, εἰς τήν Ἀμερική καί τόν Καναδά μέχρι τήν Εὐρώπη καί τήν Αὐστραλία. Εἶναι οἱ καλύτεροι πρεσβευτές τοῦ ἑλληνορθόδοξου πολιτισμοῦ καί οἱ φωτει-

νοί φάροι ὑψίστων ἀρχῶν καί ἀξιῶν. Τούς σκέπτομαι τούτη τήν ὥρα, τούς εὐλογῶ καί προσεύχομαι διά τούς ἰδίους καί τὰς οἰκογενείας των καί τούς διαβεβαιῶν ὅτι σύντομα θά εἶμαι κοντά τους, διά νά τούς σφίξω τό χέρι καί νά τούς συγχαρῶ διά τὰ ὠραῖα ἔργα τους, πού δοξάζουν καί ἐξυψώνουν τήν Μάνη. Ἄλλ' ὅμως, τούτη τήν ἱερή στιγμή πῶς νά λησμονήσουμε καί τούς ἀπανταχοῦ τῆς γῆς κεκοιμημένους ἀποδήμους συμπολίτες μας; Αὔριο τό μεσημέρι εἰς τό Κοιμητήριον τῆς πόλεως σᾶς προσκαλῶ διά τήν τέλει Τρισαγίου μέ τήν δέηση στά χεῖλη μας «αἰωνία αὐτῶν ἡ μνήμη», δι' ὅλους τούς εὐρισκομένους ἤδη εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Θεοῦ.

Κατ' ἀκολουθίαν, μέ τήν προσευχητικήν ἐλπίδα τῆς ἄνωθεν βοηθείας, ἀναλαμβάνω τό ποιμαντορικό ἔργον καί διαβεβαιῶ πάντας ὑμᾶς, διά τήν ἀκριβῆ καί πιστήν ἐπιτέλεσιν τῶν ἐπισκοπικῶν μου καθηκόντων. Θέλω νά τηρήσω αὐστηρῶς καί ἐπακριβῶς πάντα τὰ ὑπό τῆς Ἁγίας Γραφῆς διατεταγμένα, τὰ ὑπό τῶν Ἱερῶν Κανόνων καί ἐκκλησιαστικῶν νόμων διακελεύόμενα καί ὑπό τῶν ἱερῶν παραδόσεων τῆς Ἐκκλησίας μας διαγεγραμμένα καί καθιερωμένα, ἀκολουθώντας πιστῶς τοῖς ἴχνεσι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων καί τῶν θεοφόρων Ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας.

Θά εἶμαι ἐπιεικής εἰς τὰς ἀνθρωπίνους ἀδυναμίας διά τήν ἔμπρακτον μετάνοιαν, καθ' ὅτι «χαρᾶ γίνεται ἐν οὐρανῷ ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι», ἀλλ' αὐστηρῶς εἰς τήν τηρησιν τῆς δογματικῆς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας καί συνάμα τῶν νόμων τοῦ Κράτους, τῆς συντεταγμένης Ἑλληνικῆς Πολιτείας, μετά τοῦ δέοντος σεβασμοῦ εἰς τὰς τελεσιδίκους καί ἀμετακλήτους ἀποφάσεις τῆς Ἑλληνικῆς Δικαιοσύνης. Θά λαμβάνω ὑπ' ὄψιν μου διά μέν τήν ἐφαρμογήν τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου τόσον τήν ἀκριβείαν ὅσον καί τήν «ἐκκλησιαστικήν οἰκονομίαν», διά δέ τήν ἐφαρμογήν τοῦ κοσμικοῦ Δικαίου, ἀφ' ἐνός μέν τό γραπτόν καί τό ἐθιμικόν δίκαιον, ἀφ' ἑτέρου δέ τήν νομολογίαν καί τὰς γενικὰς ρήτρας τοῦ δικαίου, μετά σεβασμοῦ καί εἰς τὰς Συνθήκας τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως.

Ἰσχύει δι' ἐμέ, ἐν προκειμένῳ, τό συναμφότερον ἰδανικόν: Ἀπό τό ἕνα μέρος, διακριτοί οἱ ρόλοι

τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καί Κράτους, κατά τό «ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος Καίσαρι καί τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ» (Μαρκ. 12, 17) καί ἀπό τό ἄλλο μέρος, τό τῆς συναλληλίας σύστημα, διά τήν συνοχήν τοῦ Γένους καί τῆς ἐν γένει ἑλληνικῆς κοινωνίας, κατά τό ἱερόν χρέος τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως ἐφαρμόζει τόν ἀγιογραφικόν λόγον: «ἐπισυναγαγεῖν (=ἡ Ἐκκλησία) τὰ τέκνα ὃν τρόπον ἐπισυνάγει ὄρνις τὰ νοσσία ἐαυτῆς ὑπό τὰς πτέρυγας αὐτῆς» (Ματθ. 23, 38) καί τήν θείαν ἐντολήν: «ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπάτε ἀλλήλους» (Ἰω. 15, 17).

Καί προσέξατε καί τοῦτο: Ὅ,τι ἀρέσει εἰς τόν Χριστόν, θά ἀρέσῃ καί εἰς ἐμέ, καί ὅ,τι δέν εὐλογεῖται ὑπό τοῦ Θεανθρώπου Χριστοῦ, δέν θά τυγχάνῃ τῆς ἰδικῆς μου εὐλογίας.

Οὕτω θά δώσω ἰδιαίτερη προσοχή εἰς τό μέγα θέμα, πού ὀνομάζεται ὀρθόδοξη χριστιανική πνευματικότητα καί εἰδικώτερα εἰς αὐτό τό ὅποιο ἀποκαλοῦμεν «Ἑλληνορθοδοξία».

Εἶναι ὕψιστο μέγεθος ἡ ἀρίστη σύνθεσις ἑλληνισμοῦ καί ὀρθόδοξου χριστιανικοῦ πνεύματος ἐν ὧσιν μάλιστα τῆς διαμορφώσεως τῆς εὐρωπαϊκῆς ταυτότητος, ἡ ὁποία καί διαρκῶς ἀναζητεῖται, ἔχοντας ὑπ' ὄψιν τήν παροῦσαν ὥραν ἀπό τό ἕνα μέρος τήν ἀπο-ιεροποίησιν καί τίς ποικίλες γειτονικές προκλήσεις καί ἀπό τό ἄλλο τήν γνωστήν παγκοσμιοποίησιν καί τόν μηδενισμόν. Τό σκεπτικόν τοῦτο βεβαίως παραμένει μακράν ἀπό παντός εἶδους φονταμενταλισμόν καί φανατισμόν καί εὐρίσκεται πάντοτε μέσα εἰς τό πνεῦμα τῆς εἰρήνης, τῆς καταλλαγῆς, τῆς ἀλληλεγγύης, τοῦ μέτρου, τῆς διακρίσεως καί τῆς ἀγάπης ἐν ἀληθείᾳ.

Ἔρχομαι τώρα εἰς τούς ὀραματισμούς καί τούς στόχους μου.

1. Τό πρῶτον ἔργον μου εἶναι νά κηρύξω καί προσφέρω εἰς τās καρδίας πάντων ὑμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, Ἐσταυρωμένον καί Ἀναστάντα. Αὐτό εἶναι τό κύριον ἔργον τοῦ Ἐπισκόπου. Ὅχι κοσμικότητες καί ἀνωφελεῖ τῇ ψυχῇ κηρύγματα, ὄχι μηνύματα ἐρήμην τοῦ ἑλληνορθόδοξου χαρακτήρος τοῦ λαοῦ μας, ὄχι λόγια κενά οὐσιαστικοῦ περιεχομένου.

Εἶναι ἀνάγκη σήμερον νά γίνῃ συνείδησις ὅλων μας ὅτι ἡ Ἑλλάδα, ἡ γλυκυτάτη πατρίδα μας, χωρίς Χριστόν δέν δύναται νά πορευθῇ τήν ὀρθήν ὁδόν. Καί νά μὴν αἰχμαλωτιζόμεθα εἰς ἀπαισιοδο-

ξία, καθ' ὅτι ἡ μέν Ἐκκλησία εἶναι ἀκατάλυτος ἡ δέ πατρίδα μας θά ζήσει γιατί ἔχει ἀφεντικό ἀπό ψηλά.

Εἶναι ἀνάγκη νά κατανοήσουμε ὅτι ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος δέν εἶναι δυνατόν νά εὕρῃ ἀνάπαυσιν καί γαλήνην ψυχῆς, εἰμὴ μόνον ἐν τῷ Θεῷ. Ὅπου ἐδιώξαμε τόν Θεόν, ἐκεῖ ἦλθαν τὰ πικρά δάκρυα τῆς ἁμαρτίας, τῆς αἰχμαλωσίας εἰς τὰ πάθη, εἰς τόν ὀρθολογισμόν, τόν ὕλισμόν καί τόν μηδενισμόν. Ἐκεῖ τό κενό τῆς ψυχῆς. Διά τοῦτο εἰς τό πρόβλημα αὐτό τῆς αἰχμαλωσίας εἰς τό ὄρατό, τό φθαρτό καί μάταιο, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία προσφέρει τήν διηνεκῆ ἐμπειρία τοῦ ὑπερβατικοῦ, τοῦ θεϊκοῦ κάλλους, τοῦ αἰωνίου. Ἐπειδή, κατά τόν Κλήμεντα τόν Ἀλεξανδρέα, «*συμπάσης τῆς Ἐκκλησίας στέφανος ὁ Χριστός*», ἡμεῖς εἰς τήν χριστοκεντρικότητα θά στοχεύομεν. Ὁ Χριστός θά εἶναι ὁ ἀκρογωνιαίος λίθος τοῦ οἰκοδομήματος τοῦ ὅλου ποιμαντορικοῦ ἔργου ἡμῶν.

Κατά συνέπειαν, ἐπειδή ἡ Ἐκκλησία εἶναι «*σῶμα Χριστοῦ*» καί Κεφαλή αὐτῆς ὁ Χριστός, ἡμεῖς οἱ πιστοί εἴμεθα μέλη τοῦ Ἁγίου Σώματος τοῦ Χριστοῦ, ἤτοι μέλη τῆς Ἐκκλησίας, τουτέστιν Ἐκκλησία εἴμαστε ὅλοι. Γι' αὐτό καί εἶναι λάθος ἡ τοποθέτησις «*ἐγὼ καί ἡ Ἐκκλησία*» ἢ τό σύνηθες ἐρώτημα: «*Τί κάνει ἡ Ἐκκλησία*»; Ὅλοι εἴμεθα Ἐκκλησία καί ὅλους μᾶς χωράει ἡ Ἐκκλησία. Ἐκεῖ λειτουργεῖται τό μυστήριον τῆς σωτηρίας μας. Ἐκεῖ συντελεῖται τό μυστήριον τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ διά τόν καθένα μας. Ἐκεῖ εἰς τό πανδοχεῖον τῆς χάριτος καί τοῦ ἐλέους καταφεύγουν οἱ φθαρμένες εἰκόνες τοῦ Θεοῦ. Ἐκεῖ «*οἱ κοπιῶντες καί πεφορτισμένοι*». Ἐκεῖ ἡ Ἐκκλησία ἀναγεννᾷ καί θεώνει τόν κάθε ἄνθρωπον. Γι' αὐτό καί ἡ Ἐκκλησία δέν φτιάχνει ὁπαδούς, δέν συσχηματίζεται μέ τὰ τοῦ κόσμου σχήματα καί ἰδεολογικά συστήματα. Βρίσκεται ὑπεράνω πολιτικῶν σχηματισμῶν καί κομμάτων. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι μία ἄλλη πραγματικότητα. Εἶναι αὐτό πού δέν βλέπουμε μέ τούς χοϊκούς τούτους ὀφθαλμούς. Εἶναι τό Μυστήριον τοῦ Θεοῦ. Εἶναι ἡ πατρίδα τῆς ἀλήθειας, ὁ χῶρος ὅπου δρᾷ τό Ἅγιον Πνεῦμα. Εἶναι «*Θεοῦ φυτεία*», κατά τās Διατάξεις τῶν Ἀποστόλων. Εἶναι ἡ φιλόστοργος μάνα ὅλων.

Μ' αὐτό λοιπόν τό θεολογικό καί ἐκκλησιαστικό σκεπτικόν καί ὑπόβαθρο, ὕψιστον καθήκον μου θά

είναι ή σύνδεσις πάντων ήμῶν ἔτι περισσότερο καί βαθύτερον μέ τήν Ἁγίαν μας Ἐκκλησίαν. Ἡ ἄψογος τέλεισις τῶν Ἱ. Μυστηρίων, καί δή τῆς Θείας Λειτουργίας, ή κατ' ἄριστον τρόπον προσφορά τῶν ἱερῶν ὕμνων ἐκ τῶν ἀναλογίων, ή ἐκπαίδευσις νέων ὕμῶδῶν τοῦ Θεοῦ, ή προσέλευσις εἰς τό Ἱ. Μυστήριον τῆς Ἐξομολογήσεως καί Μετανοίας, ή συνεχής Θεία Μετάληψις, ή καλλιέργεια τοῦ θείου κηρύγματος, οἱ κύκλοι μελέτης τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ή ἐν γένει ἐν Χριστῷ παιδεία ἀποτελοῦν ποιμαντορική μερίμνά μας. Οἱ ναοί μας θά εἶναι ἀνοικτοί, ή καμπάνα θά κτυπᾷ πάντοτε, πρωί καί ἐσπέρας, δίδοντας τό μήνυμα τοῦ ζῶντος Θεοῦ, καί ὁ ἐφημέριος θά εἶναι παρών.

Νά γνωρίζετε, δέ, ἀγαπητοί μου ἐν Χριστῷ, ὅτι ή ὑπακοή εἰς τόν ἱερώτατον θεσμό τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ή μεγίστη ἀρχή, ή ὁποία δέον ὅπως κοσμεῖ ὅλους μας ἀνεξαιρέτως, τόν Ἱεράρχη, τόν ἱερό κληρο καί τόν πιστό λαό. Ἡ ὑπακοή εἶναι κόσμημα, ἐξασφαλίζουσα τήν ἡρεμία, τήν ἐνότητα καί τήν ἀγάπη. Ὑπακοή εἰς τά κελεύσματα τῆς Ἐκκλησίας σημαίνει ἀγιαστική ἐκκλησιαστική συνείδηση.

Ἐπιπροσθέτως πόσον πρέπει, ἐν προκειμένῳ, νά ἔχουν ὅλοι οἱ κληρικοί συνεχῶς ἐνώπιόν τους τά Χρυσοστομικά ρήματα: «Οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τήν τιμήν, ἀλλ' ὁ καλούμενος ὑπό τοῦ Θεοῦ...» καί ὁ ἱερεὺς «τήν ἑαυτοῦ δανεῖζει γλῶσσαν καί

τήν ἑαυτοῦ παρέχει χεῖρα», διά νά τελεσιουργοῦνται τά θεία καί ἱερά Μυστήρια! Ἄλλά καί τούς φοβερούς λόγους νά συνειδητοποιήσῃ: «*Βλέψον, ἱερεῦ, τὸν θυόμενον ἄρτον, οὗτος φλόξ ἐστίν οὐχ ὡς ποτε ἐν βάτῳ, ἀλλὰ φλόξ φλογός φλέγουσα ἱερέα ἄπτοντ' ἀναιδῶς.*»

Οἱ εὐλαβέστατοι λοιπόν κληρικοί μας, οἱ πρῶτοι συνεργάτες μου καί βεβαίως ὁ πρωτοσύγκελλος π. Συμεὼν Λαμπρινάκος, ἐπιθυμῶ νά συνεχίσουν νά εἶναι «τό φῶς τοῦ κόσμου» καί «τό ἄλας τῆς γῆς». Νά συνεχίσουν τό ἔργο τους μέ περισσότερο ἐνθεο ζῆλο, μέ μερίμνα διά τήν ἐνορία τους, χωρίς αὐθαιρεσίες καί ἀταξίες, ἀλλά μέ ἀγάπη καί εὐγένεια πρὸς τούς πιστούς, μέ συνεχῆ ἐπαγρύπνηση, διά νά μὴν εἰσέλθουν εἰς τήν μάνδραν τῆς ἐνορίας τους λῦκοι τῶν αἱρέσεων καί τῶν σχισμάτων. Νά ἐντείνουν τὰς προσευχάς των καί μέ συναίσθησιν τῆς ἱερότητος τοῦ λειτουργήματος ν' ἀκτινοβολοῦν ἐκκλησιαστικό ὀρθόδοξο ἦθος.

Πρὸς τούτους, θά ἤθελα τήν ἐπίσημη αὐτή ὥρα νά καλέσω τούς πιστούς, εὐλαβεῖς καί εὐσεβεῖς χριστιανούς, ἐπιστήμονες, ἐκπαιδευτικούς, νέους συνανθρώπους μας, οἱ ὅποιοι ἔχουν μέσα τους σπῖθα ἱερωσύνης, ν' ἀκούσουν τόν λόγον τοῦ Χριστοῦ: «*Σὺ ἀκολούθει μοι.*» Δηλαδή, νά ἔλθουν καί νά εἰσέλθουν στά ἅγια τῶν ἁγίων, νά χειροτονηθοῦν, κατὰ τό ἐπιτρεπτόν βεβαίως τῶν Ἱερῶν Κανόνων, καί νά καταστοῦν διάκονοι καί οἰκονό-



Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος μέ τόν Σεβ. Μητροπολίτη Μάνης κ. Χρυσόστομο.

μοι τῶν Μυστηρίων τοῦ Θεοῦ. Ἐλάτε νά δώσετε αἷμα εἰς τήν Ἐκκλησία. Ἀκούσατε τό ἱερό προσκλητήριο.

2. Ἐπειτα ἡ ποιμαντορία μου θά ἐνδιαφερθῆ καί θά μεριμνήσῃ διά τήν νεότητα. Ἴσως νά διερωτᾶσθε διατί προτάσσω τήν νεότητα ἀπό ἄλλους τομεῖς. Ἀκριβῶς, διότι τά παιδιά μας εἶναι τό ζωντανό παρόν καί χρυσοῦν μέλλον τῆς κοινωνίας. Ὅλα τά παιδιά εἶναι πολύ καλά παιδιά. Τά τυχόν λάθη τους εἶναι δικά μας λάθη. Ἐτσι ἡ μέριμνά μου δέν θά μείνῃ εἰς τήν κατηχητική μόνον παρουσία, ἀλλά θά ἐπεκταθῆ καί εἰς ἄλλας δραστηριότητας, ὅπως κατασκηνώσεις, πολιτιστικά δρώμενα, φροντιστήρια μαθημάτων, διαγωνισμούς, ἐκδρομές, ειδικές ἀποστολές, ὑπό τās πτέρυγας πάντοτε τῆς Ἐκκλησίας. Δραστηριότητες ἀκόμη πού θά δημιουργοῦν οἱ ἴδιοι οἱ νέοι μας καί θά χαίρωνται γονεῖς, διδάσκαλοι καί συνάνθρωποι μας. Εἰς ὀλίγας ἡμέρας θά κληθοῦν τά παιδιά τῶν σχολείων νά διατυπώσουν τίς ἀπόψεις τους, ὥστε νά ἔχουμε ἕναν ζωντανό καί οὐσιαστικό διάλογο, ἀναλύοντας προβλήματα καί νεανικά θέματα. Ἐπίσης θά ἔχουν τήν πρώτη κοινή τράπεζα ἀγάπης μέ τόν Ἐπίσκοπο Πατέρα τους. Ἐτσι, παιδιά μου, ἐπιθυμῶ νά μέ θεωρεῖτε πνευματικόν πατέρα σας.

3. Οἱ γονεῖς. Ναί, εἶναι τό τρίτον μέλημά μου. Θά δεῖξω ὅλον μου τό ἐνδιαφέρον διά τήν προστασία, διάσωση καί στερέωση τοῦ ἱεροῦ τούτου θεομοῦ, πού ὀνομάζεται οἰκογένεια. Πολύ περισσότερο θά μεριμνήσωμε διά τήν πολύτεκνη οἰκογένεια, ἀποδίδοντας τήν δέουσα τιμή καί προστασία. Ἐπειτα, κανένα ὄρφανό παιδί δέν θά μείνῃ ἀπροστάτευτο, ἀλλά ἡ μητέρα Ἐκκλησία θά συνδράμῃ τοῦτο παντοιοτρόπως. Οἱ Σχολές γονέων καί οἱ Παιδικοί Σταθμοί θά ἀναβαθμισθοῦν καί θά ἐπιδιωχθῆ νά λειτουργοῦν κατά τόν καλύτερον τρόπον.

Εἰς τό σημεῖον αὐτό θεωροῦμε πρωταρχικῆς σημασίας καί ἀξίας τήν συνεργασία μας μέ ὅλην τήν ἐκπαιδευτική κοινότητα, μέ τά σχολεῖα μας. Θά ἔχουμε εἰλικρινῆ καί ἀγαστή συνεργασία, διότι ἡ παιδεία «μέγιστόν ἐστίν ἀγαθόν». Θέλουμε νά αισθάνωνται, ὅλων τῶν βαθμίδων οἱ ἐκπαιδευτικοί, τήν Ἐκκλησία ὡς τόν οἰκεῖο χῶρο τους. Γνωρίζουμε καλῶς ὅτι ὅλοι οἱ Μανιάτες ἀγαποῦν καί ποθοῦν τά γράμματα, τήν ἐπιστήμη, τήν πρόοδο,

τήν γνώση, καί ἔχουν ἀναδειχθῆ σ' ὅλο τόν κόσμον, σέ Ἑλλάδα καί ἐξωτερικό, κορυφαῖοι ἐπιστήμονες, στρατιωτικοί, ἐργάτες τοῦ πνεύματος, τῆς τέχνης καί τῶν γραμμάτων. Θά βοηθήσουμε τά παιδιά μας νά προοδεύσουν μέ χορηγήσιν ὑποτροφῶν καί μέ κάθε ἄλλη ἠθική στήριξη πρὸς ὅλους τοὺς νέους καί τίς νέες ἐπαινώντας βεβαίως τήν ἀριστεία. Τό ἀξίζουν, καθ' ὅτι οἱ Ἕλληνες ὅταν θέλουν ν' ἀσχοληθοῦν μέ κάτι σοβαρά, φθάνουν στήν κορυφή.

4. Ἔργον μας ἐπίσης θά εἶναι ἡ μέριμνά μας γιά τοὺς γέροντες καί τίς γερόντισσες, τήν τρίτη λεγομένη ἡλικία. Δέν εἴμεθα ἀδιάφοροι, παγεροί καί ἀπαθεῖς, χωρίς αἰσθήματα ἀγάπης καί στοργῆς πρὸς τόν παπποῦ καί τή γιαγιά. Ἡ πείρα τῆς ζωῆς τους μᾶς εἶναι πολύτιμη, οἱ λευκανθεῖσες ἀπό τήν πάροδο τοῦ χρόνου κεφαλές τους, τά δουλεμένα χέρια τοὺς ἀποτελοῦν γιά ὅλους μας εὐκαιρία μεγίστη διά συμπαραστάση, ἐνίσχυση, φροντίδα, ἀγκάλιασμα ἀγάπης. Ἔργα εὐποΐας, δι' αὐτούς τοὺς ἀξίους ἀγωνιστάς τῆς ζωῆς, θά εἶναι πρωταρχικῆς σημασίας ζήτημα.

5. Ἡ φιλανθρωπία εἶναι δυνατόν νά παραλειφθῆ; Ὅχι βέβαια. Χρέος ἱερώτατον εἶναι νά κάνουμε πράξη τόν λόγον τοῦ Κυρίου: «Ἐπεινάσα καί ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καί ἐποτίσατέ με, ξένος ἦμην καί συνηγάγετέ με, γυμνός καί περιεβάλετέ με, ἠσθένησα καί ἐπεσκέψασθέ με, ἐν φυλακῇ ἦμην καί ἤλθετε πρὸς με» (Ματθ. 25, 35-36) στά πρόσωπα τῶν ἀδελφῶν του Κυρίου, τῶν «κατ' εἰκόνα Θεοῦ» πλασθέντων συνανθρώπων μας. Ὅς «Καλοὶ Σαμαρεῖτες», θά ἐπιδείξωμεν ἀμέριστον ἐνδιαφέρον, χωρίς καμμία ἀπολύτως διάκρισιν, διά κάθε κοινωνικὴν ἀνάγκην. Ἡ φιλανθρωπία ἔσται πρώτιστος ἡμετέρα φροντίς πρὸς πάντας. Δέν εἶναι δυνατόν νά νοηθῆ κοινωνία ἀνθρώπων χωρίς ἀγάπη, ἀλληλεγγύη, συμπόνια, στηριγμό, ἐλπίδα ζωῆς. Ὁ μέγας Ἀπόστολος τῶν Ἐθνῶν Παῦλος μᾶς συνιστᾷ: «Διώκετε τὴν ἀγάπην» (Α' Κορ. 14, 1), «περισεύετε ἐν ἀγάπῃ» (Β' Κορ. 8, 7), καί «ἰλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός» (Β' Κορ. 9, 7). Οὐδεὶς ἐπιτρέπεται νά πεινᾷ, νά στερεῖται, νά ὑποφέρῃ, νά γυμνητεῖ, νά περιφρονῆται. Δέν τό θέλει ὁ Θεός. Διά τοῦτο θά ἐνισχύσωμεν τό ὑπάρχον φιλανθρωπικόν ἴδρυμα, καί θά προσπαθήσουμε μέ τήν ὀλόθυμον συνεργα-

σίαν πάντων ἡμῶν νά δημιουργήσουμε καί νέα ἔργα δημιουργικῆς καί θυσιαζομένης ἀγάπης, ἴδια γιά τούς ἀσθενεῖς, τούς χρονίως πάσχοντες, τούς κατακοίτους, τά αὐτιστικά παιδιά, τά παιδιά εἰδικῶν δεξιότητων, τούς συνανθρώπους μας τοῦ τελευταίου σταδίου τῆς παρουσίας ζωῆς. Ἐπιθυμῶ ὅπως καταστῶ μιμητής τῶν ἁγίων μεγάλων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας, τουτέστιν μιμητής τῆς ἐμπράκτου ἀγάπης, ὡς προτρέπει καί ὁ Μ. Βασίλειος: «*Παρακαλοῦμεν ὑμᾶς ἐνδύσασθαι σπλάγχνα οἰκτιροῦ καί ἀποθέσθαι μὲν πάντα ὄκνον, ἀναλαβεῖν δὲ τὸν κόπον τῆς ἀγάπης*». (Μεγ. Βασιλείου, Ἐπιστολή ΧLII)

6. Ὁ ἐπόμενος τομέας δράσεως ἀκούει στό ὄνομα πολιτισμός. Καί πῶς νά μὴ γίνει λόγος διὰ τό φῶς τοῦ πολιτισμοῦ τούτου τοῦ τύπου, διὰ τό βάθος τῆς ἱστορίας του, διὰ τὰς μνήμας τοῦ ἡρωικοῦ, πάντοτε ἀδούλωτου λαοῦ τῆς Μάνης;

Ὁ ἰδιαιτέρου φυσικοῦ κάλλους προικισμένος ἀπό τόν δωροδοτή Θεόν τοῦτος τόπος, ἐπὶ τῶν κλιτύων καί ὑπωρειῶν τῆς ὀροσειρῆς τοῦ ἐπιβλητικοῦ Ταυγέτου, μέ τήν μεγαλυτέρα ἠλιοφάνεια, τά περήφανα κάστρα, τούς ἀγέρωχους πύργους, τούς ὠραίους παραδοσιακούς οἰκισμούς, τά βουνά, τή θάλασσα, γέννησε καί ἀνέδειξε μεγάλες προσωπικότητες, ἀγωνιστάς τῆς πατρίδος, πρωτόπορους ἥρωες, ὡς ὁ γενναῖος Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης, ὄπλαρχηγούς στόν Μακεδονικό ἀγῶνα καί τόσους ἄλλους, καθ' ὅτι ἐπιλείπει με ὁ χρόνος νά τούς ἀναφέρω κατ' ὄνομα, ἥρωες τῶν ὁποίων σύνθημα ἐστάθη τό ὑπέροχον «Νίκη ἢ θάνατος». Δι' αὐτό καί τό δημοτικόν ᾄσμα, ὁ ὕμνος τῶν Μανιατῶν ἤχει καί θά ἤχη καί θ' ἀντιλαλή: «Ἡ πατρίς μου εἶναι ἡ Μάνη καί κανόνι δέν τήν πιάνει». Κατά τόν ἀρχαῖον δέ τραγικόν ποιητήν Εὐριπίδην: «Ἡ πατρίς, ὡς ἔοικε, φίλτατον βροτοῖς». Ἀδούλωτη Μάνη, ἡρωική, πάντα ἐλεύθερη!

Εὐγενής φιλοδοξία μας, νά ἀναδείξουμε καί ἐξυψώσουμε ἔτι περαιτέρω τόν πολιτισμόν τῆς Μάνης. Τοῦτο θά ἐπιτευχθῆ μέ τήν διοργάνωση ἡμερίδων καί συνεδρίων, τήν προστασία τοῦ φυσικοῦ κάλλους, ἥτοι τῆς ἐξαιρετικῆς πανίδος καί χλωρίδος, τήν ἀνάπτυξη τοῦ τουρισμοῦ, τήν προβολή τῶν ἀρχαιολογικῶν χώρων, τῶν παλαιοχριστιανικῶν, βυζαντινῶν καί μεταβυζαντινῶν ναῶν, τῶν ἱερῶν μονῶν, τῶν πύργων, τῶν καστροκατοικιῶν, τῆς

λαϊκῆς τέχνης, τῶν σπηλαίων, τῶν παραλιῶν, τῶν ἀνθρώπων τῆς Μάνης, τῶν τόσο δυνατῶν σέ ψυχὴ καί δράση.

Εἰδικότερα, θά ἐπιδιώξουμε τήν διοργάνωση συνεδρίων μέ θέματα πού θά σχετίζονται μέ τήν Μάνη, τήν Ἱστορία καί τόν Πολιτισμό της, μέ τόν Τουρισμό καί τήν Ἑλληνορθόδοξη Παράδοση. Θά μιλήσουμε γιά τόν ἀπόδημο Μανιάτη καί ἀκόμη θά ἀποτελέσει θέμα συνεδρίου τό σπουδαῖο ζήτημα «Ἐκκλησία, ἀσθενής καί ὑγεία». Δι' αὐτά τά συνέδρια βέβαια θά ὑπάρξῃ συνεργασία πολλῶν ἐπιστημόνων καί ἀνθρώπων ἐν γένει τῶν γραμμάτων καί τῶν τεχνῶν ἀπό τήν Ἑλλάδα καί τό ἐξωτερικό.

Στόν τομέα αὐτόν ἕνα τελευταῖο, ἀλλά ἐξόχως σημαντικό!

Εἰς τρία ἔτη, σύμπας ὁ Ἑλληνισμός θά ἐορτάσῃ τήν ἐπέτειον τῶν 200 ἐτῶν ἀπό τήν ἔναρξη τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασης τοῦ 1821. Εἶναι ἱστορικό γεγονός ὅτι ἡ Μάνη πρωτοστάτησε στήν Ἐπανάσταση. Ἐδῶ, ἀπό τήν Μάνη ξεκίνησε. Ἐδῶ ἡ ἀρχὴ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀπό τόν ζυγὸ τῶν Τούρκων. Καί, ὡς προσφυῶς ἔχει λεχθῆ, «δέν ὑπάρχει γωνιά τῆς ἑλληνικῆς γῆς, τῆς νῦν καί τῆς πάλαι, πού νά μὴ εἶναι σπαρμένη μέ μανιάτικα κόκκαλα». Οἱ νεκροὶ εἶναι ὁ μέγας ζῶν καί ζωοδότης τῆς Μάνης. Ὁφείλουμε, λοιπόν, ἀπό τοῦ νῦν, νά ξεκινήσουμε τὰς προετοιμασίας διὰ τήν μεγάλη αὐτὴ ἐθνικὴ ἐπέτειο τῆς πατρίδος μας. Εἶναι ἱερώτατο χρέος μας. Ὅλοι μαζί θά συμβάλουμε πρὸς τοῦτο.

\* \* \*

Πάντα ταῦτα τά ἐξαγγελθέντα βεβαίως χρειάζονται τόν χρόνον, τόν ἀγῶνα, τήν σύνεσιν, τήν διάκρισιν, ἀλλὰ πρὸ παντός τήν συνέργειαν καί τήν ἔγκρισιν τοῦ Θεοῦ, τήν ἀνωθεν θεῖαν βοήθειαν, εὐλογίαν καί χάριν.

Ἐπειτα εἶναι γνωστόν ὅτι ἡ γεωμορφολογικὴ σύσταση τῆς χερσονήσου ταύτης τῆς Πελοποννήσου, ὅπου καί ἐκτείνεται ἡ Μητροπολιτικὴ μας περιφέρεια, ἔχει τήν ἰδική της ἰδιομορφία. Μεταξὺ ἄλλων χαρακτηριστικῶν εἶναι καί ἡ πέτρα. Ἀλλὰ «*τοῖς ἀγαπῶσι τὸν Θεὸν πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν*». Ἀναφέρεται εἰς τήν Ἀγ. Γραφήν διὰ τόν λαόν τοῦ Θεοῦ: «*Κύριος μόνος ἦγεν αὐτοὺς καὶ οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν θεὸς ἄλλότριος· ἀνεβίβασεν αὐτοὺς ἐπὶ τὴν ἰσχὺν τῆς γῆς, ἐψώμισεν αὐτοὺς γεννήματα ἀγρῶν, ἐθήλασαν μέλι ἐκ πέτρας καὶ*

ἔλαιον ἐκ στερεᾶς πέτρας» (Δευτερον. 32, 12-13). Μέλι καὶ ἔλαιον ἐκ πέτρας. Ἀλήθεια, ὑπεράνω τῆς εὐλογημένης ὕλικῆς καρποφορίας, ἡ Ἱερά Μητρόπολις θέλει εἶναι μία τῶ ὄντι πνευματικὴ κυψέλη ἀπὸ τὴν ὁποία θὰ λαμβάνει κάθε ἄνθρωπος τὸ γλυκὺ μέλι τῆς ἀγάπης, τῆς ψυχικῆς ἡρεμίας καὶ πατρικῆς στοργῆς καὶ ἐπιπροσθέτως πνευματικὸς χώρος τοῦ ἐλαίου, δηλαδή τῆς συγχωρήσεως, τῆς συμπαθείας, τῆς ἐπουλώσεως τῶν πληγῶν, ἐν τέλει τῆς ἀγαλλιᾶσεως ἐν Κυρίῳ.

Προσῆλθατε, ἀγαπητοὶ μου, διὰ νὰ ἰδῆτε καὶ νὰ τιμῆσετε καὶ νὰ λάβετε τὴν εὐχὴν ἀπὸ τὸν νέο Ποιμέναρχη σας. Καὶ ὀρθῶς ἐπράξατε. Καὶ ἡ ταπεινότης μου βλέπει ἀσμένως τὰ εὐλαβῆ πρόσωπά σας καὶ τιμῶ τὸν καθένα. Τιμῶ τοὺς ἄρχοντες, τὸν ἱερόν κληρὸν, τὸν πιστό, ἀδούλωτο, εὐγενῆ καὶ ἡρωικό τοῦτο λαὸ τῆς Μάνης, ὁ ὁποῖος ἔγραψε καὶ συνεχίζει νὰ γράφῃ ἱστορία. Σὰς εὐχαριστῶ ἐκ βάθους καρδίας διὰ τὴν παρουσίαν σας καὶ τὴν προσευχὴν σας. Νὰ γνωρίζετε δὲ ὅτι πᾶσα συνεργασία καὶ συνδιακονία μὲ τὴν Ἱ. Μητρόπολη εἶναι εὐγενές δῶρημα, ὕψιστον ἀγαθὸν καὶ εὐλογημένον ἐπίτευγμα. Ὅποιος βοηθεῖ τὴν Ἐκκλησία, τὸ ὄνομά Του ἐγγράφεται εἰς τὰς δέλτους τῆς ἱστορίας, ἀλλά, προπαντός, ἐν βίβλῳ ζωῆς ἐν οὐρανῷ.

Ἐξαιρέτως δὲ εὐχαριστῶ τὴν Ἀποκεντρωμένη Διοίκηση τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους καὶ εἰδικώτερα τὴν Περιφέρεια Πελοποννήσου μὲ τὸν ἀξιότιμον Περιφερειάρχῃ κ. Πέτρο Τατούλη καὶ τὴν ἐρίτιμον ἀντιπεριφερειάρχῃ Λακωνίας Κ<sup>α</sup> Ἀδαμαντία Τζανετέα, τοὺς Δήμους Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Μάνης ἀλλὰ καὶ Καλαμάτας, τῶν ὁποίων προΐστανται οἱ ἀγαπῶντες εὐθαρσῶς καὶ εὐγενῶς τὸν τόπον, ἀξιότιμοι κύριοι: Πέτρος Ἀνδρεᾶκος, Ἰωάννης Μαραμπέας καὶ Παναγιώτης Νίκας, καθὼς καὶ τὰς λοιπὰς ἀρχάς, τὰς Δικαστικάς, τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων καὶ τῶν Σωμάτων Ἀσφαλείας καὶ ὄλων τῶν τοπικῶν φορέων. Πρὸς πάντας ὑμᾶς ἔρχεται ἡ Ἐκκλησία καὶ προσκαλεῖ εἰς μίαν ἀρίστην συνεργασίαν, μὲ διάθεση καὶ σκοπὸ τὸ καλὸ καὶ μόνον τοῦ τόπου καὶ τὴν ἀνάδειξη, ἔτι περαιτέρω, τῆς μοναδικότητος τῆς Μάνης. Μία μοναδικότητα, διὰ τὴν ὁποία μίλησε εἰς τὰ πανάρχαια χρόνια ὁ Ὅμηρος καὶ εἰς τὰ νεώτερα χρόνια τὴν περιέγραψαν ξένοι περιηγητές. Μία ὑπέροχη μοναδικότητα, ἡ ὁποία ὡς ὕψιστον θησαύρισμα, ὡς ἱερὴ παρακαταθήκη

εἶναι ἐγχαραγμένη ἀνεξίτηλα εἰς τὰς ψυχὰς τοῦ λαοῦ τούτου. Θὰ ἐπαναλάβω τοὺς λόγους τοῦ ἔθνικοῦ μας ποιητοῦ Διονυσίου Σολωμοῦ, τοῦ ὁποίου ἡ μήτηρ εἶλε τὴν καταγωγὴν ἀπὸ τὴν Μάνη: «Μήγαρις ἔχω ἄλλο σπὸ νοῦ μου, πάρεξ ἐλευθερία καὶ γλῶσσα;». Αὐτὰ τὰ ἰδανικά ἰσχύουν διαχρονικῶς διὰ τὸν λαὸν τοῦτον. Οὕτω, συμμορφούμενος ὁ ὑπέροχος αὐτὸς λαὸς πρὸς τὰ ἰδανικά αὐτά, εἶχε τὴν γενναία ψυχὴ τὴν δεδομένη ἱστορικὴ στιγμή νὰ ἐκφωνῇ καὶ νὰ ἀπαγγέλλῃ τὸν ὄρκο:

«Ὁρκίζομαι, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Παντοδυνάμου μας Θεοῦ, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ἁγίας Τριάδος, νὰ χύσω καὶ τὴν ὑστέραν ρανίδα τοῦ αἵματός μου, ὑπὲρ πίστεως καὶ Πατρίδος.

Ὁρκίζομαι, νὰ μὴ βλέψω εἰς τὰ ὄπισθεν ἐάν δέν ἀποδιώξω τὸν ἐχθρόν της Πατρίδος καὶ τῆς Θρησκείας μου.

Ὁρκίζομαι, «Τὰν ἢ ἐπὶ Τὰς» καὶ «Νίκη ἢ Θάνατος» «ὑπὲρ Πίστεως καὶ Πατρίδος».

Κατακλείοντας τὸν ἐνθρονιστήριον τοῦτον λόγον θὰ ἤθελα νὰ σᾶς ἐκμυστηρευτῶ καὶ τοῦτο:

Ἀείποτε ἐμπνευστὴς μου ἦταν ὁ μέγας ἅγιος τοῦ 10ου αἰῶνος, ὁ ὅσιος Νίκων ὁ «Μετανοεῖτε», ὁ φωτιστὴς καὶ ἱεραπόστολος τῆς Λακωνίας καὶ βεβαίως τῆς Μάνης. Ὅτε ἤμην φοιτητὴς τῆς Νομικῆς Σχολῆς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν, εἶχα ἀνακαλύψει, ὡς φίλος τῶν βιβλίων, καὶ εἶχα ἀναγνώσει ἐπισταμένως τὸν βίον τοῦ Ὁσίου Νίκωνος τοῦ «Μετανοεῖτε» σὲ ὠραία παλαιὰ ἔκδοσι καὶ κυριολεκτικὰ εἶχα ἐνθουσιασθεῖ.

Τί ἅγιος ἦταν αὐτός!

Τί περιοδεῖς ἐπετέλεσε!

Πῶς τίς δυσκολίες τίς ἀντιμετώπισε!

Τί φώτιση Θεοῦ εἶχε!

Ὅλο τὸ βιβλίον, σελίδα-σελίδα, μὲ ἐνέπνεε, μοῦ προξενοῦσε τὸν θαυμασμό ἀλλὰ καὶ τὴν διάθεση γιὰ μίμηση. Καὶ ἰδοὺ, ἦλθε ἡ ἡμέρα καὶ ἡ ὥρα νὰ ἔχω τὸν Ὅσιον, ἐν τοῖς πράγμασιν, καθοδηγητὴν, συνοδοιπὸρον, ἐμπνευστὴν εἰς ἱεραποστολικά ἔργα. Πόσο ἱερό καὶ μέγιστο ἰδανικὸ εἶναι νὰ καταστῶ Ἱεράρχης, Ἱεραπόστολος, κηρυξ τῆς μετανοίας, κηρυξ τῶν ἀληθειῶν τοῦ Εὐαγγελίου, καλὸς Ποιμὴν τῆς τοῦ Χριστοῦ ἁγίας Ποίμνης!

Περαιῶν τὸν ταπεινὸν μου λόγον καὶ ἀφήνω τὸν δυνατὸν λόγον τοῦ ἁγίου Νίκωνος, αὐτὸν τὸν χα-

ρισματικόν λόγον νά ἔλθῃ καί νά μᾶς καθοδηγήσῃ: Ἴδού τί μᾶς λέγει εἰς τὰς τελευταίας του ὑποθήκας:

«Τέκνα μου, ἀγαπητά καὶ φίλτατα, φροντίσατε ὅσας συμβουλὰς ἐλάβετε παρ' ἐμοῦ νὰ τηρήσῃτε αὐτὰς ἀσφαλῶς, φυλάσσετε ἅμα καὶ τηροῦντες καὶ ὅσα τανῦν θὰ ἀκούσῃτε: Εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔχητε πρὸ ὀφθαλμῶν πάντοτε τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ καὶ σταθερὰν καὶ ἀδιάσειστον τὴν πρὸς Αὐτὸν πίστιν νὰ μὴ ἀπομακρύνῃσθε ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, ν' ἀποφεύγητε τὴν ἀλαζονείαν καὶ τὴν ἔπαρσιν, τὰ δεινὰ καὶ ὀλέθρια ταῦτα πάθη, προτιμῶντες καὶ ἀσπαζόμενοι εἰλικρινῶς τὴν ταπείνωσιν νὰ μὴ ἀμελήσῃτε τῆς διακονίας τῆς μεγαλυτέρας πασῶν τῶν ἀρετῶν, ὅτις εἶναι ἡ πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον ἀγάπη, διότι αὕτη εἶναι τὸ κεφάλαιον τῶν ἀρετῶν καὶ ὁ σύνδεσμος τῆς τελειότητος τούτων,

καὶ ἀκριβῶς ὅ,τι εἶναι τὸ ἅλας εἰς τὸν ἄρτον, τοῦτο εἶναι ἡ ἀγάπη ἐν τῇ ἀρετῇ».

Καὶ ἡ προσευχή του:

«Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ εἰπὼν τοῖς ἁγίοις Σου Ἀποστόλοις: Ἐγὼ εἰμι μεθ' ὑμῶν καὶ οὐδεὶς καθ' ὑμῶν, Αὐτὸς καὶ νῦν ἐπίσκεψαι τὴν ἄμπελον ταύτην τὴν λογικὴν καὶ διαφύλαξον καὶ διατήρησον ἐν ὁδοῦ ταύτῃ, ὅπως μεγαλυθῆσεται Σου τὸ Πανάγιον Ὄνομα».

Λοιπὸν, τέκνα μου ἀγαπητά καὶ εὐλογημένα, *«χαίρετε, καταρτίξεσθε, παρακαλεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε, καὶ ὁ Θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν»*.

Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός καὶ ἡ κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν.

Ἀμήν.



## Ἐπάνοδος στό ἀρχαῖο κάλλος

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Καισαριανῆς, Βύρωνος καί Ὑμηττοῦ κ. Δανιήλ

Συνεχῶς ἡ ἁγία Ἐκκλησία μας καλεῖ τούς πιστούς ἀδιακρίτως ἄνδρες καί γυναῖκες νά κατακτήσουν τίς κορυφές τῶν ἀρετῶν γιά νά ἐπανέλθουν στήν πρό τῆς πώσεως κατάσταση ἀποβάλλοντες τήν δυσείδεια τῆς ὑπάρξεώς τους πού προκαλεῖ ἡ ἁμαρτία ἀποκαθιστώντας τό «κατ' εἰκόνα Θεοῦ» τῆς ὑπάρξεώς τους.

Τούτου δοθέντος θά ὑπενθυμίσουμε συνοπτικά καί μέ περιεκτικές γραμμές τό διάγραμμα τῆς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀνθρώπου.

### 1. Ἡ προπρωτική κατάσταση

Ὁ ἄνθρωπος στήν ἀρχική πρό τῆς πώσεως κατάσταση του ὑπερεῖχε συγκρινόμενος μέ τήν κατάσταση στήν ὁποία περιῆλθε μετά τήν πώση, διότι ἐξῆλθε ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Πλάστου του σχετικῶς τέλειος. Ἦτο «ἀκακος, εὐθύς, ἐνάρετος, ἄλυπος, ἀμέριμνος, πάση ἀρετῇ κατηγλαϊσμένος» κατά τήν διατύπωση τοῦ πρωτάνεως τῆς θεολογίας Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ.

Στήν κατάσταση αὐτή ὁ ἄνθρωπος διέθετε πέντε θεῖα δῶρα μέ τά ὁποῖα τόν προίκισε καί τόν στόλισε ὁ Δημιουργός Θεός, ὅπως ἀναφέρεται στή Γένεση:

α' Τήν κυριαρχία ἐπὶ τῶν ζώων καί ἐπὶ τῆς κτίσεως.

«Καί εἶπεν ὁ Θεός· ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καί καθ' ὁμοίωσιν, καί ἀρχέτωσαν τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης καί τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ καί τῶν κτηνῶν καί πάσης τῆς γῆς καί πάντων τῶν ἐρπετῶν τῶν ἐρπόντων ἐπὶ γῆς» (Γενέσεως α' 26).

Δηλαδή: «Ὁ Θεός εἶπε ἅς δημιουργήσουμε τώρα τόν ἄνθρωπο, σύμφωνα μέ τή δική μας εἰκόνα, καί νά ἔχει τή δυνατότητα νά μοιάσει μέ μᾶς.

Αὐτοί, ἄνδρες καί γυναῖκα, ἅς εἶναι ἄρχοντες καί κύριοι τῶν ψαριῶν τῆς θάλασσας, τῶν πουλιῶν τοῦ οὐρανοῦ, τῶν ζώων καί ὅλης τῆς γῆς καί ὄλων ὅσα ἔρπουν πάνω στήν ἐπιφάνεια τῆς γῆς».

Μέ τήν πώση ἡ ἄλογη φύση ἀποστάτησε καί ἐξανέστη κατά τοῦ παραβάτου τῆς θείας ἐντολῆς ἀνθρώπου, ἀρνούμενη νά τόν σεβασθεῖ, νά ὑποταχθεῖ σ' αὐτόν καί νά τόν ὑπηρετήσει, «συστενάζουσα καί συνωδίνουσα ἄχρι τοῦ νῦν» (Πρὸς Ῥωμαίους η' 22).

Ὁ σοφός καί ἱερός Φώτιος, Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἐρμηνεύοντας τόν λόγο τοῦ ἀποστόλου Παύλου πού εἶναι γραμμένος στήν Πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολή του η' 20-21 διδάσκει ὅτι:

Ἐπειδὴ ὁ Θεός ἐγνώριζε ὅτι θά ἐκπέσει ὁ ἄνθρωπος, καί ἐπειδὴ ἐγνώριζε, ὅτι ἡ κτίσις θά ἀρνοιόταν νά ὑπηρετήσῃ τόν ἁμαρτήσαντα ἄνθρωπο, διά τοῦτο ἐχαλίνωσεν αὐτή καί χωρίς νά θέλει, καί τήν πρόσταξε νά ὑποτάσσεται στόν ἄνθρωπο, καθὼς καί πρότερον ὑπετάσσετο σ' αὐτόν, ὅταν φύλαττε τό βασιλικό του ἀξίωμα, καί φύλαττε τήν ἐντολή τοῦ Κτίστου του· ἐπειδὴ ἡ κτίσις ἐντρέπετο νά ὀνομάζῃ ἄρχοντά της τόν ἄνθρωπο, καί νά ὑποτάσσεται σάν σέ αὐθέντη της, γεγόμενον στόν σκλάβον τοῦ διαβόλου καί τῆς ἁμαρτίας· καί ἐντρέπετο νά ὑπηρετεῖ τόν ἄνθρωπον, βλέπουσα αὐτόν νά εἶναι δοῦλος τῆς ἁμαρτίας· ἀλλ' ὁ Θεός ὁμως πρόσταξε τήν κτίσις, νά μὴν ἀρνηθεῖ τόν παραβάτην ἄνθρωπο, ἀλλά νά δείχνῃ τήν πλοῦσια χάρη τοῦ Θεοῦ καί τῆς εὐεργεσίας Του τό ἀμετάθετον· ὑποσχόμενος στήν κτίσις, ὅτι ὅταν ἀνακαινισθεῖ καί ἐλευθερωθεῖ ὁ σκλαβωθείς καί φθαρεὶς ἄνθρωπος, τότε πρόκειται νά ἀνακαινισθεῖ καί αὐτή· σάν νά τῆς ἔλεγε ταῦτα· ἔπεσε ἡ εἰκόνα μου ὁ ἄνθρωπος καί κρημνίσθηκε γιά τήν παρὰ-

βαση, και ἐφθάρη γιά τήν παρακοή, ἐσύ ἡ κτίση ὑπόμεινε, καί δούλευσε στήν φθοράν τοῦ φθαρέντος· καί ὅταν ἀνακαινίσω τήν ἰδική μου εἰκόνα τόν ἄνθρωπο, τότε μαζί μέ αὐτόν θά ἀνακαινίσω καί ἐσένα τήν κτίση· καί ἄν σύ ἔπεσες καί κρημνίσθηκες μαζί μέ τήν ταλαιπωρία ἐκείνου, ὅμως μαζί μέ τήν δόξα του καί σύ θέλεις νά ἀναστηθεῖς καί νά συνδοξασθεῖς.

Ἐπειδή δέ ἡ κτίση στανικῶς ὑπετάγη στή ματαιότητα, ἤγουν στόν ἄνθρωπο μάταιο γεγονός, διὰ τοῦτο ὁ Θεός σέ κάθε κλίμα τῆς Οἰκουμένης ἔβαλε Ἀγγέλους γιά νά χαλιναγωγοῦν τήν κτίση, καί νά τήν ὑποχρεώνουν περισσότερο νά ὑπηρετεῖ στόν ἄνθρωπο· καί μάλιστα βλέπουμε αὐτόν τά εἰδῶλα νά λαξεύονται, καί τήν τοῦ Θεοῦ τιμή στούς λίθους καί τά ξύλα ἀφιερώνουν· γιά τοῦτο εἶπε ὁ Μωυσῆς «ἔστησεν ὄρια ἐθνῶν, κατὰ ἀριθμόν Ἀγγέλων Θεοῦ» (Δευτερονομίου λβ' 8). «Ὡστε κατὰ τόν σοφό τοῦτο Διδάσκαλο καί οἱ Ἄγγελοι διὰ μέσου τῆς αἰσθητῆς ταύτης κτίσεως ὑπετάγησαν στήν ματαιότητα· ἦτοι εἰς τόν ματαιωθέντα καί φθαρέντα ἄνθρωπο, ἐπιτροπεύοντες αὐτόν, καί τώρα μέν, τήν κτίση χαλιναγωγοῦντες, καί ποιοῦντες αὐτή νά ὑποτάσσεται στόν ἄνθρωπο· τώρα δέ, καί αὐτοί ἀμέσως διακονοῦντες αὐτῷ, κατὰ τό «οὐχί πάντες εἰσὶ λειτουργικὰ πνεύματα εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα, διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν» (Ἐβραίους α' 14) περισσότερο καθώς ἡ αἰσθητή φύση πρόκειται νά ἐλευθερωθεῖ ἀπό τήν ὑποταγή καί ὑπηρεσία τοῦ ἀνθρώπου· τοιοῦτοτρόπως οἱ Ἄγγελοι πρόκειται νά ἐλευθερωθοῦν ἀπό τήν τῶν ἀνθρώπων διακονία καί θά λάβουν παρά Θεοῦ κατὰ τήν ἡμέρα τῆς κρίσεως μισθούς μείζονες γιά τήν διακονία ταύτη, ὡς οἱ ἱεροί Θεολόγοι λέγουν.

\* \* \*

Ὁ δέ Θεοδώρητος προσθέτει καί τήν αἰτία, γιά τήν ὁποία ἔγινεν ἡ κτίση φθαρτή λέγοντας· «Οὐ γάρ ἦν εἰκός, οὐδέ δίκαιον, τὰ μέν δι' αὐτόν (τόν ἄνθρωπο) γεγενημένα μεταλαχεῖν ἀφθαρσίας· αὐτόν δέ, οὗ χάριν ταῦτα ἐπεποίητο (δηλαδή τόν ἄνθρωπον) θνητόν εἶναι, καί παθητόν· τούτου δέ γε διὰ τῆς ἀναστάσεως τήν ἀθανασίαν λαμβάνοντος, κάκεινα ὡσαύτως μεταλαγχάνει τῆς ἀφθαρσίας». Λέγει δέ τοῦτο ὁ αὐτός, ὅτι καί οἱ Ἄγγελοι, καί αἱ

Δυνάμεις, καί αἱ Ἐξουσίαι, καί αἱ Κυριότητες, καί αὐτά ὅλα προσιμένουν τήν ἐδικήν μας τελείωση.

Φωτίου: Ἐρώτηση ρεζα'

«Τί δηλοῖ, “ὅτι καί αὐτή ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπό τῆς δουλείας”, καί ἔξ.»

«Ἐδούλευσεν ἡ κτίσις τῷ ἀνθρώπῳ [οὐχ ὡς ἀξίῳ], ἥλιος καί σελήνη καί ἄστρα καί θάλασσα καί γῆ καί τὰ ἐν αὐτοῖς, οὐχ ὡς ἀξίῳ δέ (καί γάρ παραβάτης ἦν καί ὑπόδικος) ἀλλά τοῦ Θεοῦ δουλεύειν προστάξαντος, ὡς ἄν μὴ ἐξυβρισθῆ διὰ πάντων ἡ εἰκῶν, εἰ καί παρέβη. Πάσης τοίνυν τῆς κτίσεως στασιαζούσης ὁ Θεός κελεύει τῇ κτίσει μὴ ἀφηνιᾶν, ἀλλά παρέχειν μέν τόν ἥλιον τήν ἑαυτοῦ ἀκτίνα, τήν γῆν τοὺς καρπούς, τήν θάλασσαν ἰχθύας καί τὰς ἐμπορίας, καί ἕκαστον τῶν κτισμάτων τήν ἐξ ἑαυτῶν χρεῖαν καί ὠφέλειαν τοῖς ἀνθρώποις. Ταύτην ἀπογυμνῶν ὁ ἀπόστολος τήν ἐννοίαν φάσκει· Ἡ γὰρ ἀποκαραδοκία τῆς κτίσεως τήν ἀποκάλυψιν τῶν υἰῶν τοῦ Θεοῦ ἀπεκδέχεται. Τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ ἐκοῦσα ἀλλά διὰ τόν ὑποτάξαντα ἐπ' ἐλπίδι ὅτι καί αὐτή ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπό τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τήν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ. Οἷον τί λέγω; Ὡς εἶδεν ὁ Θεός τόν ἄνθρωπον ἐκπεσόντα καί τήν κτίσιν ἀνανεύουσαν πρὸς ὑπηρεσίαν τοῦ ἡμαρτηκότος, ἐχαλίνωσεν αὐτήν καί μὴ θέλουσαν, καί ἐκέλευσεν ὑπηρετεῖν ὡς πρότερον, ἡνίκα τὸ βασιλικὸν ἑαυτῷ καί ἀρχικὸν τήν ἐντολήν φυλάττων συνδιέσωζεν. Ἡσχύνετο γάρ ἡ κτίσις τόν αἰχμάλωτον τῇ παραβάσει κύριον ἐπιγράφεσθαι καί ἐξυπηρετεῖν αὐτῷ, τῆς ἁμαρτίας αὐτόν ὀρῶσα δοῦλον γενόμενον· ἀλλ' ἐκέλευσεν ὁ Κτίστης μὴ ἐξαρνεῖσθαι τόν παραβάτην, ἀλλ' ἐπιδεικνύει τοῦ κοινοῦ Δεσπότη τήν ἄφθονον χάριν καί τὸ τῆς εὐεργεσίας ἀμετάθετον, ἐπαγγελλόμενος καί τῇ κτίσει ὅτι περ' ἀνακαινιζομένου καί ἐλευθερωμένου τοῦ φθαρέντος καί αἰχμαλωτισθέντος ἀνθρώπου ἀνακαινισθήσεται καί αὐτή, ὡς ἄν εἰ ἔλεγεν· ἔπεσεν ἡ εἰκὼν καί ὠλίσθησε διὰ τήν παράβασιν καί φθείρεται διὰ τήν παρακοήν. Ἀνάσχου δουλεῦσαι τῇ τοῦ φθαρέντος φθορᾷ, ἵνα ὅταν αὐτόν ἀνακαινίζω, τήν ἐμὴν εἰκόνα, τόν φθαρέντα ἄνθρωπον, σὺν αὐτῷ καί σε τήν κτίσιν ἀνακαινίσω καί σύνθρονον αὐτοῦ τῆς δόξης ποιήσω· συγκατεσπίασθης αὐτοῦ τῇ ταλαιπωρίᾳ,

συναναστήση τῇ δόξῃ. Τί δέ ἐστὶ τὸ τὴν κτίσιν φεύγειν τὴν τοῦ ἀνθρώπου δεσποτείαν; Λέγει γάρ· Τῇ ματαιότητι ἢ κτίσις οὐκ ἐκούσα ὑπετάγη. Ποία ματαιότητι; Ἐφ' οὗ ἂν ἐκτραπῆ ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, ματαιότης καλεῖται. Ἔκουσον ψάλλοντος Δαβίδ· Πλὴν τὰ σύμπαντα ματαιότης πᾶς ἄνθρωπος ζῶν. Πᾶς ἄνθρωπος μάταιός ἐστιν ὁ τὸν Θεὸν καταλιμπάνων καὶ μάταια μεταδιώκων. Ἔστησεν ὁ Θεὸς ἀγγέλους κατὰ τὰ κλίματα τῆς οἰκουμένης ἕνα ἕκαστον ἐπιτροπεύειν, ὡς καὶ Μωυσῆς λέγει, ἐνὸς ἐκάστου ἔθνους· ἔστησε δέ, ἵνα τὴν ἄψυχον κτίσιν χαλινώσωσιν, ἥλιον καὶ σελήνην καὶ θάλασσαν καὶ γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς, ὑπηρετεῖν τῇ τοῦ ἀνθρώπου ἀπολαύσει. Πάλιν οἱ ἄγγελοι ἐτρέχοντο ὑπηρετούμενοι ἀναξίους καὶ δίκης ἐνόχοις ἀνθρώποις, μάλιστα ὁρῶντες αὐτούς τὴν δεσποτικὴν ἀξίαν τοῖς εἰδώλοις ἀνάπτοντας καὶ ἀνιεροῦντας. Ἐφερεν ἡ γῆ τὸν οἶνον, καὶ οἱ βωμοὶ τὰς σπονδάς ἐδέχοντο, τοὺς ἄλλους καρπούς, καὶ τοῖς εἰδώλοις ἀνετίθεντο. Διὰ τοῦτο ἐδυσφόρουν οἱ ἄγγελοι, τὰ μὴ ὄντα ὁρῶντες ἀντὶ τοῦ ὄντος τιμώμενα. Ἐντεῦθεν λέγεται καὶ τὸ ἕτερον ζήτημα, τὸ εἰς τὸν προφήτην ἀναφερόμενον· Ἦλθε πρὸς αὐτόν, φησὶν, ὁ ἄγγελος Γαβριήλ, καὶ λέγει αὐτῷ· Δανιήλ, ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ, ἀφ' ἧς ἡμέρας προέθου κακῶσαι τὴν ψυχὴν σου ἐναντι Κυρίου, εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου, καὶ ἀπεστάλην ἀπαγγεῖλαι σοὶ τὰ ῥήματα ταῦτα. Ἄλλ' ὁ ἄρχων τῆς βασιλείας Περσῶν ἀντέστη μοι, εἰ μὴ Μιχαήλ, ὁ ἄρχων τοῦ ἔθνους ὑμῶν, ἦλθεν εἰς βοήθειαν. Ἀπορήσειε γάρ ἂν τις, εἰ ὁ τῆς Περσίδος ἐπιτροπεύων ἄγγελος παρὰ Θεοῦ ἐπιτροπεύειν τέτακται, ὡσαύτως καὶ ὁ Γαβριήλ ἀνακομίσει τὸν Ἰσραὴλ τῆς αἰχμαλωσίας παρὰ Θεοῦ ἀπέσταλται, πῶς αὐτῷ τῶν Περσῶν ὁ ἄρχων ἀντίστατο; Λυθείη δ' ἂν τὸ διαπορούμενον ὧδε· ὁ κόσμος εἰδωλολατρίας ἐπεπλήρωτο, οἱ δὲ ἄγγελοι οἱ ἐφεστώτες τῶν ἔθνῶν ἠγανάκτουν καὶ ἐθλίβοντο. Αἰχμάλωτος δὲ Δανιήλ εἰς Βαβυλῶνα μετὰ τῶν ὁμοφύλων ἀπαχθεὶς τὴν θεογνωσίαν ἐκήρυττεν· ὡσαύτως καὶ οἱ τρεῖς παῖδες, οὓς τὸ πῦρ εἰς ἰλαρὰς αὔρας τὴν καυστικὴν δύναμιν ἀμεῖψαν ἀνέψυχε. Διὸ καὶ πολλοὺς τῆς εἰδωλικῆς μεταστήσαντες πλάνης θεοσεβεῖν παρεσκεύασαν. Ὁ οὖν τῆς ἀρχῆς τῶν Περσῶν ἐφεστηκῶς ἄγγελος ἔχαιρεν ὁρῶν ἐν τοῖς αὐτοῦ μέρεσι τὸν Θεὸν ἀντὶ τῶν εἰδώλων λατρευόμενον. Τὸν Ναβουχοδονό-

σορ ἐώρα, ἀντὶ τοῦ καταναγκάζειν θύειν εἰδώλοις καὶ ἐσχάταις τοὺς μὴ πειθομένους ὑποβάλλειν τιμωρίαις, λαμπρῶς θεολογοῦντα καὶ λέγοντα· Σιδράχ, Μισάχ, Ἀβδεναγῶ οἱ δοῦλοι τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου καὶ πολλὰ τοιαῦτα. Ἐπεὶ οὖν ὁ μακάριος Δανιήλ ἐδεῖτο τοῦ Θεοῦ, πληρωθέντων τῶν ἑβδομήκοντα ἐτῶν τῶν ἐπὶ τῇ αἰχμαλωσίᾳ διορισθέντων, ἀναγαγεῖν τῆς αἰχμαλωσίας τὸν Ἰσραὴλ, ἀπεστάλη δὲ Γαβριήλ μνηῦσαι αὐτῷ τὴν ἀνάρρυσιν, ἀντίσταται τῷ Γαβριήλ ὁ τῆς περσικῆς ἀρχῆς ἐπιστάτης, λυπούμενος ὅτι πάλιν ἡ γῆ ἦς ἐπεστάται, τῶν διδασκάλων τῆς εὐσεβείας ἐκεῖθεν ἀνακομισθέντων, εἰς τὴν προτέραν ἐπαναστρέψει ἀσεβειαν καὶ πλάνην. Ἀντίστατο δὲ οὐ μαχόμενος ἀλλὰ δικαιολογούμενος· τίς ἡ σπουδὴ, λέγων, τῆς ἀνόδου; Τὴν οἰκείαν οἰκῶν πατρίδα ὁ Ἰσραὴλ καὶ εὐπαθῶν εἰς εἰδωλολατρίαν πολλάκις ἐξώλισθε· νῦν δὲ καθαρῶς εὐσεβεῖ, τὴν ἄλλοτρίαν παροικῶν, καὶ οὐκ εὐσεβεῖ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπεραθλεῖ τῆς εὐσεβείας, καὶ πολλοὺς τῶν πεπλανημένων πρὸς τὸν ἀληθινὸν ἐπιστρέφουσι Θεόν. Ὅτε οὖν καὶ τοῖς τὴν χάριν δεχομένοις οὐδὲν κατὰ ψυχὴν λυσιτελέστερον ἐπακολουθεῖ, καὶ τοὺς εὐσεβεῖν δι' αὐτούς ἀρξάμενους τὸ ἔσχατον κακὸν ἢ δυσέβεια πάλιν ὑποχειρίους ποιεῖ, πόσον ἦν ἄμεινον καὶ τὸν Ἰσραὴλ τέως τῆς αἰχμαλωσίας μὴ ἀναγαγεῖν, καὶ τοὺς ἄρτι πρὸς τὸ φῶς ἀναβλέψαντας τῆς θεογνωσίας ἐν τῇ αὐτῇ συντηρεῖν εὐσεβείᾳ; Ἀπεστάλην, φῆς, τὸν λαὸν ἀποκαταστήσαι τῇ πατρίδι. Ποία πατρίδι; Ἦν οἰκοῦντες ἐμίαινον κνίσαις, δαίμοσι θύοντες, καὶ εἰδωλομανίαις. Οὐ ταῦτα κατηγορεῖ λέγων Ἰερεμίας· Κατὰ ἀριθμὸν τῶν πόλεων σου ἦσαν οἱ θεοὶ σου, Ἰούδα· καὶ κατὰ τὰ ἄμφοδα Ἱερουσαλήμ ἔθνες τῷ Βάαλ. Μυρίοις τότε παρὰ Θεοῦ περιεκλύζοντο ἀγαθοῖς, καὶ τῆς κακίας καὶ ἀσεβείας οὐκ ἀνεχώρουν· μυρία νῦν ὑπομένουσι κακά, καὶ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἀφίστανται. Τί ποτ' οὖν ἔσται τὸ τῆς ἐπανόδου κέρδος; Ἦν τοίνυν ἡ ἀντίστασις οὐ κακοῦ πρὸς ἀγαθόν· οὐ γὰρ εἶπεν ἐμάχετο, ἀλλ' ἀντίστατο. Καὶ γὰρ ἐστὶ πολλάκις ἀντίστασις δικαίου πρὸς ἀγαθόν, ὡς ἀντίσταται πολλάκις νόμῳ φιλανθρωπία καὶ φιλανθρωπία νόμος. Ὁ νόμος τὸν ἁμαρτήσαντα κολάζει· φιλανθρωπία πολλάκις βασιλέως τὸν ἁμαρτήσαντα ἐλεεῖ καὶ ἐξαρκάζει τῆς τιμωρίας. Ὡς οὖν ἡ μάχη οὐκ ἐναντίου πρὸς ἐναντίον,

ἀλλὰ συγγενοῦς πρὸς συγγενές· οὔτε γὰρ τὸ δίκαιον ἔξω ἀγαθότητος, οὔτε τὸ ἀγαθὸν ἔξω δικαιοσύνης εὐρίσκεται. Ὅτι τῆς κτίσεως, φησὶν, ὡς προεῖρηται διακειμένης, καὶ ἀγανακτούσης ἐφ' ᾧ καὶ ἄκουσα τῷ παραβάτῃ παρεῖχε τὴν χρεῖαν καὶ ἐξυπηρέτει, καὶ ἀγγέλων ἀχθομένων ἐπὶ τῇ τοῦ εὐεργετουμένου ἀγνωμοσύνη, καὶ ὄλου κακωθέντος τοῦ κόσμου διὰ τὰς παρανομίας (καὶ γὰρ· Εἶδε, φησὶν, ὁ Θεὸς τὴν γῆν, καὶ ἦν κατεφθαρμένη, ὅτι κατέφθειρε πᾶσα σὰρξ τὴν ὁδὸν αὐτῆς), οὐκ ἦν ἡ κτίσις οἷαν ὑπέστησεν αὐτὴν ὁ Θεὸς ἀπ' ἀρχῆς· οὐκ ἦν τοῖς ἄστροις ὁ οὐρανός, ὡς τὸ πρῖν, ἀνευ τινὸς μιάσματος καταλαμπόμενος· οὐκ ἦν ἡ γῆ τοὺς καρποὺς ἀμολύντους, ὡς τὸ πρῖν, ἀναδιδοῦσα· οὐ θάλασσα, οὐκ ἄλλο τι τῶν ἐν τῇ κτίσει. Ὁ γὰρ παραβάτης εἰσελθὼν ἐν αὐτῇ κατεμίαινε καὶ ἀνεθόλωσεν ἅπαντα ταῖς βλασφημίαις· ταῖς θεομάχοις καὶ αἰσχροῖς φωναῖς, ταῖς μαιφονίαις· τοῖς πειραταῖς καὶ ληστοῖς τὴν θάλατταν· τὰς πηγὰς καὶ ποταμοὺς ταῖς εἰδωλολατρεῖαις, νύμφαις καὶ δαίμοσιν ἀνάπτοντες αὐτά. Πᾶσα τοῖς ἀνθρώποις ἡ κτίσις εἰς θεοὺς ἀνεπλάττετο· οὐδὲν δὲ κτίσιν οὕτω μιαίνει καὶ κιβδηλεύει ὡς τὸ θεοποιεῖσθαι αὐτὴν. Διὰ ταῦτα εἰσῆλθεν ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου διὰ σαρκὸς ἐν αὐτῇ, καὶ ταύτην τῶν μυρίων τούτων ἀπαλλάξας μiasμάτων ἀνεκαίνισε, πολὺ χαλεπωτέρων ἢ σωματικῆς διαφθορᾶς ἐλευθερώσας αὐτὴν κακώσεων καὶ παθῶν. Ἀνακαινίζει διὰ τῆς πρώτης παρουσίας τὴν κτίσιν, ἵνα μάθῃς ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ὁ καὶ ἀπ' ἀρχῆς αὐτὴν δημιουργήσας· οὐ γὰρ ἄλλου μὲν κτίζειν, ἄλλου δὲ διαφθαρεῖσαν ἀνακαινίζειν, ἀλλὰ τῆς αὐτῆς ἐκάτερον σοφίας καὶ τέχνης. Ἀνακαινίζει τὴν κτίσιν κατὰ τὴν πρώτην ἐπιδημίαν, ἵνα μηδεμία σοὶ χώρα καταλειφθῆ ἀπιστίας ὡς κατὰ τὴν δευτέραν παρουσίαν οὐ καινισθήσεται, καὶ σὺ πρὸ αὐτῆς εἰς ἀφθαρσίαν, εἰς ἀπάθειαν, εἰς ἄφατον καλλονὴν. Εἰ γὰρ, ὅτε ἦν ἐκὼν ἐν ἀσθενείᾳ σαρκὸς, ἐν ἰδρωσίν, ἐν πάθεισιν ὁ Χριστός, ὅτε πλάνος καὶ Σαμαρεΐτης ἐσυκοφαντεῖτο, τὴν κτίσιν ἐκάθαρε τῶν τοσοῦτων καὶ τηλικούτων καὶ πολυχρονονιῶτων παθῶν καὶ μiasμάτων, ὅταν ὡς κριτῆς ζώντων παραγένηται καὶ νεκρῶν, ὅταν μυριάσιν ἀγγέλων δορυφορούμενος τάγμασιν, ὅταν πάντων δεσπότης καὶ κύριος, ὅταν πάντα φρίσση καὶ τρέμη, πῶς ἢ ἐκ φθορᾶς εἰς ἀφθαρσίαν μεταβολὴ οὐ τὸ

ῥᾶστον ἔχουσα καθορᾶται καὶ τὸ ἀκόλουθον καὶ θεοπρεπές; Ὅτι παραγίνεται ὁ Σωτὴρ προκηρυσσάντων τῶν προφητῶν, ἵνα μὴ τις νομίση ὅτι καθ' ὃν τρόπον ἄνθρωπος τῆς προτέρας διαμαρτῶν ἐπιβολῆς καὶ βοηθείας ἐπὶ δευτέραν ἔρχεται, οὕτω καὶ ὁ Θεός. Ἴνα οὖν μὴ τις ὑπονοήσῃ τοῦτο, ἄνωθεν προέλεγον οἱ προφήται τὴν παρουσίαν αὐτοῦ, ἵνα δείξωσιν ὅτι Θεὸς οὐ σκεπτόμενος εὐρίσκει τὸ συμφέρον, ἀλλ' ἀπ' ἀρχῆς προεῖδεν ἅπαντα. Ἡμεῖς μὲν γὰρ οἱ ἄνθρωποι σκεπτόμεθα, καὶ ἐὰν ἀποτύχωμεν τῆς πρώτης πείρας, ἐφ' ἐτέραν μεταβαίνομεν· ὁ δὲ Θεὸς οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἔδωκε νόμον, προφήτας, καὶ μετὰ ταῦτα τὸ εὐαγγέλιον, οὐ χρόνῳ τὸ συμφέρον μεταμαθῶν, ἀπ' ἀρχῆς δὲ εἰδὼς ὡς οὐχ οἷόν τε ἄλλως ἦν τὴν κτίσιν καὶ τὸν ἐν αὐτῇ ἄνθρωπον οὔτε γενέσθαι οὔτε παιδαγωγηθῆναι, οὔτε τὸ τῆς ἀφθαρσίας ἀξίωμα ἀναλαβεῖν, εἰ μὴ καθ' ὃν τρόπον ἢ ἄφατος πρόνοια καὶ φιλανθρωπία ὠκονόμησεν. Ὅτι φασὶν, εἰ προῆδει ἁμαρτήσαι τὸν Ἀδὰμ ὁ Θεός, τί καὶ προῆγαγεν αὐτόν; Καὶ πολλοὶ μὲν εἰσι καὶ πάγκαλοι τοῦδε τοῦ ἀπορήματος ἐπιλύσεις, λέγει δ' οὖν καὶ ὁ θεόσοφος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ὅτι οὐ τοῦτο μόνον φημί ὅτι προῆδει, ἀλλ' ὅτι καὶ πεσόντα ἀναστήσει αὐτόν διὰ τῆς οἰκονομίας. Καὶ οὐ πρῶτον εἶδε τὴν πτώσιν, εἰ μὴ προεπενόησε τὴν ἀνάστασιν. Ἦδει ὅτι πεσεῖται, ἀλλὰ προαπέθετο τὸ τῆς ἀναστάσεως φάρμακον καὶ συνεχώρησεν εἰς πείραν ἐλθεῖν θανάτου τὸν ἄνθρωπον, ἵνα μάθῃ τίνος μὲν ἀπολαύει δι' ἑαυτόν, τίνος δὲ τῇ τοῦ πλάσαντος χάριτι. Ἦδει πεσοῦμενον τὸν Ἀδὰμ, ἀλλ' ἔβλεπεν ἐξ αὐτοῦ προελευσόμενον τὸν Ἀβέλ, τὸν Ἐνώξ, τὸν Ἐνώχ, τὸν Νῶε, τὸν Ἥλιαν, τοὺς προφήτας, τοὺς θαυμαστοὺς ἀποστόλους, τὴν εὐγένειαν τῆς φύσεως, τὰ θεοκίνητα τῶν μαρτύρων καὶ στάζοντα τὴν εὐσέβειαν νέφη. Ἔβλεπε ταῦτα, καὶ ποῦ ἦν καλόν, ποῦ δὲ δίκαιον, ποῦ δὲ θεοπρεπές, [ἵνα] διότι ἔμελλεν εἰς ἄνθρωπος ἁμαρτάνειν, τοῦτον μὴ ἀγαγεῖν ἐκ μὴ ὄντων, καὶ τοσοῦτων ἀνδρῶν, ὧν οὐδὲ καθ' ἕνα ἄξιός ἐστιν ὁ κόσμος, φορὰν ἀνακόψαι, καὶ θερίσαι πρόρριζον τὴν τοσαύτην τοῦ γένους βλάστησιν καὶ καλλονὴν, καὶ κατ' αὐτῆς ἐπαφιέναι τὴν ἐκτομὴν καὶ ὀργὴν, καὶ τότε τοῦ τὴν ἁμαρτίαν ὑστερον ἐλομένου οὔτε ἁμαρτόντος οὔτε ἁμαρτεῖν μεμελετηκότος, ἅτε μήπω μηδὲ ὑφειστώτος; Εἰ γὰρ σωφρόνων ἐστὶν

ἀνδρῶν τὸ μελετήσαντα μὲν ἁμαρτῆσαι μὴ ἁμαρτήσαντα δὲ μὴ εἰσπράττειν εὐθύνας ἁμαρτημάτων, ἧ πού γε ἂν εἴη Θεοῦ τὸν μηδὲ μελετήσαντα ἕξαμαρτῆσαι τὰς τῶν ἡμαρτηκῶτων ἀπαιτεῖν δίκας, καὶ τότε χαλεποῦ μὲν ὄντος τοῦ ἁμαρτήματος (πῶς γὰρ οὐ χαλεπὸν ἀθέτησις δεσποτικῆς ἐντολῆς;) οὐκ ἀνιάτου δὲ ἐσομένου, τῇ ἀφάτῳ φιλανθρωπία τοῦ πλάσαντος καὶ τοῦ πρωτοπλάστου εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐπανάγεσθαι μέλλοντος εὐγένειαν. Ὡστε εἰ μὴ προῆκτο, διότι ἔμελλεν ἁμαρτεῖν ὁ ἀρχέγονος, ἐδείκνυτο ἂν τὸ θεῖον τὸν μήπω ἁμαρτήσαντα κολάζον, καὶ τῆς ὕστερον ἀνακλήσεως καὶ σωτηρίας ἀποστεροῦν, καὶ τοσούτων ἀνδρῶν καλῶν τε καὶ ἀγαθῶν ἔρημον τὴν κτίσιν ἀποφαίνον» (Ἱεροῦ Φωτίου, Τά Ἀμφιλόχια ἢ λόγων ἱερῶν καὶ ζητημάτων ἱερολογίας, Migne PG 101, 840B-848D

\* \* \*

Θεοδωρήτου Κύρου, ἐρμηνεία τοῦ χωρίου Πρὸς Ῥωμαίους η' 20-21

«ιθ'. Ἡ γὰρ ἀποκαταδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἰῶν τοῦ Θεοῦ ἀπεκδέχεται. Οὐχ ὁράτε, φησὶν, οὐρανόν, γῆν, θάλατταν, ἀέρα, ἥλιον, σελήνην, πᾶσαν τὴν ὀρωμένην κτίσιν, καὶ πρὸς τοῦτοις ἀόρατα, Ἀγγέλους, Ἀρχαγγέλους, Δυνάμεις, Ἐξουσίας, Κυριότητες; Ταῦτα πάντα τὴν ὑμετέραν προοσιμένην τελείωσιν.

κ'. Τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ ἐκοῦσα, ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα ἐπ' ἐλπίδι. Ματαιότητα καλεῖ τὴν φθοράν. Τοῦτο γὰρ μετ' ὀλίγα διδάσκει, ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς. Διδάσκει δέ, ὡς πᾶσα ἡ κτίσις ἡ ὀρωμένη θνητὴν ἔλαχε φύσιν· ἐπειδήπερ τῶν ὄλων ὁ Ποιητὴς προεώρα τοῦ Ἀδάμ τὴν παράβασιν, καὶ τὴν ἐπενεχθησομένην αὐτῷ τοῦ θανάτου ψῆφον· οὐ γὰρ ἦν εἰκός, οὐδὲ δίκαιον, τὰ μὲν δι' αὐτὸν γεγενημένα μεταλαχεῖν ἀφθαρσίας, αὐτὸν δέ, οὐ χάριν ταῦτα ἐπεποίητο, θνητὸν εἶναι καὶ παθητόν. Τοῦτου δέ γε διὰ τῆς ἀναστάσεως τὴν ἀθανασίαν λαμβάνοντος, κάκεινα ὡσαύτως μεταλαγχάνει τῆς ἀφθαρσίας. Λέγει τοίνυν, ὅτι ταύτην ἀναμένει τῶν πραγμάτων τὴν μεταβολὴν ἡ ὀρωμένη κτίσις. Τρεπτὴ γὰρ ἐγένετο, οὐχ ἐκοῦσα μὲν, τοῦ δὲ δημιουργήσαντος ἀσπασαμένη τὸν ὄρον. Τὴν δὲ περὶ ἡμᾶς ὀρώσα κηδεμονίαν, ἔχει τῆς με-

ταβολῆς τὴν ἐλπίδα, ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς. Τῷ δὲ τρεπτῷ τῆς κτίσεως καὶ ὁ θεῖος Δαβὶδ μαρτυρεῖ. Οὐρανοῦ γὰρ καὶ γῆς μνημονεύσας, ἐπήγαγεν· «Αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμενεῖς».

κα'. Ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς, εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ. Τούτων γὰρ δεικνυμένων ὅπερ καλοῦνται, καὶ διὰ τῆς ἀθανασίας ἀποφαινομένων υἰῶν τοῦ Θεοῦ, δέξεται κάκεινα πάντως τῆς φθορᾶς τὴν ἀπαλλαγὴν. Ταῦτα δὲ ἔφη, οὐ λογικὴν εἶναι λέγων τὴν ὀρωμένην κτίσιν, ἀλλὰ προσωποποιία χρησάμενος. Τοῦτο γὰρ καὶ τῶν προφητῶν ἴδιον· καὶ ὁ μὲν ὀλολύξειν λέγει τὰ πίτυς, ὁ δὲ γε ἀγαλλιᾶσθαι τὰ ξύλα τὰ ὄρη σκιρτᾶν, καὶ τοὺς ποταμοὺς κροτεῖν.

κβ'. Οἶδαμεν γὰρ, ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συστενάξει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν. Ἐνταῦθα καὶ τὴν ἀόρατον συμπεριέλαβε κτίσιν· Πᾶσα γὰρ, εἶπεν, ἡ κτίσις. Εἰς ἀκριβεστέραν δὲ κατανόησιν τοῦ χωρίου, τῆς εὐαγγελικῆς ἀναμνήσω φωνῆς. Ὁ γὰρ Κύριος ἔφη, καὶ τοὺς ἀγγέλους, ἐν τοῖς οὐρανοῖς χαίρουσιν ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι. Εἰ δὲ χαίρουσιν ἐπὶ τοῖς μετανοοῦσιν ἁμαρτωλοῖς, καὶ ἀθυμοῦσι δηλονότι, τὰς ἡμετέρας παρανομίας ὀρώντες» (Migne PG 82, 136-137)

Θεοφυλάκτου Βουλγαρίας, ἐρμηνεία τοῦ χωρίου Πρὸς Ῥωμαίους η' 20-21

«Τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ ἐκοῦσα, ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα· ἐπ' ἐλπίδι, ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς, εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ. “Τῇ ματαιότητι”, τουτέστι, τῇ φθορᾷ, “ὑπετάγη ἡ κτίσις”, ἀντὶ τοῦ, φθαρτὴ γέγονε διὰ σὲ τὸν ἄνθρωπον. Ἐπειδὴ γὰρ σῶμα θνητὸν καὶ παθητόν, διὰ τοῦτο καὶ ἡ γῆ ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἤνεγκε, καὶ ὁ οὐρανὸς παλαιούμενος ἀλλαγῆς χρῆζει. Πῶς οὖν δι' ἕτερον φθαρτὴ γέγονε; Διότι καὶ διὰ τὸν ἄνθρωπον ὅλως ὑπέστη. Τὸ δέ, “Οὐχ ἐκοῦσα”, τοῦτο σημαίνει, ἀντὶ τοῦ, τῆς τοῦ Θεοῦ κηδεμονίας τὸ πᾶν ἐγένετο, καὶ οὐκ ἐκείνης ἐστὶ κατόρθωμα· πρὸς γὰρ σὴν ὠφέλειαν, ἵνα τὴν φθορὰν αὐτῆς ὀρῶν, καταφρονῆς αὐτῆς, καὶ πρὸς τὸν οὐρανὸν ὀρῶς. Καί τό, “Ἐπ' ἐλπίδι” δέ, ἀκούων, προσωποποιίας τρόπῳ ῥηθῆναι νόμι-

ξε, και πάντα τὰ ὅμοια. Καὶ αὐτὴ οὖν ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται, οὐχὶ σὺ μόνος· ἀλλὰ καὶ τὸ καταδεέστερόν σου, καὶ τὸ ἄψυχον καὶ ἀναίσθητον, καὶ τοῦτο κοινωνήσει τῶν ἀγαθῶν καὶ οὐκέτι ἔσται φθαρτὴ, ἀλλ' ἀκολουθήσεται σοι. Καὶ ὡσπερ, σοῦ φθαρτοῦ γενομένου, ἐγένετο φθαρτὴ· οὕτως, ἀφθαρτισθέντος σου, καὶ αὐτὴ ἀφθαρτισθήσεται. Εἰ οὖν ἡ κτίσις ἔπαθε διὰ σέ, ὀφείλεις καὶ σὺ πάσχων διὰ τὸν Θεὸν ὑπομένειν· καὶ εἰ ἐκεῖνη ἐλπίζει δοξασθῆναι, πολλῶ μᾶλλον ὀφείλεις σὺ. Ὡσπερ γὰρ τοὺς δούλους ὁ πατὴρ στολίζει εἰς δόξαν τῶν υἱῶν· οὕτω καὶ ὁ Θεὸς τὴν κτίσιν εἰς δόξαν ἡμῶν.

Οἶδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα κτίσις συστενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν. Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ Πνεύματος ἔχοντες, καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν, υἰοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι, τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν. Διὰ τούτων τῶν λόγων συναναγκάζει τὸν ἀκροατὴν περιφρονῆσαι τὰ παρόντα, ὡσανεὶ λέγων· Μὴ γένη τῆς κτίσεως χεῖρων, μηδ' ἐμφιλοχωρήσης τοῖς παροῦσιν· ἀλλὰ μᾶλλον καὶ στέναξον, ὅτι μὴ τὴν μέλλουσαν δόξαν ἤδη ἔχεις. Εἰ γὰρ ἡ κτίσις στενάζει, πολλῶ μᾶλλον ὀφείλεις αὐτὸς τοῦτο. Ἐπάγει δέ, ὅτι «Καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ Πνεύματος ἔχοντες», τουτέστι, τῶν μελλόντων γευσάμενοι, «στενάζομεν», διότι μὴ ἤδη αὐτὰ ἔχομεν. Ἐξ ὧν γὰρ ἐλάβομεν πνευματικῶν χαρισμάτων (ταῦτα γὰρ ἡ ἀπαρχή), καὶ τὰ μέλλοντα τεκμαιρόμεθα. Εἶτα, ἵνα μὴ δῶ τοῖς αἰρετικοῖς ἀφορμὴν, ὅτι διὰ τὸ εἶναι πονηρὸν τὸν κόσμον, διὰ τοῦτο στενάζομεν, φησὶν, ὅτι «Υἰοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι». Καὶ πῶς οἱ ἤδη υἰοθετηθέντες πάλιν ἐτέραν ἐκδεχόμεθα; Ναί, φησὶν, υἰοθεσίαν λέγω, οὐ τὴν διὰ βαπτίσματος (ταύτην γὰρ ἤδη ἐλάβομεν), ἀλλὰ τὴν τελειαν δόξαν ἀπολύτρωσις, ἐλευθερία τε καὶ ἀπαλλαγὴ τοῦ θανάτου καὶ τῶν παθῶν, ὅτε οὐκέτι μέλλομεν στραφῆναι ἀπὸ τῆς υἰοθεσίας εἰς δουλείαν τῆς ἁμαρτίας» (Migne PG 124, 448-449)

Ὅταν σταυρώθηκε ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός συνέβησαν δύο γεγονότα τὰ ὁποῖα σχολιάζονται ἀπὸ τοὺς μελωδοὺς θεολόγους ποιητὲς τῶν ὕμνων:

i. Ὅτι ἡ ἄλογος κτίσις ἀφ' ἑνὸς κατελήφθη ἀπὸ φόβου καὶ θαυμασμό πού ἔβλεπε νὰ πάσχει ὁ Ἐν-

δοξος Κύριος καὶ Δημιουργός Θεός καὶ ἐκινήθη κατὰ τῶν Σταυρωτῶν.

«Σὲ τὸν ἐπὶ ὑδάτων, κρεμάσαντα πᾶσαν τὴν γῆν ἀσχέτως, ἡ κτίσις κατιδοῦσα ἐν τῷ Κρανίῳ κρεμάμενον, θάμβει πολλῶ συνέχειτο. Οὐκ ἔστιν ἄγιος, πλήν σου Κύριε κραυγάζουσα».

«Πᾶσα ἡ κτίσις ἠλλοιοῦτο φόβῳ, θεωροῦσά σε ἐν σταυρῷ κρεμάμενον, Χριστέ· ὁ ἥλιος ἐσκοτίζετο καὶ γῆς τὰ θεμέλια συνταράττετο· τὰ πάντα συνέπασχον τῷ τὰ πάντα κτίσαντι. Ὁ ἔκουσίως δι' ἡμᾶς ὑπομείνας, Κύριε δόξα σοι» (Ἐκ τοῦ Ὁρθοθρου τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς).

«Σὲ τὸν ἀναβαλλόμενον τὸ φῶς ὡσπερ ἰμάτιον, καθελὼν Ἰωσήφ ἀπὸ τοῦ ξύλου σὺν Νικοδήμῳ, καὶ θεωρήσας νεκρὸν, γυμνόν, ἄταφον, εὐσυμπάθητον θρῆνον ἀναλαβόν, ὀδυρόμενος ἔλεγεν Ὁἴμοι! γλυκύτατε Ἰησοῦ, ὃν πρὸ μικροῦ ὁ ἥλιος, ἐν Σταυρῷ κρεμάμενον θεασάμενος, ζόφον περιβάλλετο, καὶ ἡ γῆ τῷ φόβῳ ἐκνυμνέτο, καὶ διερρηγγυτο ναοῦ τὸ καταπέτασμα· ἀλλ' ἰδοὺ νῦν βλέπω σε, δι' ἐμὲ ἔκουσίως ὑπελθόντα θάνατον. Πῶς σε κηδεύσω Θεέ μου; ἢ πῶς σινδόσιν εἰλήσω; ποίαις χερσὶ δέ προσψαύσω τὸ σὸν ἀκήρατον Σῶμα; ἢ ποῖα ἄσματα μέλψω τῇ σῇ ἐξόδῳ οἰκτίριμον; Μεγαλύνω τὰ Πάθη σου, ὑμνολογῶ καὶ τὴν ταφήν σου, σὺν τῇ Ἀναστάσει κραυγάζων· Κύριε, δόξα σοι. (Δοξαστικὸ Ἀποστίχων τῆς Ἀκολουθίας τοῦ Ἑσπερινοῦ «τῆς Ἀποκαθηλώσεως» τοῦ Μεγάλου Σαββάτου).

\* \* \*

Ἡ χρυσολόγος γλῶσσα τῆς Ἐκκλησίας ρητορικώτατα περιγράφει τὴν ταραχὴ καὶ ἀναστάτωση τῆς κτίσεως.

«Τότε ἐπὶ μόνῃ τῇ ὑπομονῇ (τοῦ Κυρίου) ἐθαμβήθη τὸ πᾶν· τότε οὐρανοὶ μὲν ἐσαλεύθησαν, Ἄρχαι ἐκινήθησαν ὑπερκόσμοι, θρόνοι καὶ Νοητὸν Ἀρχιστρατήγον τῆς μεγάλης δυνάμεως ὀρώντες κρεμάμενον· μικροῦ δ' ἂν ἐξέπεσον καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ, τὸ πρὸ ἑωσφόρου βλέποντες ἀπλούμενον· ... μικροῦ δ' ἂν ὅλος ὁ κόσμος συνεχύθη, καὶ τῷ φόβῳ τοῦ πάθους συνεστάλη» (Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Στόν στ' λόγο τοῦ Πάσχα, Migne P.G. 59,744).

ii. Ὅτι ἡ κτίσις ὑπετάσσετο στό κέλευσμα τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ νὰ μὴ βλάψει τοὺς σταυρωτὲς Του:

«Κύριε, αναβαίνοντός σου ἐν τῷ σταυρῷ, φόβος καὶ τρόμος ἐπέπεσε τῇ κτίσει· καὶ τὴν γῆν μὲν ἐκώλυες καταπιεῖν τοὺς σταυροῦντάς σε· τῷ δὲ ἄδῃ ἐπέτρεπες ἀναπέμπειν τοὺς δεσμίους εἰς ἀναγέννησιν βροτῶν. Κριτὰ ζώντων καὶ νεκρῶν, ζωὴν ἤλθες παρασχεῖν καὶ οὐ θάνατον, Φιλάνθρωπε, δόξα σοι»

β' Τὴν δυνατότητα τῆς ἀθανασίας

«Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· ἰδοὺ Ἀδὰμ γέγονεν ὡς εἷς ἐξ ἡμῶν, τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρόν· καὶ νῦν μὴ ποτε ἐκτείνη τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ λάβῃ ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς καὶ φάγῃ καὶ ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα» (Γενέσεως γ' 22)

«Εἶπε τότε ὁ Θεός· Νὰ ὁ Ἀδὰμ ἔγινε πλέον σὰν ἕνας ἀπὸ ἐμᾶς μὲ τὴν ἰκανότητα νὰ γνωρίζει καλὸ καὶ κακὸ! Καὶ τώρα μήπως τυχόν καὶ ἀπλώσει τὸ χεῖρι του καὶ πάρει καὶ φάει ἀπὸ τὸν καρπὸ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς καὶ γίνεαι αὐτὸς καὶ τὸ κακὸ ἀθάνατο, πρέπει νὰ ἐκδιωχθεῖ ἀπὸ τὸν παράδεισο»

Ὁ Πρωτόπλαστος Ἀδὰμ πρὸ τῆς πτώσεως εἶχε τὴν δυνατότητα νὰ μὴν ἀποθάνει, τρώγοντας ἀπὸ τοὺς καρπούς τοῦ «ξύλου τῆς ζωῆς». Ἦτο δυνάμει ἀθάνατος ἐφ' ὅσον παρέμενε σὲ κοινωνία μὲ τὸν Δημιουργὸ Του, τηρώντας τὴν ἐντολή Του.

Ἡ ἀθανασία ἢ ὁ θάνατος ἐξηρτάτο ἀπὸ τὴν ἐπιλογή του ἢ νὰ τηρήσει τὴν ἐντολή τοῦ Δημιουργοῦ ἔχοντας κοινωνία μαζί Του καὶ νὰ μείνει ἀθάνατος ἢ νὰ μὴν τὴν τηρήσει διακόπτοντας τὴν κοινωνία του μαζί Του καὶ νὰ ἀποθάνει. Ἐπέλεξε τὸ δεύτερο.

γ' Τὴν ἀπάθεια τοῦ σώματος καὶ τὴν ἔλλειψη πόνου καὶ θλίψεων καὶ μόχθων καὶ ἰδρώτων

«Καὶ τῇ γυναικὶ εἶπε· πληθύνων πληθυνῶ τὰς λύπας σου καὶ τὸν στεναγμόν σου· ἐν λύπαις τέξῃ τέκνα, καὶ πρὸς τὸν ἄνδρα σου ἢ ἀποστροφὴ σου, καὶ αὐτὸς σου κυριεύσει. τῷ δὲ Ἀδὰμ εἶπεν· ὅτι ἤκουσας τῆς φωνῆς τῆς γυναικὸς σου καὶ ἔφαγες ἀπὸ τοῦ ξύλου, οὗ ἐνετείλάμην σοι τούτου μόνου μὴ φαγεῖν, ἀπ' αὐτοῦ ἔφαγες, ἐπικατάρατος ἢ γῆ ἐν τοῖς ἔργοις σου· ἐν λύπαις φαγῆ αὐτὴν πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου· ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἀνατελεῖ σοι, καὶ φαγῆ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ. ἐν ἰδρῶτι τοῦ προσώπου σου φαγῆ τὸν ἄρτον σου, ἕως τοῦ ἀποστρέψαι σε εἰς τὴν γῆν, ἐξ ἧς ἐλήφθης,

ὅτι γῆ εἶ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύση» (Γενέσεως γ' 16-19).

Δηλαδή: «Πρὸς τὴν γυναῖκα εἶπε· “θὰ πολλαπλασιάσω σέ πληθος πολὺ τίς λύπες σου, τίς θλίψεις καὶ τοὺς στεναγμούς σου. Μὲ πόνους θὰ γεννᾷς τὰ παιδιά σου, θὰ ἐξαρτᾶσαι πάντοτε ἀπὸ τὸν ἄντρα σου καὶ αὐτὸς θὰ εἶναι κύριός σου”. Στὸν Ἀδὰμ εἶπε· “ἐπειδὴ ἄκουσες τὴν κακὴ συμβουλὴ τῆς γυναικὸς σου καὶ ἔφαγες ἀπὸ τὸν καρπὸ τοῦ δένδρου ἀπὸ τὸ ὅποιο καὶ μόνον ἐγὼ σοῦ ἔδωσα τὴν ἐντολή νὰ μὴ φᾶς, θὰ εἶναι καταραμένη ἡ γῆ στὰ ἔργα σου. Μὲ λύπη καὶ κόπο θὰ κερδίζεις τὴν τροφή σου ἀπὸ τὴ γῆ ὅλες τίς ἡμέρες τῆς ζωῆς σου. Ἀγκάθια καὶ τριβόλια θὰ σοῦ φυτρώνει ἡ γῆ καὶ θὰ τρέφεσαι μὲ τὰ χόρτα τοῦ ἀγροῦ. Ὅλα τὸ διάστημα τῆς ζωῆς σου μὲ τὸν ἰδρῶτα τοῦ προσώπου σου θὰ τρῶς τὸν ἄρτο σου, μέχρι νὰ πεθάνεις καὶ ἐπιστρέψῃ τὸ σῶμα σου στὴ γῆ, ἀπὸ τὴν ὁποία καὶ ἔχει πλασθεῖ· διότι χῶμα εἶναι τὸ σῶμα σου, σὸ χῶμα θὰ καταλήξῃ καὶ χῶμα πάλι θὰ γίνῃ”».

Μετά τὴν πώση ἐμφανίσθησαν ὅπως προαναγγέλθηκε ἀπὸ τὸν Θεὸ στὴν ζωὴ τῶν Πρωτοπλάστων Ἀδὰμ καὶ Εὕας τὰ λυπηρὰ καὶ κοπιώδη. Ὁ Θεὸς ἀπὸ φιλάνθρωπία ἐνεργεῖ γιὰ νὰ ἀπαλλάξῃ τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τίς συνέπειες τῆς τολμηθείσης παραβάσεως τῆς ἐντολῆς Του. Θεραπεύει τὰ τραύματα τοῦ σώματος του καὶ ἀπελευθερώνει τὴν ψυχὴ του ἀπὸ τὰ πάθη.

Γι' αὐτὸ τὸν σκοπὸ ἐδόθησαν οἱ ἐντολές στοὺς Ἰσραηλίτες μέσῳ τοῦ Μωυσέως. Οἱ προφῆτες προκηρῦττουν τὴν δὴλωση τοῦ Μεσσία:

«εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς ἀπέσταλκέ με, ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν, κηρύξαι αἰχμαλώτοις ἄφειν καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, καλέσαι ἐνιαυτὸν Κυρίου δεκτόν» (Ἡσαΐου ξα' 1-2).

Δηλαδή: «Μὲ ἔστειλε νὰ κηρύξω στοὺς πτωχοὺς καὶ γυμνοὺς ἀπὸ πίστη ἀνθρώπους τὸ χαρμόσυνον μῆνυμα τῆς σωτηρίας· νὰ θεραπεύσω αὐτούς, τῶν ὁποίων ἡ καρδιά ἔχει συντριβεῖ ἀπὸ τὸ βάρος τῆς ἁμαρτίας· νὰ κηρύξω στοὺς δούλους τῆς ἁμαρτίας τὴν ἄφεση καὶ τὴν ἀπελευθέρωση· νὰ χαρίσω ἀναβλέψη σ' ἐκείνους, πού ἔχουν σκοτισμένο καὶ τυφλωμένο τὸν νοῦ ἀπὸ τὰ πάθη τῆς ἁμαρτίας. Νὰ κηρύξω στοὺς ἀνθρώπους τὴν νέα ἐποχὴ, ἡ ὁποία θὰ εἶναι εὐχαρίστως δεκτὴ ἀπὸ τὸν Θεὸν ποθητὴ».

Στό ἐρώτημα πού ἀπήντησε ὁ Προδρόμος Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής «σύ εἶ ὁ ἐρχόμενος ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν;» (Ματθαίου ια' 3) στὸν Κύριο μας ἀπήντησε νά ποῦν οἱ ἀπεσταλεμένοι στὸν Ἰωάννη αὐτά πού βλέπουν καὶ ἀκούουν καὶ εἶναι τὰ χαρακτηριστικά τῆς Μεσσιανικῆς ἐποχῆς.

«Πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννη ἃ ἀκούετε καὶ βλέπετε· τυφλοὶ ἀναβλέπουσι καὶ χωλοὶ περιπατοῦσι, λεπροὶ καθαρίζονται καὶ κωφοὶ ἀκούουσι, νεκροὶ ἐγείρονται καὶ πτωχοὶ εὐαγγελίζονται» (Ματθαίου ια' 4-5). Δηλαδή: «Κι ὁ Ἰησοῦς τούς ἀποκρίθηκε: “Νά πᾶτε καὶ νά πεῖτε στὸν Ἰωάννη αὐτά πού ἀκούτε καὶ βλέπετε: Τυφλοὶ ξαναβλέπουν καὶ κουτσοὶ περπατοῦν, λεπροὶ καθαρίζονται καὶ κωφοὶ ἀκοῦν. Νεκροὶ ἀνασταίνονται καὶ φτωχοὶ ἀκοῦνε τό χαρμόσυνο ἄγγελμα”».

\* \* \*

Ὁ Κύριός μας κατὰ τὴν ἐπίγεια ζωὴ Του διήλθε «εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος» (Πράξεων ι' 38) θεραπεύων «πᾶσαν νόσον» (Ματθαίου δ' 23).

Ὅταν ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός ἀπέστειλε τούς Δώδεκα Μαθητές Του νά κηρύξουν τούς ἔδω-σε ὁδηγίες:

«Ἀσθενοῦντας θεραπεύετε, λεπρούς καθαρίζετε, νεκρούς ἐγείρετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε· δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε» (Ματθαίου ι' 8). Δηλαδή: «Νά θεραπεύετε τούς ἄρρωστους, νά ἀνασταίνετε τούς νεκρούς, νά γιατρεύετε τούς λεπρούς, νά κάνετε καλά τούς δαιμονισμένους. Δωρεὰν τὰ λάβατε, δωρεὰν καὶ νά τὰ δίνετε».

Μετά τὴν ἀνάστασή Του, ὅταν ἐμφανίσθηκε στους Μαθητές Του καὶ Ἀποστόλους καὶ τούς ἀπέστειλε νά κηρύξουν, ἀνέφερε ὅτι τό κήρυγμά τους θά ἐπιβεβαιώνουν καὶ θά ἐπισφραγίζουν τὰ σημεῖα:

«Σημεῖα δὲ τοῖς πιστεύουσι ταῦτα παρακολουθήσει· ἐν τῷ ὀνόματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσι· γλώσσαις λαλήσουσι καιναῖς· ὄφεις ἀροῦσι· κἄν θανάσιμόν τι πῶσιν, οὐ μὴ αὐτούς βλάψει· ἐπὶ ἄρρώστους χεῖρας ἐπιθήσουσι, καὶ καλῶς ἔξουσιν» (Μάρκου ιστ' 17-18). Δηλαδή: «Μὲ τὴν ἐπίκληση τοῦ ὀνόματός μου θά διώχνουν δαιμόνια, θά μιλοῦν νέες γλώσσες. Κι ἂν παίρνουν φίδι σὰ χέρια τους ἢ πίνουν κάτι δηλητηριῶδες δὲ θά παθαίνουν τίποτε·

θά βάζουν τὰ χέρια τους πάνω σὲ ἄρρώστους καὶ θά τοὺς θεραπεύουν».

Οἱ πιστοὶ φωτιζόμενοι καὶ ἐνισχυόμενοι ἀπὸ τὸν ἀποστολικὸ λόγον δὲν ἐξουθενώνονται ἀπὸ τίς θλίψεις ἀντίθετα: «Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχῶνται ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες ὅτι ἡ θλίψις ὑπομονὴν κατεργάζεται» (Πρὸς Ῥωμαίους ε' 3). Δηλαδή: «Μὰ δὲ σταματᾷ ἐκεῖ ἡ καύχησή μας καυχῶνται ἀκόμα καὶ στίς δοκιμασίες, ἐπειδὴ ξέρουμε καλά πὺς οἱ δοκιμασίες ὁδηγοῦν στὴν ὑπομονή».

Γι' αὐτὸ οἱ πιστοὶ ὑπομένουν καρτερικὰ κατὰ τὴν ἀποστολικὴ προστροπὴ: «Τῇ θλίψει ὑπομένοντες» (Πρὸς Ῥωμαίους ιβ' 12) ἀτενίζοντες πρὸς τὴν ὀλοκληρωτικὰ ἀπαλλαγὴ καὶ ἀπελευθέρωσή τους στὴν ἔνδοξη αἰώνια βασιλεία τοῦ Θεοῦ: «Ἐξαλείψει ὁ Θεὸς πᾶν δάκρυον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν» (Ἀποκαλύψεως ζ' 17 καὶ κα' 4). Δηλαδή: «Ὁ Θεὸς θά ἐξαφανίσει κάθε δάκρυ ἀπὸ τὰ μάτια τους».

δ' Τὴν ἀποχὴ ἀπὸ τὴν ἁμαρτία καὶ τὴν ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὴν ἐπιθυμία τῆς ἁμαρτίας

Οἱ Πρωτόπλαστοι ἦσαν ἐλεύθεροι καὶ νά ἁμαρτήσουν καὶ νά μὴν ἁμαρτήσουν. Εἶχαν τὴν ἐξουσία εἶτε νά μείνουν καὶ νά προκόπτουν σὸ ἀγαθὸ βοηθούμενοι ἀπὸ τὴ θεία Χάρη εἶτε νά ἀπομακρυνθοῦν ἀπ' αὐτοῦ, ὅπως καὶ ἀπομακρύνθηκαν ἁμαρτήσαντες μὲ συνέπεια νά ὑποδουλωθοῦν σὰ πάθη τῆς ἁμαρτίας πού συμφύονται μετὰ τὴν πώση στὴν προαίρεσή του. Ἔτσι ἐμφανίσθηκε ἡ ἁμαρτητικὴ ροπὴ πού ὠθεῖ τὸν ἄνθρωπο νά ρέπει ἐπὶ τὰ πονηρὰ ἀπὸ τὴν νεότητά του κατὰ τὸν λόγο τῆς θεοπνεύστου Γραφῆς: «Ἐργεῖται ἡ διάνοια τοῦ ἀνθρώπου ἐπιμελῶς ἐπὶ τὰ πονηρὰ ἐκ νεότητος αὐτοῦ» (Γενέσεως η' 21). Δηλαδή: «Ἡ καρδιά τοῦ κάθε ἀνθρώπου ρέπει καὶ εἶναι προσηλωμένη ἐπιμελῶς σὸ πονηρὸ ἀπὸ τὴ νεότητα».

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐξηγεῖ τὴ δύναμη τῆς ἁμαρτητικῆς ροπῆς:

«Ὁ γὰρ κατεργάζομαι οὐ γινώσκω· οὐ γὰρ ὁ θέλω τοῦτο πράσσω, ἀλλ' ὁ μισῶ τοῦτο ποιῶ. εἰ δὲ ὁ οὐ θέλω τοῦτο ποιῶ, σύμφημι τῷ νόμῳ ὅτι καλός. νυνὶ δὲ οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοί, τοῦτ' ἔστιν ἐν τῇ σαρκί μου, ἀγαθόν· τὸ γὰρ θέλειν παράκειται μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι



τὸ καλὸν οὐχ εὐρίσκω· οὐ γὰρ ὁ θέλω ποιῶ ἀγαθόν, ἀλλ' ὁ οὐ θέλω κακὸν τοῦτο πράσσω. εἰ δὲ ὁ οὐ θέλω ἐγὼ τοῦτο ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. εὐρίσκω ἄρα τὸν νόμον τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλόν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται· συνήδομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον, βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσί μου ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοῦς μου καὶ αἰχμαλωτίζοντά με ἐν τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσί μου. Ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος! τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου;» (Ῥωμαίους ζ' 15-24).

Δηλαδή: «Ἔτσι, δὲν ξέρω οὐσιαστικά τί κάνω· δὲν κάνω αὐτὸ πού θά ἤθελα νά κάνω ἀλλά, ἀντίθετα, ὅ,τι θά ἤθελα νά ἀποφύγω. Κάνοντας ὅμως αὐτὸ πού κατὰ βάθος δὲν θέλω, ἀναγνωρίζω ἔμπρακτα πὼς οἱ ἐντολές τοῦ νόμου εἶναι σωστές. Ἔτσι φτάνω πιά στό σημεῖο νά μὴ διαπράττω ἐγὼ ὁ ἴδιος τὸ κακὸ ἀλλά ἡ ἁμαρτία, πού ἔχει ἐγκατασταθεῖ μέσα μου, καὶ μαρτυρεῖ γι' αὐτὸ ἡ ἴδια ἡ συνείδησή μου: δὲν κατοικεῖ μέσα μου, δηλαδή στό εἶναι μου, τὸ καλὸ. Ἀπόδειξη, πὼς θέλω νά κάνω τὸ καλὸ, δὲν βρίσκω ὅμως τὴ δύναμη νά τὸ μεταστρέφω σὲ πράξη. Ἔτσι, δὲν κάνω τὸ καλὸ πού θά ἤθελα, ἀλλά ὑπηρετῶ τὸ κακὸ, πού δὲν τὸ θέλω. Ἄν ὅμως κάνω αὐτὸ πού δὲν θέλω, τότε τὴν πράξη μου δὲν τὴν καθορίζω πιά ἐγὼ ἀλλά ἡ ἁμαρτία, πού ἔχει θρονιαστεῖ μέσα μου.

Συνεπῶς, ἡ πείρα δείχνει ὅτι, ἐνῶ θέλω νά κάνω τὸ καλὸ, οἱ πράξεις μου δείχνουν πὼς κάνω τὸ κακὸ. Ἐσωτερικὰ συμφωνῶ καὶ χαίρομαι μὲ ὅσα λέει ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ. Διαπιστώνω ὅμως πὼς ἡ πράξη μου ἀκολουθεῖ ἕναν ἄλλο νόμο, πού ἀντιστρατεύεται τὸ νόμο μὲ τὸν ὁποῖο συμφωνεῖ ἡ συνείδησή μου: εἶναι ὁ νόμος τῆς ἁμαρτίας πού κυριαρχεῖ στὴν ὑπαρξή μου καὶ μὲ κάνει αἰχμάλωτό της. Τί δυστυχισμένος, ἀληθινά, πού εἶμαι! Ποιὸς μπορεῖ νά μὲ λυτρώσει ἀπὸ τὴν ὑπαρξή αὐτή, πού ἔχει ὑποταχτεῖ στό θάνατο;»

ε' Τὴ θεογνωσία καὶ τὴν κατοχή πολλῶν γνώσεων

«Καὶ ἐπλασεν ὁ Θεὸς ἔτι ἐκ τῆς γῆς πάντα τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ καὶ πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἤγαγεν αὐτὰ πρὸς τὸν Ἀδάμ, ἰδεῖν τί καλέσει αὐτά. καὶ πᾶν ὃ ἐὰν ἐκάλεσεν αὐτὸ Ἀδάμ

ψυχὴν ζῶσαν, τοῦτο ὄνομα αὐτῷ. καὶ ἐκάλεσεν Ἀδάμ ὀνόματα πᾶσι τοῖς κτήνεσι καὶ πᾶσι τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ καὶ πᾶσι τοῖς θηρίοις τοῦ ἀγροῦ· τῷ δὲ Ἀδάμ οὐχ εὐρέθη βοηθὸς ὅμοιος αὐτῷ» (Γενέσεως β' 19-20).

Δηλαδή: «Καὶ ἐπλασε ὁ Θεὸς ὅλα τὰ ζῶα τῆς γῆς καὶ ὅλα τὰ πουλιά τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὰ ὀδήγησε μπροστά στόν Ἀδάμ γιὰ νά τὰ γνωρίσει καὶ νά τοὺς δώσει τὸ κατάλληλο ὄνομα. Καὶ τὸ ὄνομα, πού θά ἔδινε ὁ Ἀδάμ στό καθένα ἀπὸ αὐτά, αὐτὸ τὸ ὄνομα θά ἔμενε σ' αὐτό. Καὶ ὁ Ἀδάμ μὲ τὴ σοφία, τὴ κρίση καὶ τὴ γνώση πού εἶχε, ἔδωσε ὀνόματα σ' ὅλα τὰ ζῶα καὶ σὲ ὅλα τὰ πουλιά τοῦ οὐρανοῦ καὶ σὲ ὅλα τὰ θηρία τῆς ὑπαίθρου. Κανένα ὅμως ἀπὸ τὰ ζῶα αὐτά δὲν βρέθηκε βοηθὸς ὅμοιος μὲ τὸν Ἀδάμ.»

Ὁ Δημιουργὸς Θεὸς ἀφοῦ δημιούργησε τὸν ἄνθρωπο τοῦ ἐπαρουσίασε ὅλα τὰ δημιουργήματα, στὰ ὁποῖα ὁ Ἀδάμ ἔδιδε ὄνομα γνωρίζοντας τοὺς «λόγους τῶν ὄντων» δηλαδή τὸν σκοπὸ γιὰ τὸν ὁποῖο δημιουργήθηκαν. Αὐτὸ ἀποδεικνύει τὴν σοφία του.

Ὅταν ὅμως ἀμάρτησαν οἱ Πρωτόπλαστοι ὁ νοῦς τους ἐξησθένησε, ἀμβλύνθηκε καὶ σκοτίσθηκε ἀπολέσας τὴν ἀρχικὴ γνωστικὴ δύναμή του φερόμενος τοῦ λοιποῦ πρὸς τὴν ὕλη καὶ ὄχι πρὸς τὸν Δημιουργὸ Θεό.

Στὸ σκοτισμὸ τοῦ νοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τίς συνέπειές του ἀναφέρεται ὁ ἀπόστολος Παῦλος:

«Τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθορᾶται, ἢ τε αἰδῖος αὐτοῦ δύναμις καὶ θεϊότης, εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογητοὺς, διότι γνόντες τὸν Θεὸν οὐχ ὡς Θεὸν ἐδόξασαν ἢ εὐχαρίστησαν, ἀλλ' ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία· φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν, καὶ ἤλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου Θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνας φθαρτοῦ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἐρπετῶν. Διὸ καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν αὐτοῖς, οἵτινες μετήλλαξαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει, καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν τὴ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, ὅς ἐστιν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν» (Ῥωμαίους α' 20-25).

Δηλαδή: «Διότι, ἄν και εἶναι ἀόρατες και ἡ αἰώνια δύναμη τοῦ Θεοῦ και ἡ θεϊκή του ιδιότητα, μποροῦσαν νά τίς δοῦν μέσα στη δημιουργία, ἀπό τότε πού ἐγινε ὁ κόσμος. Γι' αὐτό και δέν ἔχουν καμιά δικαιολογία. Γιατί ἐνῶ γνώρισαν τό Θεό μέσα ἀπό τή δημιουργία, οὔτε τόν δόξασαν οὔτε τόν εὐχαρίστησαν ὡς Θεό. Ἀντίθετα, ἡ σκέψη τους ἀκολούθησε λαθεμένο δρόμο, και ἡ ἀσύνητη καρδιά τους βυθίστηκε στό σκοτάδι τῆς πλάνης. Ἔτσι, ἐνῶ θριαμβολογοῦσαν γιά τή σοφία τους, κατάντησαν ἀνόητοι, ὡς τό σημεῖο, ἀντί γιά τό δημιουργό ἀθάνατο Θεό νά προσκυνοῦν εἰδῶλα πού παρασταίνουν θνητούς ἀνθρώπους, πουλιά, τετράποδα ζῶα κι ἐρπετά. Γι' αὐτό τούς παρέδωσε ὁ Θεός στίς βρωμερές ἐπιθυμίες τους και τούς ἄφησε νά ἀτιμᾶζουν μόνοι τους τά σώματά τους. Γιατί στη θέση τῆς ἀλήθειας τοῦ Θεοῦ ἔβαλαν τό ψέμα και σεβάστηκαν και λάτρεψαν τήν κτίση ἀντί γιά τόν κτίστη - ἅς εἶναι εὐλογημένος αἰώνια· ἀμήν».

## 2. Ἡ μεταπτωτική κατάσταση

Ὅταν οἱ Πρωτόπλαστοι ἀμάρτησαν τό «κατ' εἰκόνα Θεοῦ» ἐξασθένησε ἀμαυρώθηκε, ἀλλά δέν ἐξαφανίστηκε ὥστε ὁ ἀνθρώπος βοηθούμενος ἀπό τή θεία Χάρι νά ἀποκατασταθεῖ και νά ἐπανεέλθει στό ἀρχαῖο κάλλος. Στην τραγική αὐτή κατάσταση τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἀναφέρεται ἡ ὑμνολογία τῆς Ἐκκλησίας μας, ἡ ὁποία ἐπισημαίνει ὅτι ἡ θεραπεία και ἡ ἀποκατάστασή της ἦταν ἀδύνατη μέχρι τήν ἐνανθρώπιση τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ:

«Λησταῖς λογισμοῖς περιπεσών ὁ Ἀδάμ, ἐκλάπη τόν νοῦν, τραυματισθεῖς τήν ψυχὴν· οὔτε ἱερεὺς ὁ πρὸ τοῦ νόμου προσέσχεν αὐτῷ οὔτε λευίτης μετὰ τοῦ νόμου ἐπέιδεν αὐτόν, εἰ μὴ σὺ ὁ παραγενόμενος Θεός, οὐκ ἐκ Σαμαρείας ἀλλὰ ἐκ τῆς Θεοτόκου. Κύριε, δόξα σοι» (Ἰδιόμελο τῶν Ἀποστίχων τοῦ Κατανυκτικοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς Δ' Κυριακῆς τῶν Νηστειῶν).

«Τοῖς τῶν ἐμῶν λογισμῶν λησταῖς περιπεσών, ἐσυλήθην ὁ τάλας τόν νοῦν και δεινῶς πληγωθεῖς, ὄλην μου τήν ψυχὴν τετραυμάτισμαι, και ἐνθεν κείμαι γυμνός ἀρετῶν ἐν τῇ τοῦ βίου ὁδῷ. Ἱερεὺς δὲ ἰδὼν με τῷ μῶλωπι ὀδυνόμενον, διὰ τὸ ἀνάτονον παρορῶν, οὐκ ἐπιβλέπει με· Λευίτης δὲ πάλιν μὴ

φέρων τὴν ψυχοφθόρον ἀληθόνα και αὐτὸς κατιδὼν ἀντιπαρήλθε μοι· σὺ δὲ εὐδοκήσας οὐκ ἐκ Σαμαρείας, ἀλλ' ἐκ Μαρίας σαρκωθείς, Χριστέ ὁ Θεός, τῇ φιλανθρωπία σου παράσχον μοι τὴν ἴασιν, ἐπιχέων ἐπ' ἐμὲ τὸ μέγα ἔλεος» (Στιχηρὸν Ἰδιόμελον τοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς Τετάρτης τῆς Ε' Ἑβδομάδος τῶν νηστειῶν).

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος μέ ἱερούς συλλογισμοῦς ἐπιχειρηματολογεῖ γιά νά ἀποδείξει ὅτι ὁ πρῶτος ἀνθρώπος μέ τήν παρακοή του ἀπέρριψε τήν καθ' ὁμοίωση Θεοῦ γενομένη εἰκόνα και ἀπέλαβε αὐτή διά τοῦ νέου Ἀδάμ, δηλαδή τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ:

«α'. Κατ' εἰκόνα Θεοῦ και ὁμοίωσιν γεγονέναι τὸν ἀνθρώπον και ἡ θεία Γραφή παραδέδωκε, και ὁ τῆς διδασκαλίας λόγος ἠρέμα πως τοῖς φιλομαθέσιν ὑπέδειξε. Και μέμνησθε πάντως, οἱ γε φιλόπονοι τῶν ἀχροατῶν, ὅπως ἡμῖν ὁ περὶ τούτων διηνήσθη λόγος, ὅτι τό, Κατ' εἰκόνα, προηγουμένως εἰς τὴν τοῦ ἀνθρώπου δεσποτείαν και εἰς τὴν πάντων ἀρχὴν ὑπαγορεύεται· ἡ δὲ ὁμοίωσις ταύτης τῆς εἰκόνας εἰς τὴν τῶν ἀρετῶν τελείωσιν ἐκλαμβάνεται. Ἀναγκαῖον δὲ δεῖξαι, ἀδελφοί, και σαφῶς παραστήσαι, πῶς ὁ παρὰ πάντα τὰ ποιήματα τοῦ Θεοῦ μειζόνως τιμηθεῖς ὁ ἀνθρώπος ἐκ τοῦ τιμίου και πρωτοτύπου κάλλους τοῦ θείου χαρακτῆρος εἰς τὴν τῶν ἀλόγων φύσιν και ὁμοιότητα κατηνέχθη. Εἰκὼν γὰρ ὢν Θεοῦ τοῦ φιλανθρώπου, ἐαυτὸν ἡμαύρωσε ταῖς κακίαις, και ταῖς παρανομίαις ἤμβλυσε, και ἀληθῶς παρασυνεβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνόητοις, και ὁμοιώθη αὐτοῖς. Ὅπως ἀνόητοις κτήνεσι παρωμοιώθη ὁ ἀνθρώπος ἀναγκαῖον ἐξ αὐτῶν ἰδεῖν τῶν ἔργων, οὐχ ἵνα τὰ προλαβόντα μεμψώμεθα, ἀλλὰ ἵνα τὰ παρόντα διορθωσώμεθα. Και γὰρ τὰ κατὰ τὸν Ἀδάμ ἀναγινώσκειται, και πᾶσα ἡ τῶν προλαβόντων ἱστορία, οὐχ ἵνα τούς προλαβόντας ἐπαινέσωμεν, ἢ μεμψώμεθα, ἀλλ' ἵνα τὴν ἀρετὴν μιμησώμεθα, και τὴν κακίαν ἐκκλίνωμεν. Ταῦτα δὲ, φησὶν, ὁ θαυμασῖος Παῦλος, ἐγράφη πρὸς νουθεσίαν ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήνησε. Τὴν εἰκόνα τοίνυν τὴν καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ γενομένην ἐρῶριψεν ὁ ἀνθρώπος πρῶτος διὰ τῆς παρακοῆς, και πάτημα ἐποίησε δαιμόνων, και ταῖς τῶν ἀλόγων ὁμοίωσιν ὕβρισε· και τὸν μὲν διὰ τὸ ὁμῶν και τυραν-

νικόν τῶν τρόπων λέοντα μᾶλλον ἢ ἄνθρωπον ἐποίησε, τὸν δὲ λύκον διὰ τὸ ἀρπακτικὸν εἰργάσατο. Καὶ μαρτυρεῖ ἡ Γραφή λέγουσα οὕτως· Οἱ ἄρχοντες ὑμῶν ὡς λέοντες ὠρονόμενοι, καὶ οἱ κριταὶ ὑμῶν ὡς λύκοι τῆς Ἀραβίας· λέοντας καλέσσατοὺς ὠμούς και τυραννικούς, λύκους δὲ τοὺς ἀρπακτικούς και πρὸς πλεονεξίαν βλέποντας. Ὁρᾷς πῶς τὸ κατ' εἰκόνα Θεοῦ γενόμενος ἄνθρωπος εἰς τὴν τῶν ἀλόγων τάξιν κατηνέχθη; Ὅταν οὖν τυραννῆ ὁ ἄνθρωπος, προσαγορεύεται λέων ὅταν ἀρπάξῃ, δέχεται τοῦ λύκου τὴν προσηγορίαν ὅταν ταῖς ἀκολάστοις ἐπιθυμίαις ἐμψύρηται, και δίκην ἀλόγων ἐπὶ τὰς παρανόμους πράξεις ἐκφέρεται, εὐρίσκειται πάλιν ἵππος ὁ ἄνθρωπος· Ἴπποι γάρ, φησί, θηλυμανεῖς ἐγενήθησαν· ἕκαστος ἐπὶ τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον αὐτοῦ ἐχρεμέτιζεν. Ἄλλους πάλιν ἡ κακία ἀπὸ ἀνθρώπων κύνας ἐποίησε. Κύνας, διὰ τί; Διὰ τὸ ὑλακτικόν, διὰ τὸ πάντοτε θορυβοὶς και ταραχαῖς χαίρειν· περὶ ὧν ὁ μακάριος Δαυὶδ ἐκ προσώπου τοῦ Σωτῆρος βοᾷ διὰ τῆς προφητείας· Περιεκύκλωσαν με κύνες. Και τίνες οἱ κύνες; Συναγωγή πονηρευομένων περιέσχον με. Ἄλλους πάλιν ἡ Γραφή καλεῖ χοίρους, τοὺς ἐν βόθρῳ τῶν ἀτόπων πράξεων ἐμψυρομένους· περὶ ὧν φησιν ὁ Κύριος διὰ τοῦ εὐαγγελιστοῦ· Μὴ ὀρίπτετε τὰ ἅγια τοῖς κυσί, και τοὺς μαργαρίτας ἔμπροσθεν τῶν χοίρων. Ὁρᾷς πῶς ποικίλος ὁ ἄνθρωπος, και πῶς ἡ εἰκὼν ἐκείνη ἢ καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ γενομένη κατηνέχθη πρὸς τὴν τῶν ἀλόγων ὁμοίότητα, οὐκ ἄλλου τινός βιασαμένου, ἀλλὰ τοῦ ἀνθρώπου ἑαυτὸν ὀρίψαντος; Ἡ γὰρ Γραφή οὐ τῇ ἀνάγκῃ τὴν παράβασιν ἐπέγραψεν, ἀλλὰ τῇ προαιρέσει τοῦ τιμηθέντος, και τὴν τιμὴν ἀγνοήσαντος· Ἄνθρωπος γάρ, φησίν, ἐν τιμῇ ὧν, οὐ συνῆκε. Φέρε πάλιν, εἰς δοκεῖ, σκοπήσωμεν ὡς αὐθις ἑτέρους τινὰς ἢ Γραφή διὰ τὸ ποικίλον και πανηγυρικὸν και ὑποκρίσεως γέμον τῆς γνώμης ἐπάγγελμα ἀλώπεκας ὀνομάζει. Διὰ τοῦτο γοῦν τὸν Ἡρώδη ποικίλον ὄντα ταῖς γνώμαις, και πανοῦργον ταῖς ἐνθυμήσεσι, και ἀσέβειά συζῶντα, εὐσεβεία συσχηματιζόμενον, ὁ Σωτῆρ ἀλώπεκα προσαγορεύει. Ἐλθόντων γάρ τινων, και ἀπαγγελλόντων αὐτῷ, ὅτι Βούλεται σὲ ἰδεῖν Ἡρώδης, ἢ ἀγία και μεγάλη φωνὴ ἀποκριθεῖσά φησιν· Εἶπατε τῇ ἀλώπεκι ταύτῃ, Σήμερον και αὔριον ποιῶ σημεῖα, και τῇ τρίτῃ τε-

λειοῦμαι. Εἶπατε τῇ ἀλώπεκι ταύτῃ ἀντὶ τοῦ, τῇ πεπανουργευμένη ψυχῇ, τῇ γεμούσῃ δόλου, και πάσης πονηρίας και ῥαδιουργίας. Ἐγὼς, ἀδελφέ, πῶς καλεῖ τοὺς πανοῦργους ἢ Γραφή ἀλώπεκας; Ὅταν τοίνυν λέγῃς μετὰ τοῦ Ψαλμωδοῦ, Εἰσελεύσονται εἰς τὰ κατώτατα τῆς γῆς, μερίδες ἀλωπέκων ἔσονται, νόησον τὸ αἰνίγμα, και μὴ ὑπολάβῃς τὸ αἰνίγμα εἰ μὴ εἰς θεωρίαν ἐκλαμβάνεσθαι. Και πάλιν ἀλλαχοῦ ἔφη. Μερίδες ὑποκριτῶν ἔσονται. Οἱ γὰρ τὴν ἀλήθειαν ἀγνοοῦντες, οὐ μετὰ τῶν πιστῶν, ἀλλὰ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν τὸ μέρος λαμβάνουσιν. Ὅθεν και ὁ Σωτῆρ τὴν ἐννοίαν ταύτην ἐπισφραγίζων φησὶ περὶ τοῦ κακῶς οἰκονομήσαντος· Εἰσελεύσεται ὁ δεσπότης τοῦ οἰκέτου ἐκείνου, και διχοτομήσει αὐτόν, και τὸ μέρος αὐτοῦ κατὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσει. Τοὺς τοίνυν ὑποκριτὰς ἀλώπεκας ἐκάλεσεν ἢ Γραφή. Εἰς τοσαύτας οὖν, ἀδελφοί, ἀπρεπεῖς κατηνέχθη μορφὰς και ὁμοιώσεις ἢ εἰκὼν τοῦ Θεοῦ, ὥστε ἕτερον ὀνομάζει ἢ Γραφή τὴν οἰκουμένην ἅπασαν, ἐπιλάμψη αὐτῇ ἢ γνῶσις τῆς εὐσεβείας, ἢ ἄλογα, και κτήνη, και ἔρπετά, και θῆρας ἀγρίους. Ἀμέλει γοῦν και τὸν κορυφαῖον τῶν ἀποστόλων Πέτρον βουληθεὶς ὁ φιλόανθρωπος Θεός, δυσωπῆσαι, ὥστε πάντα δέχεσθαι τοὺς ἐκ τῶν ἀλλοφύλων προσιόντας, τὴν θαυμασίαν ἐκείνην και ξένην ἔδειξε σινδόνα καθιεμένην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐν τέτταρσιν ἀρχαῖς, ἐν ἧ ὑπῆρχε πάντα τὰ τετράποδα τῆς γῆς, και τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, και τὰ θηρία και ἔρπετά· και φησὶ πρὸς αὐτόν· Ἀναστάς, Πέτρε, θῦσον και φάγε. Ὁ δὲ ἀπόστολος ἔφη· Μηδαμῶς, Κύριε· οὐδέποτε γὰρ ἔφαγον πᾶν κοινόν, και ἀκάθαρτον. Ἀγνοήσας γὰρ τῆς εἰκόνας τὸ αἰνίγμα ὁ Πέτρος, και νομίσας αἰσθητὰ εἶναι τὰ ὀρώμενα, ἀπαγορεύει τὴν βρωσίν, τὴν Ἰουδαϊκὴν φυλάττων συνήθειαν, και φησὶ, Μηδαμῶς, Κύριε· οὐδέποτε γὰρ ἔφαγον πᾶν κοινόν, ἢ ἀκάθαρτον. Ὁ δὲ Κύριος ἔφη πρὸς αὐτόν· Ἄ ὁ Θεός ἐκαθάρισε, σὺ μὴ κοίνου. Ταῦτα τοίνυν διελέγετο ὁ Σωτῆρ τῷ ἀποστόλῳ περὶ τῶν τετραπόδων τῶν φαινομένων, και τῶν θηρίων και τῶν πετεινῶν· ὁ δὲ ἀπόστολος τοῦ Χριστοῦ Πέτρος ἐνόησε μετὰ ταῦτα, ὅτι οὐ τὰ πετεινὰ και τὰ θηρία ἠνίξατο ὁ Σωτῆρ διὰ τῆς ὀθόνης, ἀλλὰ τὰ ἔθνη πάντα, και φησὶ τῷ Κορνηλίῳ, διαλεγόμενος αὐτῷ· Ὑμεῖς ἐπίστασθε, ὅτι ἀθέμι-

τόν ἐστιν ἀνδρὶ Ἰουδαίῳ κολλᾶσθαι τινι ἀλλοφύλῳ· ὁ δὲ Θεὸς ἔδειξε μοι μηδενὰ κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν ἀνθρώπων.

Ἐμαθες, ἀδελφέ, ὅπως διαφόρως ταῖς τῶν ἀλόγων προσηγορίαις ὑβρίσθημεν; Ὅταν πάλιν ἀναγνῶς ἐν τῷ προφήτῃ Ἡσαΐα, τότε συμβοσκηθήσεται λύκος μετὰ ἀμνοῦ, καὶ πάρδαλις συναναπαύσεται ἐρίφῳ, καὶ λέων καὶ βοῦς ἅμα βοσκηθήσονται, καὶ ἅμα ἄχυρα φάγονται. νόησον τὸ αἰνίγμα, καὶ ἔκλαβε σαφῶς τὴν θεωρίαν, ὅτι οὐ τῶν ἀλόγων θηρίων σύνοδον μηνύει, ἀλλὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων κοινωνίαν, καὶ τὴν διὰ τῆς χάριτος ἐπιλάμψασαν τὴν σωτηρίαν πᾶσιν ἀνθρώποις. Ὅταν γὰρ ἴδῃς ἐν ἐκκλησίᾳ πένητα πλουσίῳ συμπαρεστώτα, ιδιώτην ἄρχοντι, εὐτελεῖ τῷ ὑπερέχοντι, τὸν ἔξω τρέμοντα τὴν δυναστείαν, νόησον τί ἐστὶ τό, Συμβοσκηθήσεται λύκος μετὰ ἀρνοῦ. Λύκον τοίνυν καλεῖ τὸν πλούσιον, ἀρνίον δὲ τὸν πτωχόν. Καὶ πόθεν τοῦτο; Ὅτι κοινωνήσει λύκος ἀρνίῳ, ὃν τρόπον πλούσιος μετὰ πτωχοῦ. Καὶ πρόσεχε ἀκριβῶς· ἔστηκε πολλάκις πλούσιος καὶ πένης ἐν ἐκκλησίᾳ· κατέλαβέ σε ὥρα τῶν μυστηρίων· ἐξωθεῖται ὁ πλούσιος ὡς ἀμύητος, ἴσταται δὲ ὁ πένης ἐντὸς τῶν οὐρανόων σκηρῶν· καὶ οὐκ ἀγανακτεῖ ὁ πλούσιος· οἶδε γὰρ ἐάντὸν ἀλλότριον τῶν θείων μυστηρίων. Ἄλλ' ὦ τῆς θείας χάριτος! οὐ μόνον ὁμοιμία ὑπάρχει ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ διὰ τὴν τοῦ Θεοῦ χάριν, ἀλλὰ καὶ ἡνίκα ἴστανται, πολλάκις ὁ πένης τὸν πλούσιον πρωτεύει ἐν τῇ εὐσεβείᾳ· καὶ οὐδὲν ὁ πλοῦτος ὠνήσε τὸν ἔχοντα ἐκ τῆς εὐσεβείας, οὐδὲ πενία τὸν πιστὸν ἐξημίωσε, περιστώσα αὐτὸν μετὰ θάρσους τῷ ἀγίῳ θυσιαστηρίῳ.

β'. Ταῦτα δὲ λέγω, ἀγαπητοί, περὶ τῶν κατηγουμένων, καὶ οὐ περὶ τῶν ἀπλῶς πλουσίων. Ἐνόησον, ἀδελφέ, πῶς ὑποχωρεῖ τῆς ἐκκλησίας πολλάκις δεσπότης, καὶ προσεδρεύει τοῖς μυστηρίοις πιστὸς οἰκέτης· ἀναχωρεῖ ἢ δέσποινα, καὶ μένει ἢ θεράπεινα· Πρόσωπον γὰρ ἀνθρώπου Θεὸς οὐ λαμβάνει. Οὐκ ἔστι τοίνυν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ δοῦλος καὶ ἐλεύθερος, ἀλλ' ἐκεῖνον οἶδεν ἡ Γραφή δοῦλον, τὸν τὴν ἁμαρτίαν δεδουλωμένον. Ὁ γὰρ ποιῶν, φησί, τὴν ἁμαρτίαν, δοῦλός ἐστι τῆς ἁμαρτίας. Καὶ ἐκεῖνον οἶδεν ἐλεύθερον, τὸν ὑπὸ τῆς θείας χάριτος ἠλευθερωμένον. Ὁ γὰρ νόμος, φησί, τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἠλευθέρω-

σέ με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας. Ἐπεὶ οὖν ἡ εἰκὼν αὕτη διαφόρως, ὡς ἔφθημεν εἰπόντες, ἔφθαρτο καὶ διελέλυτο, ἦλθεν ὁ Σωτὴρ, καὶ τὴν ἰδίαν εἰκόνα πάλιν ἀνέστησε, καὶ ἦν κατέσπασεν ὁ διάβολος, ταύτην ἐφόρεσεν ὁ Δημιουργός, ἀνθρώπος γενόμενος, ὁ φιλόανθρωπος, οὐ τὴν ἀξίαν ὑβρίζων, ἀλλὰ τὴν φιλανθρωπίαν ὀρίζων. Ὅθεν τοῦτο τὸ θεῖον καὶ ξένον ἔνδυμα ὁ μακάριος Δαυὶδ προαναφωνῶν ἔλεγεν· Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν, εὐπρέπειαν ἐνεδύσατο. Οὐ τῇ ἀνάρχῳ καὶ ἀσωμάτῳ Θεότητι ἔνδυμα δίδοται (οὐδὲν γὰρ εὐπρεπέστερον Θεοῦ, ἵνα Θεὸς εὐπρέπειαν ἐνδύσῃται), ἀλλὰ τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει. Ἡμεῖς γὰρ οἱ ἄνθρωποι τὰ ἀσχήμονα τῶν μελῶν τῇ εὐπρεπείᾳ τῶν ἐνδυμάτων καλύπτομεν· ὁ δὲ Θεὸς ἀπλοῦς ὢν, καὶ ἀσχημάτιστος, καὶ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον, ποίας εὐπρεπείας δέεται, ἢ ποῖον ἔνδυμα περιβάλλεται; Ἡ δὴλον ὅτι τοῦ σώματος ἀνάληψιν ὁ προφήτης ὠνόμασεν εὐπρέπειαν. Καλεῖ δὲ καὶ τὴν οἰκείαν σάρκα εὐπρέπειαν, οὐ διὰ τὴν τοῦ σώματος φύσιν, ἀλλὰ διὰ τὴν τῶν ἀρετῶν κατόρθωσιν. Διὰ τοῦτο εὐπρεπές τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου, οὐκ ἐπειδὴ σῶμα ἦν μόνον, ἀλλ' ἐπειδὴ ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ δόλος εὐρέθη ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ. Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν, εὐπρέπειαν ἐνεδύσατο. Οὕτω καὶ Ἡσαΐας φησὶν, ὅτι Πάντας ἀνθρώπους ἐνδύσει, καὶ περιθήσει ὡς κόσμον νύμφης. Ἐνεδύσατο Κύριος δύναμιν, καὶ περιεζώσατο· καὶ, Περιζώσαι τὴν ῥομφαίαν σου ἐπὶ τὸν μηρόν σου, δυνατέ, καὶ τὰ ἐξῆς. Καὶ ταῦτα ὡσπερ ὀπλίτην τινὰ δείκνυσι τὸν βασιλέα Χριστόν, ὄπλα τινὰ τοῦ γήινου σώματος ἐνδύμενον· καὶ εἰκότως γήινου. Οὐ γὰρ ὁμοίως τοῖς ἀνθρώποις ὀπλίζεται· καὶ ὅπως, ἄκουε. Ἡμεῖς ἄνθρωποι ὅτε πολλάκις ὀπλιζόμεθα, τὸ ἀσθενές φυλάττομεν ὑπὸ τοῦ ἰσχυροῦ· ὁ Θεὸς ὢν ἰσχυρός, καὶ κραταίος, καὶ δυνατός, τὸ γήινον καὶ ἀσθενές περιβάλλεται σῶμα, οὐχ ὑβρίζων τὴν ἀξίαν, ἀλλὰ διὰ τοῦ ἀσθενοῦς τὸ ὑπερβάλλον τῆς δυνάμεως ἐνδεικνύμενος· ὡς ἔλεγεν, ἰκετεύοντος αὐτὸν τοῦ Παύλου· ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ δύναμίς μου ἐν ἀσθενείᾳ τελιοῦται. Ὅθεν καὶ ὁ γενναῖος οὗτος Ἀπόστολος καλῶς νοήσας τὰ πρὸς αὐτὸν εἰρημένα, φησὶ ποῦ Κορινθίους ἐπιστέλλων, ὅτι τὸ ἀσθενές τοῦ Θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων ἐστίν. Ἐνεδύσατο Κύριος δύναμιν· τουτέστι, διὰ τῆς σαρκὸς ἀναλάμ-

ψασαν οικονομίαν. Τὶ γὰρ ἐκείνης τῆς τιμίας καὶ ἁγίας σαρκὸς δυνατώτερον; τὶ δὲ ἰσχυρότερον; Διὰ γὰρ σώματος τοὺς ἀσωμάτους καὶ πονηροὺς δαίμονας κατηγωνίσαστο, καὶ διὰ σταυροῦ τὰς ἀντικειμένας δυνάμεις ἐθριάμβευσε. Πρόσεχε ἀκριβῶς· τὸ περιζωσθῆναι, περιγραφῆναι σημαίνει. Ἐπεὶ οὖν ἡ ἁγία καὶ ἀπεριγραπτος φύσις ἔδοξεν ἐν τῷ σώματι περιγράφεσθαι, οὐ περιγραφείσα μὲν κατὰ τὴν ἰδίαν φύσιν, περιγεγραφθαι δὲ νομισθεῖσα κατὰ τὴν φαινομένην ὄψιν, εἰκότως ἔλεγεν· Ἐνεδύσατο Κύριος δύναμιν, καὶ περιεζώσατο. Καὶ τί τὸ ἐπαγόμενον; Καὶ γὰρ ἐστερέωσε τὴν οἰκουμένην, ἥτις οὐ σαλευθήσεται. Ἐπεὶ οὖν τὰ πρῶτα ἐσάλειψε τὴν οἰκουμένην ἢ ἁμαρτία, ἐλθὼν ὁ Σωτὴρ ἔπηξε τὸν σταυρόν, καὶ ἐστερέωσε τὴν οἰκουμένην. Σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ᾗδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. Καὶ ὁ Παῦλος· Ὁ μέντοι στερεὸς θεμέλιος ἔστηκεν ἔχων τὴν σφραγίδα ταύτην. Δύο οὖν ῥήματα ἐξήνεγκεν ὁ Δεσπότης. Ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ᾗδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. Οὐκ ἐχρήσατο πολλῇ περιόδῳ λόγων· οὐκ εἶπε· Στερεῶ τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ οὔτε βασιλεῖς, οὔτε ἄρχοντες, οὔτε τύραννοι, οὔτε δήμιοι, οὔτε σοφοί, οὔτε ἄγροικοι, οὔτε ῥήτορες περιγενήσονται τῆς Ἐκκλησίας· ἄμαχος γὰρ καὶ ἀκαταγώνιστος ἢ βασιλεία Χριστοῦ· ἀλλὰ τῷ ῥήματι τὴν δύναμιν ἐσήμανε, καὶ ψιλῇ λέξει τὴν ἐπαγγελίαν ὠχύρωσεν. Ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ᾗδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. Δύο ῥήματα, οὐ ψηλὰ ῥήματα, ἀλλὰ Θεοῦ ῥήματα. Ὁ γὰρ ῥήματι τὸν οὐρανὸν στερεώσας, καὶ τὴν γῆν θεμελιώσας ῥήματι, καὶ τὴν Ἐκκλησίαν ὠκοδόμησε· καὶ ἐτείχισε, καὶ ἐστερέωσε οἰκουμένην, ἥτις οὐ σαλευθήσεται. Προσπέσωμεν τοίνυν, ἀγαπητοί, τῷ τὴν οἰκουμένην στερώσαντι, καὶ κλαύσωμεν, καὶ ἐκδυσωπήσωμεν, ἵνα διὰ τῆς αὐτοῦ φιλανθρωπίας καὶ ἀφάτου δυνάμεως ἐδραῖοι καὶ ἀμετακίνητοι ἐπὶ τὸν ἄσειστον καὶ ἀρῥαγῆ θεμέλιον μείναντες, αὐτῷ τὴν δόξαν ἀναπέμπωμεν καὶ τὴν εὐχαριστίαν πάντοτε, ἅμα τῷ Πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν» (Ἰωάννου Χρυσόστομου, PG 56, 522-526).

### 3. Ἡ εἰκὼν τοῦ ἀοράτου Θεοῦ

«Ὁς ἐστὶν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος πάσης κτίσεως» (Πρὸς Κολοσσαεῖς α' 15) Δηλαδή: «Αὐτὸς εἶναι εἰκόνα τοῦ ἀοράτου Θεοῦ, πρὶν ἀπὸ κάθε πλάσμα γεννημένος»

«Ἐν οἷς ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτύφλωσε τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων εἰς τὸ μὴ αὐγάσαι αὐτοῖς τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγελίου τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐστὶν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ» (Πρὸς Κορινθίους Β' δ' 4). Δηλαδή: «Ὁ σατανᾶς, ὁ θεὸς αὐτοῦ τοῦ αἰῶνα, τύφλωσε τὴ σκέψη αὐτῶν τῶν ἀπίστων, ὥστε νὰ μὴν μποροῦν νὰ δοῦν τὸ φῶς τοῦ εὐαγγελίου, πού ἀποκαλύπτει τὴ δόξα τοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι εἰκόνα τοῦ Θεοῦ».

\* \* \*

Ἡ ἀνθρώπινη φύση τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶχε ὅλα αὐτὰ τὰ χαρακτηριστικά:

α' τὴν κυριαρχία ἐπὶ τῆς φύσεως, ὅταν διέτασσε τὴν τρικυμισμένη θάλασσα νὰ ἠρεμήσει καὶ τὸν ἄνεμο νὰ κοπάσει:

«Καὶ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὀψίας γενομένης· Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν. καὶ ἀφέντες τὸν ὄχλον παραλαμβάνουσιν αὐτὸν ὡς ἦν ἐν τῷ πλοίῳ· καὶ ἄλλα δὲ πλοῖα ἦν μετ' αὐτοῦ. καὶ γίνεται λαῖλαψ ἀνέμου μεγάλη, τὰ δὲ κύματα ἐπέβαλλεν εἰς τὸ πλοῖον, ὥστε ἤδη αὐτὸ βυθίζεσθαι. καὶ ἦν αὐτὸς ἐπὶ τῇ πρύμνῃ ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον καθεύδων· καὶ διεγείρουσιν αὐτὸν καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἀπολλύμεθα; καὶ διεγερθεὶς ἐπετίμησε τῷ ἀνέμῳ καὶ εἶπε τῇ θαλάσῃ· Σιώπα, πεφίμωσο. καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τί δειλοί ἐστε οὕτω; πῶς οὐκ ἔχετε πίστιν; καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους· Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ;» (Μάρκου δ' 35-40). Δηλαδή: «Τὸ βράδυ ἐκείνης τῆς ἡμέρας λέει ὁ Ἰησοῦς στοὺς μαθητὲς του: «Ἄς περάσουμε στὴν ἀπέναντι ὄχθη». Κι ἀφοῦ ἄφησαν τὸν κόσμον, πῆραν τὸν Ἰησοῦ ὅπως ἦταν σ' ἓνα πλοιάριο κι ἔφυγαν. Κι ἄλλα πλοιάρια τὸν συνόδευαν. Τότε ἔγινε μεγάλη ἀνεμοθύελλα καὶ τὰ κύματα χτυποῦσαν πάνω στὸ πλοιάριο, μὲ ἀποτέλεσμα ν' ἀρχίσει νὰ βυθίζεται. Ὁ Ἰησοῦς ἦταν στὴν πρύ-

μνη καί κοιμόταν πάνω σ' ένα μαξιλάρι. Τόν ξυπνοῦν καί τοῦ λένε; «Διδάσκαλε, δέ σέ νοιάζει πού χανόμαστε;» Ἐκεῖνος σηκώθηκε, ἐπιτίμησε τόν ἄνεμο καί εἶπε στή θάλασσα; «Σώπα· φιμώσου!» Σταμάτησε τότε ὁ ἄνεμος κι ἔγινε ἀπόλυτη γαλήνη. Εἶπε τότε στούς μαθητές; «Γιατί εἴστε τόσο δειλοί; Ἀκόμη δέν πιστέψατε;» Τούς κατέλαβε μεγάλο δέος κι ἔλεγαν μεταξύ τους; «Ποιός τάχα εἶναι αὐτός, πού κι ὁ ἄνεμος κι ἡ θάλασσα τόν ὑπακοῦν;»

β' Πέθανε ἐπειδή ὁ Ἰδιος τό ἐπέτρεψε κατά τόν λόγο Του

«Διὰ τοῦτό με ὁ πατήρ ἀγαπᾷ, ὅτι ἐγὼ τίθῃμι τὴν ψυχὴν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν. οὐδεὶς αἶρει αὐτήν ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐγὼ τίθῃμι αὐτήν ἀπ' ἐμαυτοῦ· ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν, καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν· ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρὸς μου» (Ἰωάννου ι' 17-18). Δηλαδή: «Γι' αὐτό ὁ Πατέρας μέ ἀγαπάει, γιατί ἐγὼ θυσιάζω τὴ ζωὴ μου, ὥστε νά τὴν ξαναπάρω. Κανεὶς δέ μοῦ τὴν παίρνει, ἀλλὰ ἐγὼ ἀπὸ μόνος μου τὴν προσφέρω. Ἀπὸ μένα ἐξαρτᾶται νά τὴν προσφέρω κι ἀπὸ μένα ἐξαρτᾶται νά τὴν ξαναπάρω. Αὐτὴν τὴν ἐντολὴ ἔλαβα ἀπὸ τὸν Πατέρα μου».

γ' Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, ὁ πρύτανις τῆς θεολογίας, διδάσκει ὅτι ὁ Κύριος ἐνῶ ἦτο ἀπηλλαγμένος τῶν διαβλητῶν παθῶν δηλαδή τῶν ἁμαρτωλῶν, ἐπέτρεπε στὴν ἀνθρώπινη φύση Του νά πάσχει τὰ ἀδιάβλητα πάθη (κόπος, δίψα, πείνα κ.λπ.). Αὐτὰ ὅμως ἦσαν ὑποταγμένα στό ἰσχυρὸ θέλημά Του καί δέν ἐνεργοῦσαν ὅπως σ' ἐμᾶς πού δέν μπορούμε νά τὰ ἐλέγξουμε ἀπόλυτα. Μὲ τὴν ἄσκηση ἐνισχύουμε τὴν θέλησή μας ὥστε νά ἐπιβάλλεται πάνω στὴν δύναμη τῶν παθῶν ἀδιάβλητων καί διαβλητῶν.

δ' Ἦτο ἀπηλλαγμένος ἀπὸ τὴν ἁμαρτητικὴ ροπή καί ἀναμάρτητος:

«Τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν ἔπρεπεν ἀρχιερεὺς, ὅσιος, ἄκακος, ἀμίαντος, κειχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος» (Πρὸς Ἑβραίους ζ' 26). Δηλαδή: «Τέτοιος, λοιπόν, ἀρχιερέας μᾶς χρειαζόταν ἅγιος, ἄκακος, ἀπεγάδιαστος, χωρὶς σχέση με τὴν ἀνθρώπινη ἁμαρτία, ὁ ὁποῖος ἀνέβηκε πάνω ἀπὸ τὰ οὐράνια».

ε' Ἦτο ἡ σαρκωμένη σοφία τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸ Πρὸς Κορινθίους Α' α' 30:

«Ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη ἡμῖν σοφία ἀπὸ Θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμός καὶ ἀπολύτρωσις». Δηλαδή: «Χάρις σ' αὐτὸν ὅμως σεῖς βρίσκεστε μέσα στὴν πίστη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐκείνου πού ἔγινε ἀπὸ τὸ Θεὸ σοφία δική μας καὶ δικαίωση καὶ ἐξαγιασμός καὶ ἀπολύτρωση».

#### 4. Σύμμορφοι τῆς εἰκόνας τοῦ Υἱοῦ

Τὰ ἴδια ἰδιώματα ἀποκοτῶν καὶ οἱ ἅγιοι τοῦ Θεοῦ. Στούς βίους τῶν ἁγίων ἀναφέρεται ὅτι οἱ ἅγιοι ἔλαβαν ἀπὸ τὸν Θεὸ αὐτὰ τὰ χαρίσματα καὶ τὰ ἐνήργησαν πρὸς δόξαν καὶ ἔπαινον τοῦ Δημιουργοῦ Θεοῦ.

«Ὅτι οὗς προέγνω, καὶ προὐόρισε συμμόρφους τῆς εἰκόνας τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς» (Πρὸς Ῥωμαίους ἡ' 29). Δηλαδή: «Τούς ἤξερε ἀπὸ πρῖν, καὶ τοὺς προὐόρισε νά γίνουν ὅμοιοι μέ τὸν Υἱό του, ἔτσι πού ὁ Χριστὸς νά εἶναι ὁ πρῶτος ἀνάμεσα σ' ἓνα πλῆθος ἀπὸ ἀδέλφια».

«Ἡμεῖς δὲ πάντες ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ τὴν δόξαν Κυρίου κατοπιριζόμενοι τὴν αὐτὴν εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν, καθάπερ ἀπὸ Κυρίου Πνεύματος» (Πρὸς Κορινθίους Β' γ' 18). Δηλαδή: «Ὅλοι, ἐμεῖς, λοιπόν, χωρὶς κάλυμμα στό πρόσωπο, κοιτάζουμε σὲ καθρέφτη τὴ λαμπρότητα τοῦ Κυρίου καὶ μεταμορφωνόμαστε σ' αὐτὴν τὴ λαμπρὴ εἰκόνα του, βαδίζοντας ἀπὸ δόξα σὲ δόξα μέ τὴν ἐνέργεια τοῦ Κυρίου, πού εἶναι τὸ Πνεῦμα».

«Καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν» (Πρὸς Κολλοσσαεῖς γ' 10). Δηλαδή: «Καὶ ντυθήκατε τὸν καινούργιο ἄνθρωπο, πού ἀνανεώνεται συνεχῶς σύμφωνα μέ τὴν εἰκόνα τοῦ δημιουργοῦ του, ὥστε μέ τὴ νέα ζωὴ του νά φτάσει στὴν τέλεια γνώση τοῦ Θεοῦ»

«Καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοικοῦ, φορέσομεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου» (Πρὸς Κορινθίους Α' ιε' 49). Δηλαδή: «Κι ὅπως τώρα εἴμαστε ὅμοιοι μέ τὸν ἄνθρωπο πού πλάστηκε ἀπὸ γῆ, ἀργότερα θά μοιάσουμε μ' ἐκεῖνον πού ἦρθε ἀπὸ τὸν οὐρανό».

5. *Ὁ ἐν Χριστῷ ἄνθρωπος*

Ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός μέ ὅλα ὅσα διδάξε καί ἔπραξε ἔδωσε τήν δυνατότητα στόν ἄνθρωπο νά ἐπανέλθει στήν πρό τῆς πώσεως κατάστασηί του στό ἀρχαῖο κάλλος ἀποβάλλων τήν δυσείδεια (ἀσχήμια) τῆς ὑπάρξεώς του. Ὁ Κύριος τήν ἀνόρθωση καί ἀποκατάσταση τοῦ τραυματισμένου ἀπό τήν ἁμαρτία ἀνθρώπου ὀνόμασε ἀναγέννηση συνομιλώντας μέ τόν νυκτερινό ἐπισκέπτη Του καί μαθητή Του τόν Νικόδημο:

*«Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Ἀμήν ἀμήν λέγω σοι, ἐάν μή τις γεννηθῆ ἔξ ὕδατος καί Πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τήν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς σὰρξ ἐστίν, καί τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ Πνεύματος πνευμά ἐστι. μή θαυμάσης ὅτι εἶπόν σοι, δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι ἄνωθεν. τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ, καί τήν φωνήν αὐτοῦ ἀκούεις, ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται καί πού ὑπάγει· οὕτως ἐστὶ πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Πνεύματος» (Ἰωάννου γ' 5-8).*

Δηλαδή: «Ὁ Ἰησοῦς τοῦ ἀπάντησε: Σέ βεβαιώσω πὼς ἂν κανεῖς δέ γεννηθεῖ ἀπό τό νερό κι ἀπό τό Πνεῦμα, δέν μπορεῖ νά μπεῖ στή βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ὅ,τι γεννιέται ἀπό τόν ἄνθρωπο εἶναι ἀνθρώπινο, ἐνῶ ὅ,τι γεννιέται ἀπό τό Πνεῦμα εἶναι πνευματικό. Μήν ἀπορεῖς πού σοῦ εἶπα, «πρέπει νά γεννηθεῖτε ξανά». Ὁ ἄνεμος πνέει ὅπου θέλει· ἀκοῦς τή βοή τοῦ ἀλλά δέν ξέρεις ἀπό πού ἔρχεται καί πού πηγαίνει· ἔτσι συμβαίνει καί μέ καθέναν πού γεννιέται ἀπό τό Πνεῦμα».

\* \* \*

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος διδάσκει, ὅτι ὁ ἄνθρωπος καί ἰδιαίτερα ὁ πιστός κατάγεται κατὰ τήν φυσική του ζωὴ ἀπό τόν Ἀδάμ, ἀλλά αὐτή ἡ ζωὴ εἶναι θνητή καί κατὰ τήν πνευματική του κατάσταση ἀπό τόν Κύριο πού ἀποκαλεῖ δεύτερο Ἀδάμ. Αὐτή ἡ ζωὴ εἶναι ἀθάνατη.

*«Οὕτω καί γέγραπται· ἐγένετο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος Ἀδάμ εἰς ψυχὴν ζῶσαν· ὁ ἔσχατος Ἀδάμ εἰς πνεῦμα ζωοποιούν· ἀλλ' οὐ πρῶτον τὸ πνευματικόν, ἀλλὰ τὸ ψυχικόν, ἔπειτα τὸ πνευματικόν. ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκός, ὁ δεύτερος ἄνθρωπος ὁ Κύριος ἐξ οὐρανοῦ. οἷος ὁ χοϊκός, τοιοῦτοι καί οἱ χοϊκοί, καί οἷος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καί οἱ ἐπουράνιοι. καί καθὼς ἐφορέσαμεν*

*τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, φορέσομεν καί τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανοῦ» (Πρὸς Κορινθίους Α' ιε' 45-49).* Δηλαδή: «Πραγματικά, ἔτσι διδάσκει καί ἡ Γραφή: Στόν Ἀδάμ, τόν πρῶτο ἄνθρωπο, δόθηκε ἡ φυσική ζωὴ. Ἀντίθετα, στόν ἔσχατο Ἀδάμ, τό Χριστό, δόθηκε τό Πνεῦμα, καί ἔγινε πηγὴ ζωῆς. Πρῶτα ἔρχεται τό φυσικό, ἔπειτα τό πνευματικό, ὄχι τό ἀντίστροφο. Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος προέρχεται ἀπό τή γῆ καί εἶναι χωματένιος ὁ δεύτερος ἄνθρωπος, ὁ Κύριος, προέρχεται ἀπό τόν οὐρανό. Ὅπως εἶναι ὁ Ἀδάμ, πού εἶναι χωματένιος, ἔτσι εἶναι καί ὅσοι ἀνήκουν στόν παλιό κόσμο· κι ὅ,τι λογῆς εἶναι ὁ οὐράνιος ἄνθρωπος, ὁ Χριστός, τέτοιας λογῆς εἶναι ὅσοι περιμένουν τόν οὐράνιο κόσμο. Κι ὅπως τώρα εἴμαστε ὅμοιοι μέ τόν ἄνθρωπο πού πλάστηκε ἀπό γῆ, ἀργότερα θά μοιάσουμε μ' ἐκείνον πού ἦρθε ἀπό τόν οὐρανό».

\* \* \*

Ἡ ἀναγέννηση τοῦ ἀνθρώπου πού εἶναι ἔργο τοῦ ἁγίου Πνεύματος συντελεῖται, ὅταν ὁ ἄνθρωπος μετανοήσει, ἀρνηθεῖ καί ἀποστραφεῖ τήν ὁδὸ τῆς ἁμαρτίας, πιστέψει στόν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό, συμμετέχει στά μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας καί ἀγωνίζεται νά τηρεῖ τίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ, πού ἐκφράζουν τόν ἅγιο θέλημά Του γιὰ νά διατηρηθεῖ στήν κατάσταση τῆς σωτηρίας, τῆς ζωῆς, τῆς δόξης καί τῆς θείας υἰοθεσίας.

6. *Ἡ ἐπάνοδος στό ἀρχαῖο κάλλος*

Ὁ ἀναγεννημένος ἄνθρωπος θά ἐπανακτήσει τό ἀρχαῖο κάλλος τῆς ὑπάρξεώς του καί ἐπειδὴ εἶναι ἐνωμένος μέ τόν Ἰησοῦ Χριστό θά δοξασθεῖ μαζί Του ὡς Θεός στήν αἰώνια βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

Γιὰ τήν ἀποκατάσταση τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ὁμιλεῖ ὁ εὐαγγελιστής Μάρκος πού λέγει ὅτι:

*«Ὁ μὲν οὖν Κύριος μετὰ τὸ λαλῆσαι αὐτοῖς ἀνελήφθη εἰς τόν οὐρανὸν καί ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ» (Μάρκου ιστ' 19).* Δηλαδή: «Ἀφοῦ τοὺς εἶπε αὐτὰ ὁ Κύριος, ἀναλήφθηκε στόν οὐρανό καί κάθησε στὰ δεξιὰ τοῦ Θεοῦ».

Διευκρινίζουμε, ὅτι ἡ ἀνθρώπινη φύση τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ δοξάσθηκε καθεσθεῖσα στόν θεϊκό θρόνο διότι ὡς Υἱός τοῦ Θεοῦ ὡς Θεός δέν στερήθηκε τήν δόξα τῆς θείας φύσεώς Του.

Ὦς ἄνθρωπος ἦτο στή γῆ καί συγχρόνως ὡς Θεός στόν οὐρανό κατά τό Ἰωάννου γ' 13:

«Οὐδείς ἀναβέβηκεν εἰς τόν οὐρανόν εἰ μή ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ». Δηλαδή: «Κανέννας, βέβαια, δέν ἀνέβηκε στόν οὐρανό παρά μόνο ὁ Υἱός τοῦ Ἀνθρώπου, πού κατέβηκε ἀπό τόν οὐρανό, καί πού εἶναι στόν οὐρανό».

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος διδάσκει ὅτι ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός κατά τήν καθολική ἀνάσταση ὅλων τῶν ζησάντων καί κοιμηθέντων ἀνθρώπων θά παραλάβει μαζί Του γιά νά δοξασθοῦν τούς πιστούς:

«Εἰ γάρ πιστεύομεν ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανε καί ἀνέστη, οὕτω καί ὁ Θεός τούς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἄξει σὺν αὐτῷ» (Πρὸς Θεσσαλονικεῖς Α' δ' 14). Δηλαδή: «Γιατί, ἀφοῦ πιστεύομε ὅτι ὁ Ἰησοῦς πέθανε καί ἀναστήθηκε, ἔτσι καί ὁ Θεός αὐτούς πού πέθαναν πιστεύοντας στόν Ἰησοῦ θά τούς ἀναστήσει γιά νά ζήσουν μαζί του» κατά τήν ὑπόσχεσή Του.

«Καί ἐὰν πορευθῶ καί ἐτοιμάσω ὑμῖν τόπον, πάλιν ἔρχομαι καί παραλήψομαι ὑμᾶς πρὸς ἐμαυτόν, ἵνα ὅπου εἰμί ἐγώ, καί ὑμεῖς ἦτε» (Ἰωάννου ιδ' 3). Δηλαδή: «Κι ὅταν πάω καί σᾶς ἐτοιμάσω τόπο, πάλι θά ῥθῶ καί θά σᾶς πάρω κοντά μου, ὥστε ὅπου εἶμαι ἐγώ νά εἶστε καί σεῖς».

\* \* \*

Ρητορικώτατα ὁ ἅγιος Ἐπιφάνιος, ἐπίσκοπος Κωνσταντίας Κύπρου, στόν λόγο του «Τῷ ἀγίῳ καί μεγάλῳ Σαββάτῳ» πλέκει τόν διάλογο τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ πού κατήλθε μέ τόν πρωτόθνητον Ἀδάμ, στόν ὁποῖο ἐκφράζει τήν διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας γιά τό θέμα μας:

«Ἐξήγαγέ σε ὁ ἐχθρὸς ἀπὸ γῆς παραδείσου· ἀποκαθιστῶ σε οὐκέτι ἐν παραδείσῳ, ἀλλ' ἐν οὐρανίῳ θρόνῳ. Ἐκάλυσα σε τοῦ ξύλου τοῦ τυπικοῦ τῆς ζωῆς, ἀλλ' ἰδοὺ αὐτὸς ἐγὼ ἠνώθην σοι ἡ ζωή. Ἔταξα τὰ χερουβίμ δουλοπρεπῶς φυλάττειν σε· ποιῶ τὰ χερουβίμ θεοπρεπῶς προσκυνῆσαί σε. Ἐκρύβης ἀπὸ Θεοῦ ὡς γυμνός· ἀλλ' ἰδοὺ ἔκρυψας ἐν ἑαυτῷ Θεὸν γυμνόν. Ἐνεδύθης τὸν τῆς αἰσχύνης δερμάτινον χιτῶνα· ἀλλ' ἐνεδύθην Θεὸς ὢν τὸν τῆς σῆς σαρκὸς αἱμάτινον χιτῶνα. Διὸ ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν, ἀπὸ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν, ἀπὸ τῆς φθορᾶς εἰς ἀφθαρσίαν, ἀπὸ τοῦ

σκότους εἰς τὸ αἰώνιον φῶς. Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν, ἀπὸ τῆς ὀδύνης εἰς εὐφροσύνην, ἀπὸ δουλείας εἰς ἐλευθερίαν, ἀπὸ φυλακῆς εἰς τὴν ἄνω Ἱερουσαλήμ, ἀπὸ τῶν δεσμῶν ἐπὶ τὴν ἄνεσιν, ἀπὸ τῆς κατοχῆς ἐπὶ τὴν τοῦ παραδείσου τρυφήν, ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὸν οὐρανόν.

Ἐπὶ τοῦτο γὰρ ἀπέθανον, καί ἀνέστην, ἵνα καί νεκρῶν καί ζώντων κυριεύσω. Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν· ὁ γὰρ Πατὴρ μου οὐράνιος τὸ ἀπολωλὸς ἐκδέχεται πρόβατον. Τὰ ἐννεήκοντα ἐννέα τῶν ἀγγέλων πρόβατα τὸν συνδοῦλον ἀναμένουσιν Ἀδάμ, πότε ἀναστή, καί πότε ἀνέλθῃ καί πρὸς Θεὸν ἐπανέλθῃ. Χερουβικός θρόνος ἠὲ τρέπεται· οἱ ἀναφέροντες ὀξεῖς τε καί ἔτοιμοι· ὁ νυμφῶν παρεσκευάσται· ἐδέσματα ἔτοιμα· αἱ αἰώνιοι σκηναὶ καί μοναὶ ἔτοιμοι· οἱ θησαυροὶ τῶν ἀγαθῶν ἀνεῳχθησαν, ἡ τῶν οὐρανῶν βασιλεία πρὸ αἰώνων ἡτοίμασται· ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ οἶδεν, καί οὐς οὐκ ἤκουσε, καί ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἀγαθὰ τὸν ἄνθρωπον περιμένουσι» (Migne, PG 43, 464).

Δηλαδή: «Σῆκω, λοιπόν, ἄς φύγουμε ἀπὸ ἐδῶ. Σέ ἔβγαλε ὁ ἐχθρὸς ἀπὸ τὸν γῆινο παράδεισο. Σέ ἀποκαθιστῶ, ὄχι πλέον στόν παράδεισο, ἀλλὰ σέ οὐράνιο θρόνο. Σέ ἐμπόδισα νά φᾶς ἀπὸ τό τυπικό δέντρο τῆς ζωῆς, τώρα ὁμως ἐνώθηκα μαζί σου ἐγὼ πού εἶμαι ἡ Ζωή. Διέταξα τὰ Χερουβίμ νά σέ φρουροῦν σάν δούλο. Τώρα κάνω τὰ Χερουβίμ νά σέ προσκυνήσουν ὡς Θεό. Κρύφτηκες τότε ἀπὸ τὸν Θεό γιατί ἦσουν γυμνὸ, νά ὁμως τώρα πού ἔκρυψες μέσα σου γυμνὸ τὸν Θεό. Ντύτηκες τὸν δερμάτινο χιτῶνα τῆς ντροπῆς, ἀλλὰ ἐγὼ ὄντας Θεὸς ντύθηκα τὸν ματωμένο χιτῶνα τῆς σάρκας. Γι αὐτὸ σηκωθεῖτε, ἄς φύγουμε ἀπὸ ἐδῶ, ἀπὸ τὸν θάνατο στή ζωή, ἀπὸ τὴ φθορά στήν ἀφθαρσία, ἀπὸ τό σκοτάδι στό αἰώνιο φῶς. Σηκωθεῖτε, νά φύγουμε ἀπὸ ἐδῶ, ἀπὸ τὴν ὀδύνη στήν εὐφροσύνη, ἀπὸ τὴ δουλεία στήν ἐλευθερία, ἀπὸ τὴ φυλακὴ στήν ἄνω Ἱερουσαλήμ, ἀπὸ τὰ δεσμὰ στήν ἀνεση, ἀπὸ τὴ σκλαβιά στήν τρυφή τοῦ παραδείσου, ἀπὸ τὴ γῆ στόν οὐρανό.

Γι αὐτὸ τὸν σκοπὸ πέθανα καί ἀναστήθηκα γιά νά γίνω Κύριος νεκρῶν καί ζωντανῶν. Σηκωθεῖτε, νά φύγουμε ἀπὸ ἐδῶ, διότι ὁ οὐράνιος Πατέρας μου περιμένει τό χαμένο πρόβατο. Τὰ ἐννεήκοντα ἐννιά πρόβατα τῶν Ἀγγέλων περιμένουν τὸν



σύνδουλο τους Ἀδάμ πότε νά ἀναστηθεῖ, καί πότε νά ἀνέβει, καί πότε νά ἐπιστρέψει πρὸς τὸ Θεό. Ὁ Χερουβικός θρόνος ἔχει ἐτοιμασεῖ. Αὐτοὶ πού θά σᾶς ἀνεβάσουν εἶναι γρήγοροι καί βιάζονται. Ὁ χῶρος τοῦ γάμου ἔχει προετοιμασεῖ. Τό δεῖπνο εἶναι στρωμένο. Οἱ αἰώνιες σκηνές καί οἱ τόποι διαμονῆς εἶναι ἔτοιμοι. Ἔχουν ἀνοιχτεῖ οἱ θησαυροὶ τῶν ἀγαθῶν, ἔχει ἐτοιμασεῖ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν πρὶν ἀπὸ αἰῶνες. Τὰ ἀγαθὰ πού περιμένουν τὸν ἄνθρωπο δέν τὰ ἔχει δεῖ μέχρι τώρα μά-

τι καί αὐτιά δέν ἄκουσαν γι' αὐτά, καί δέν τὰ ἔβαλε νοῦς ἀνθρώπου».

Ζῶντας στήν Ἐκκλησία ὁ ἄνθρωπος γίνεται νέα δημιουργία, νέα κτίση, νέος ἄνθρωπος, νέα ὑπαρξη.

«Ὁ πάλαι μὲν ἐκ μὴ ὄντων πλάσας με καὶ εἰκό-  
νι σοι θεία τιμήσας, παραβάσει ἐντολῆς δὲ πάλιν  
με ἐπίστρέψας εἰς γῆν ἐξ ἧς ἐλήφθη, εἰς τὸ καθ'  
ὁμοίωσιν ἀπανάγαγε τὸ ἀρχαῖον κάλλος ἀναμορ-  
φώσασθαι» (Εὐλογητάριο νεκρώσιμο τοῦ Σαββά-  
του τοῦ ἤχου Πλαγίου τοῦ β').

## ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ - ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Άριθμ. 862/717/27.3.2018

Κανονισμός Λειτουργίας

Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος μέ τήν ἐπωνυμία:

«Ἰδρυμα ὑποτροφιῶν Παναγιώτου Βαροῶ εἰς μνήμην τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀρχιμανδρίτου Μακαρίου Βαροῶ, τῶν γονέων του Χαραλάμπους καί Καλλιρρόης Βαροῶ καί τῆς συζύγου του Ζωῆς Βαροῶ»  
 τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου, Ψαρῶν καί Οἰνουσσῶν

Ἡ ἹΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ  
 ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἄρθρον 1  
 Ἰδρυσις - Ἔδρα

Λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν:

1. τά ἄρθρα 29 παραγρ. 2 καί 59 παραγρ. 2 τοῦ Νόμου 590/1977 «Περί Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» (Α' 146), καί τό ἄρθρο 68 παρ. 1, 5α' τοῦ ν. 4235/ 2014,
2. Τάς ὑποχρεώσεις τῆς ποιμανούσης Ἐκκλησίας πρὸς τό χριστεπώνυμον Πλήρωμα, οἱ ὁποῖες ἀπορρέουν ἀπό τās Εὐαγγελικὰς ἐπιταγὰς, τοὺς Ἱεροῦς Κανόνας καί τοὺς νόμους τοῦ Κράτους,
3. τās ὑφισταμένως κοινωνικὰς, ποιμαντικὰς καί πνευματικὰς ἀνάγκας τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου, Ψαρῶν καί Οἰνουσσῶν,
4. τήν ὑπ' ἀριθμ. 280/48/1.2.2018 Πρότασιν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Χίου, Ψαρῶν καί Οἰνουσσῶν κ. Μάρκου,
5. τήν ἀπό 5.3.2018 Γνωμοδότησιν τοῦ Νομικοῦ Γραφείου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, καί
6. τήν ἀπό 14.3.2018 Ἀπόφασιν τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου

Ἀποφασίζει

τροποποιεῖ καί κωδικοποιεῖ τόν Κανονισμόν συστάσεως καί λειτουργίας τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἰδρύματος ὑπό τήν ἐπωνυμίαν: «Ἰδρυμα ὑποτροφιῶν Παναγιώτου Βαροῶ εἰς μνήμην τῶν γονέων του Χαραλάμπους καί Καλλιρρόης Βαροῶ καί Ἀρχιμανδρίτου Μακαρίου Βαροῶ» τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου, Ψαρῶν καί Οἰνουσσῶν (Φ.Ε.Κ. Β' 913/15.4.2013) ὡς ἐξῆς:

Κανονισμός Λειτουργίας Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος μέ τήν ἐπωνυμία: «Ἰδρυμα ὑποτροφιῶν Παναγιώτου Βαροῶ εἰς μνήμην τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀρχιμανδρίτου Μακαρίου Βαροῶ, τῶν γονέων του Χαραλάμπους καί Καλλιρρόης Βαροῶ καί τῆς συζύγου του Ζωῆς Βαροῶ» τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου, Ψαρῶν καί Οἰνουσσῶν.

Τό συσταθέν διά τῆς ὑπ' ἀριθ. 13338/718/2.4.2013 ἀποφάσεως τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου (Φ.Ε.Κ. Β' 913/15.4.2013) ἐκκλησιαστικόν Ἰδρυμα ὑπό τήν ἐπωνυμίαν «Ἰδρυμα ὑποτροφιῶν Παναγιώτου Βαροῶ εἰς μνήμην τῶν γονέων του Χαραλάμπους καί Καλλιρρόης Βαροῶ καί Ἀρχιμ. Μακαρίου Βαροῶ», μετονομάζεται σέ «Ἰδρυμα ὑποτροφιῶν Παναγιώτου Βαροῶ εἰς μνήμην τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀρχιμανδρίτου Μακαρίου Βαροῶ, τῶν γονέων του Χαραλάμπους καί Καλλιρρόης Βαροῶ καί τῆς συζύγου τοῦ Ζωῆς Βαροῶ» ἢ διά συντομίαν «Ἐκκλησιαστικόν Ἰδρυμα ὑποτροφιῶν Παναγιώτου Βαροῶ», μέ ἔδραν τήν πόλιν τῆς Χίου καί δὴ καί τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου, Ψαρῶν καί Οἰνουσσῶν. Τό Ἰδρυμα αὐτό ἀποτελεῖ ἐξερτημένη ὑπηρεσία τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου, Ψαρῶν καί Οἰνουσσῶν, αὐτοτελοῦς διαχειρίσεως καί μὴ κερδοσκοπικοῦ χαρακτῆρος.

Ἄρθρον 2  
 Σκοπός

Σκοπός τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος εἶναι:

1. Ἡ δωρεάν φιλοξενία ἐνός ἢ δύο φοιτητῶν Α.Ε.Ι. ἢ Τ.Ε.Ι. τῶν Κλάδων Θεολογίας ἢ Διοικήσεως Ἐπιχειρήσεων ἢ Οἰκονομικῶν ἐν Ἀθήναις ἢ ἐν Πειραιεῖ, προερχομένων κατ' ἀρχὴν ἐκ κώμης Ζυφιά Χίου, ἄλλως ἐκ κώμης Δαφνῶνος Χίου ἢ ἐκ τῶν ἐτέρων κωμῶν τοῦ Δημοτικοῦ Διαμερίσματος Καμποχώρων ἢ τῆς λοιπῆς Χίου, εἰς ἰσόγειον διαμέρισμα 55 τ. μ., κείμενον ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σεβαστείας 25, περιοχῆς Ἰλισίων τοῦ Δήμου Ζωγράφου Ἀττικῆς. Οἱ διαμένοντες ὑποχρεοῦνται εἰς τήν πληρωμὴν τῶν κοινοχρήστων ἐξόδων, ὡς καί τῶν λογαριασμῶν κοινῆς ὠφελείας (Δ.Ε.Η., Ε.Υ.Δ.Α.Π., Ο.Τ.Ε. κ.λπ.).
2. Ἡ χορήγησις ὑποτροφιῶν ἐκ τῶν τόκων τοῦ ποσοῦ τῶν ἐκατὸν χιλιάδων (ἀρ. 100.000) εὐρώ, κατατεθειμένου εἰς λογαριασμόν Τραπεζῆς, εἰς ἐτέρους φοιτητάς, οἱ

όποιοι δέν διαμένουν εις τό διαμέρισμα καί σπουδάζουν εις ἄλλας πόλεις τῆς Πατρίδος ἡμῶν, προερχομένων κατ' ἀρχήν ἐκ κώμης Ζυφιά Χίου, ἄλλως ἐκ κώμης Δαφνῶνος Χίου ἢ ἐκ τῶν ἐτέρων κωμῶν τοῦ Δημοτικοῦ Διαμερίσματος Καμποχώρων ἢ τῆς λοιπῆς Χίου. Ἐκ τῶν τόκων τούτων θά καταβάλλωνται καί τά ἐκάστοτε ἔξοδα συντηρήσεως καί ἐπισκευῆς τοῦ διαμερίσματος.

### ἄρθρον 3 Διοίκσις

1. Τό Ἴδρυμα διοικεῖται ὑπό Τριμελοῦς Διοικητικοῦ Συμβουλίου (Δ. Σ.), ἀποτελουμένου ἐκ τῶν:

α) Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Χίου, Ψαρῶν καί Οἴνουσσῶν, ὡς Προέδρου, ἀναπληρουμένου ὑπό τοῦ Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου Χαλκιειοῦ.

β) Δύο (ἀρ. 2) λαϊκῶν Μελῶν, μετὰ τῶν ἀναπληρωτῶν αὐτῶν, προτεινομένων ὑπό τῆς οἰκογενείας Παναγιώτου Χαρ. Βαρθῆ καί τῶν κατιόντων αὐτῆς.

2. Τά Μέλη τοῦ Δ.Σ. διορίζονται διά Πράξεως τοῦ Μητροπολίτου ἐπί τριετῆ θτεία καί τό ἀξίωμα των εἶναι τιμητικόν καί ἄμισθον.

3. Τό Δ.Σ. κατά τήν πρώτην συνεδρίαν αὐτοῦ ἐκλέγει μεταξύ τῶν μελῶν αὐτοῦ τόν γραμματέα καί τόν ταμίαν αὐτοῦ.

4. Πρός ὑποβοήθησιν τοῦ ἔργου αὐτοῦ ὀρίζεται ὑπό τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου βοηθός Γραμματεὺς.

### ἄρθρον 4 Συνεδριάσεις - Ἀρμοδιότητες Δ. Σ.

Τό Δ. Σ. ἔχει τὰς ἐξῆς ἀρμοδιότητας:

α) Συντάσσει τόν ἐτήσιον Προϋπολογισμόν καί Ἀπολογισμόν τοῦ Ἰδρύματος, τόν ὅποιον καί ὑποβάλλει πρὸς ἔγκρισιν εις τό Μητροπολιτικόν Συμβούλιον.

β) Ἀποφασίζει διά τόν ἀριθμόν καί τό ὕψος τῶν ἐκάστοτε χορηγουμένων ὑποτροφιῶν, ἐν σχέσει πρὸς τόν Προϋπολογισμόν.

γ) Επιλέγει βάσει κριτηρίων τοὺς ὑποτρόφους καί τοὺς πρὸς δωρεάν διαμονήν φοιτητάς ἐκάστου ἔτους.

δ) Ἀποφασίζει διά τήν διακοπήν ὑποτροφίας ἢ διαμονῆς βάσει τοῦ ἀρθρου 9 τοῦ παρόντος.

ε) Επιλύει οἰονδήποτε σχετικόν θέμα παρουσιάζεται.

### ἄρθρον 5 Τηρούμενα βιβλία

1. Τά τηρούμενα Βιβλία τοῦ Ἰδρύματος εἶναι: α) Βιβλίον Πρακτικῶν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, β) Βιβλίον Πρωτοκόλλου, γ) Βιβλίον Ἀρχείου Ὑποτρόφων, δ) Ἀρχεῖον ἐγκριθέντων Προϋπολογισμῶν καί Ἀπολογισμῶν τοῦ Ἰδρύματος, ε) Φάκελος Ἀλληλογραφίας τοῦ Ἰδρύματος, στ) Βιβλίον ἀκινήτων τοῦ Ἰδρύματος.

2. Τό Ταμεῖον τοῦ Ἰδρύματος ἀποτελεῖ κλάδον τοῦ Ταμείου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως καί παρακολουθεῖται ἐτησίως δι' ἰδιαιτέρας διαχειρίσεως ἐσόδων - ἐξόδων, ἢ ὅποια τίθεται εις τήν διάθεσιν τοῦ Δ. Σ. εις ἐκάστην συνεδρίαν αὐτοῦ.

### ἄρθρον 6 Δικαιοῦχοι

Δικαιοῦχοι τῶν ὑποτροφιῶν ἢ τῆς διαμονῆς εις τό διαμέρισμα δύνανται νά εἶναι τοῦ αὐτοῦ φύλλου (διά τήν διαμονήν) τέκνα ἀναξιοπαθούτων γονέων, ὄρφανά καί ἐμπερίστατα, ὡς καί τέκνα οικονομικῶς ἀδυνάμων ἢ πολυτέκνων οἰκογενειῶν. Χορηγοῦνται δέ ἐτησίως αἱ ὑποτροφίαι πρωτίστως εις φοιτητάς καί δευτερευόντως εις σπουδαστάς, βάσει τῆς οικονομικῆς καταστάσεως καί τῆς βαθμολογίας των. Ὁ ἀριθμός αὐτῶν ὀρίζεται κατ' ἔτος δι' ἀποφάσεως τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου.

### ἄρθρον 7 Προϋποθέσεις χορηγίας

1. Ἐκαστος ὑποψήφιος ὑπότροφος ὑποχρεοῦται νά ὑποβάλλῃ μέσφ τῆς Ἐνορίας αὐτοῦ εις τήν Ἱεράν Μητρόπολιν Χίου, Ψαρῶν καί Οἴνουσσῶν, τό ἀργότερον ἕως τῆς 30ῆς Ὀκτωβρίου ἐκάστου ἔτους τά κάτωθι δικαιολογητικά:

α) Αἴτησιν μετὰ βιογραφικοῦ σημειώματος.

β) Τελευταῖον ἐκκαθαριστικόν σημείωμα τῆς Ἐφορίας τῶν γονέων αὐτοῦ.

γ) Ὑπεύθυνον δήλωσιν τοῦ αἰτοῦντος, ὅτι δέν ἔχει λάβει, οὔτε καί πρόκειται νά λάβῃ οἰονδήποτε ἄλλην δημοσίαν ἢ ἐξ ἄλλου Ἰδρύματος ὑποτροφίαν διά τήν συγκεκριμένην περίοδον.

δ) Βεβαίωσιν ἐγγραφῆς εις τήν Σχολήν (διά τοὺς πρωτοετέῖς φοιτητάς καί σπουδαστάς).

ε) Βεβαίωσιν, ὅτι ἔχουν ἐξετασθῆ ἐπιτυχῶς εις ἅπαντα τά μαθήματα τῆς Σχολῆς των ἐκάστου Ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους (διά τοὺς ἤδη φοιτητάς καί σπουδαστάς).

2. Τά ἀνωτέρω δικαιολογητικά θά ὑποβάλλωνται εις τήν Ἱεράν Μητρόπολιν μέχρι τῆς ὡς ἄνω καταληκτικῆς ἡμερομηνίας, συνοδευόμενα μέ συστατικὴν ἐπιστολήν τοῦ οἰκείου Ἐφημερίου, ἐμφαινουσάν τό ὀρθόδοξον χριστιανικόν ἦθος τοῦ ὑποψηφίου.

### ἄρθρον 8 Διάρκεια ὑποτροφίας ἢ στεγάσεως

Ὡς ἀρχικὴ διάρκεια τῆς ὑποτροφίας ἢ στεγάσεως ὀρίζεται τό ἐν (1) ἀκαδημαϊκόν ἔτος, δυναμένη νά παραταθῆ, οὐχὶ ὁμως νά ὑπερβῆ τήν καθωρισμένην συνολικὴν διάρκειαν τῶν σπουδῶν διά τήν ἐκάστοτε Σχολήν. Διά τήν παράτασιν ἢ μὴ τῆς διαρκείας τῆς ὑποτροφίας ἀποφαινεται τό Διοικητικόν Συμβούλιον τοῦ Ἰδρύματος.

## ἄρθρον 9

## Διακοπή Ὑποτροφίας ἢ στεγάσεως

Ἡ ὑποτροφία ἢ ἡ στέγασις διακόπτεται ἐφ' ὅσον ὁ ὑπότροφος:

- α) Περαιώσει τὸν χρόνον τῶν σπουδῶν αὐτοῦ.
- β) Διακόψει διὰ οἰονδήποτε λόγον τὰς σπουδὰς αὐτοῦ.
- γ) Δέν παρουσιάζει πρόοδον εἰς τὰς σπουδὰς αὐτοῦ.
- δ) Δέν ἐπιδεικνύει τὸ πρέπον χριστιανικὸν ἦθος καὶ γενικώτερον δέν τηρεῖ τοὺς ὅρους τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ.

## ἄρθρον 10

## Ὑποχρεώσεις ὑποτρόφων

Ὁ κάθε ὑπότροφος ὀφείλει νὰ ἐπικοινωνῇ ὁ ἴδιος προσωπικῶς καὶ τακτικῶς μετὰ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως καὶ νὰ ἐνημερώνῃ διὰ τὴν πορείαν καὶ ἐξέλιξιν τῶν σπουδῶν του. Ἐπίσης ἔχει ὑποχρέωσιν νὰ ἐνημερώνῃ διὰ πᾶσαν σχετικὴν μεταβολήν. Ὁμοίως, ὑποχρεοῦνται οἱ στεγαζόμενοι εἰς τὸ διαμέρισμα νὰ χρησιμοποιοῦν τοῦτο μόνον ὡς κατοικίαν, διατηροῦντες αὐτὸ εἰς τὴν κατάστασιν εἰς τὴν ὁποίαν εὕρισκετο κατὰ τὴν ἐγκατάστασιν των, νὰ μὴ φιλοξενοῦν ἄλλα πρόσωπα, νὰ εἶναι πάντοτε καθαρὸν, νὰ πληρῶνουν ἐγκαίρως καὶ ἀνελλιπῶς τοὺς λογαριασμοὺς κοινῆς ὠφελείας καὶ τὰ κοινὸχρηστα ἔξοδα καὶ νὰ διάγουν ἐν αὐτῷ κοσμίως καὶ μετὰ σεμνότητος.

## ἄρθρον 11

## Πόροι τοῦ Ἰδρύματος

Οἱ πόροι τοῦ Ἰδρύματος προέρχονται:

- α) Ἐκ τόκων
- β) Ἐκ κρατικῶν καὶ λοιπῶν ἄλλων ἐπιχορηγήσεων Νομικῶν ἢ Φυσικῶν Προσώπων
- γ) Ἐκ δωρεῶν ἰδιωτῶν
- δ) Ἐκ τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως
- ε) Ἐξ ἐτησίας δισκοφορίας εἰς τοὺς Ἱεροὺς Ἐνοριακοὺς Ναοὺς, Ἱερὰς Μονὰς καὶ Ἱερὰ Παρεκκλήσια ἢ Ἐξωκλήσια τοῦ Δημοτικοῦ Διαμερίσματος Καμποχώρων, καθὼς καὶ ἐξ εἰσφορᾶς τῶν ὡς ἄνω Ἱερῶν Ναῶν
- στ) Ἐκ διαφόρων λοιπῶν πηγῶν, αἱ ὁποῖαι δέν κατονομάζονται εἰς τὸν παρόντα Κανονισμόν καὶ προέρχονται ἀπὸ χρηστὴν πηγήν.

## ἄρθρον 12

Τὸ Ἰδρυμα ἔχει ἰδίαν σφραγίδα, ἡ ὁποία φέρει εἰς τὸ κέντρον τὴν εἰκόνα τῆς Ἁγίας Ὁσιοπαρθενομάρτυρος Παρασκευῆς καὶ εἰς δύο ἐπαλλήλους κύκλους ἀναγράφονται αἱ φράσεις «ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ», «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΙΔΡΥΜΑ ΥΠΟΤΡΟΦΙΩΝ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΒΑΡΛΑ».

## ἄρθρον 13

## Τροποποιήσεις - Διάλυσις

1. Τροποποιήσις τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ γίνεται ὑπὸ τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου, κατόπιν εἰσηγήσεως τοῦ Σεβασμιωτάτου Προέδρου καὶ ὁμοφώνου ἀποφάσεως τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, ἐπικυρουμένης ὑπὸ τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου.

2. Τὸ Ἰδρυμα διαλύεται Ἀποφάσει τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ κατόπιν ὁμοφώνου ἀποφάσεως τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου παρόντος καὶ τοῦ Προέδρου, ὅταν δέν ἐκπληρῶναι τοὺς σκοποὺς του ἢ καθίσταται ἀνεφικτός ἢ λειτουργία αὐτοῦ, ἐπικυρουμένης ὑπὸ τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου.

3. Εἰς περίπτωσιν διαλύσεως τοῦ Ἰδρύματος, τὰ περιουσιακὰ στοιχεῖα αὐτοῦ περιέρχονται εἰς τὴν Ἱεράν Μητρόπολιν Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν.

## ἄρθρον 14

Ὁ παρῶν Κανονισμὸς ἰσχύει ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεώς του εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως, δημοσιεύεται δέ καὶ εἰς τὸ ἐπίσημον δεητήριον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

## ἄρθρον 15

## Κάλυψις δαπάνης

Ἀπὸ τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ δέν προκαλεῖται δαπάνη εἰς βᾶρος τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ Νομικοῦ Προσώπου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν.

Ὁ παρῶν Κανονισμὸς νὰ δημοσιευθῇ στὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καὶ στὸ ἐπίσημο δεητήριον «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Ἀθῆναι, 14.3.2018

† Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ, Πρόεδρος

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς  
Ὁ Μεθώνης Κλήμης

Άριθμ. 1387/902/26.4.2018

Κανονισμός «Περί αναθέσεως  
καί εκτελέσεως παρά τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μεσσηνίας  
καί τῶν ὑπαγομένων σέ αὐτήν  
Ἐκκλησιαστικῶν Νομικῶν Προσώπων συμβάσεων ἔργων,  
μελετῶν καί παροχῆς συναφῶν ὑπηρεσιῶν»

Ἡ ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ  
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐχουσα ὑπ' ὄψιν:

1) τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 1 παρ. 4, 29 παρ. 2, 46 παρ. 2 καί 59 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περί τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ὅπως ἐτροποποιήθησαν διά τοῦ ἀρθροῦ 68 παρ. 1 τοῦ Ν. 4235/2014,

2) τὰς ὑποχρεώσεις τῆς ποιμανούσης Ἐκκλησίας πρὸς τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα, τὰς ἀπορρεούσας ἐκ τῶν Εὐαγγελικῶν ἐπιταγῶν, τῶν Ἱερῶν Κανόνων καί τῶν Νόμων τοῦ Κράτους,

3) τὰς ὑφισταμένας κοινωνικάς, ποιμαντικάς καί πνευματικάς ἀνάγκας τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μεσσηνίας,

4) τὴν ὑπ' ἀριθ. 179/20.3.2018 πρότασιν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μεσσηνίας κ. Χρυσοστόμου,

5) τὴν ἀπὸ 27.3.2018 Γνωμοδότησιν τῆς Νομικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,

6) τὴν ἀπὸ 18.4.2018 Ἀπόφασιν τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου,

Ἀποφασίζει

ἐγκρίνει τὸν Κανονισμόν «Περί ἀναθέσεως καί ἐκτελέσεως παρά τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μεσσηνίας καί τῶν ὑπαγομένων σέ αὐτήν Ἐκκλησιαστικῶν Νομικῶν Προσώπων συμβάσεων ἔργων, μελετῶν καί παροχῆς συναφῶν ὑπηρεσιῶν», ὁ ὁποῖος ἔχει ὡς ἑξῆς:

Κανονισμός

«Περί ἀναθέσεως καί ἐκτελέσεως  
παρά τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μεσσηνίας  
καί τῶν ὑπαγομένων σέ αὐτήν Ἐκκλησιαστικῶν  
Νομικῶν Προσώπων συμβάσεων ἔργων, μελετῶν  
καί παροχῆς συναφῶν ὑπηρεσιῶν»

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄  
ΓΕΝΙΚΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Ἄρθρον 1

Ἀντικείμενον τοῦ Κανονισμοῦ

1. Ἀντικείμενον τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ ἀποτελεῖ ὁ καθορισμός τῶν ὄρων καί προϋποθέσεων, κατὰ τοὺς

ὁποῖους ἀνατίθενται, συνάπτονται καί ἐκτελοῦνται αἱ συμβάσεις ἔργων, μελετῶν καί παροχῆς συναφῶν ὑπηρεσιῶν, τὰς ὁποίας ἀναθέτει τὸ νομικόν πρόσωπον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μεσσηνίας, οἱ Ἱεροὶ Ναοί, αἱ Ἱεραὶ Μοναὶ καί τὰ ὑπόλοιπα ὑπαγόμενα εἰς αὐτήν Ἐκκλησιαστικά Νομικά Πρόσωπα.

2. Περὶ τοῦ ὀρισμοῦ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔργου ἰσχύουν οἱ ὀρισμοὶ τοῦ Κανονισμοῦ 55/1974 (ΦΕΚ Α΄ 185/1.7.1974).

3. «Μελέτη ἐκκλησιαστικοῦ ἔργου» εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα συστηματικῆς καί ἀναλυτικῆς ἐπιστημονικῆς καί τεχνικῆς ἐργασίας καί ἐρεῦνης, πού ἀποβλέπει εἰς τὴν παραγωγὴν ἐκκλησιαστικοῦ ἔργου ἢ εἰς τὴν ἐπέμβασιν ἐπὶ ἐκκλησιαστικοῦ ἔργου ἢ εἰς τὸν σχεδιασμόν καί τὴν ἀπεικόνισιν ἐκκλησιαστικοῦ ἔργου ἢ εἰς τὸν σχεδιασμόν ἔργου διὰ τὴν ἀξιοποίησιν τῆς περιουσίας. Ἡ μελέτη ἔχει τὴν ἑκτασιν καί τὸ βάθος πού καθορίζεται μὲ τὴν σύμβασιν ἀναθέσεως τῆς, ἀπεικονίζεται δέ καί παραδίδεται εἰς τὴν Ἀναθέτουσαν Ἀρχὴν μὲ συγκεκριμένῃν συμπεφωνημένην μορφήν.

4. «Σύμβασις παροχῆς ὑπηρεσιῶν συναφῶν μὲ ἐκκλησιαστικά ἔργα» εἶναι ἡ σύμβασις εἰς τὴν ὁποίαν ἡ παροχὴ τοῦ ἀναδόχου συνίσταται εἰς τὴν προσφορὰν γνώσεων καί ἱκανοτήτων, διὰ τῆς διαθέσεως κυρίως συγκεκριμένου ἐπιστημονικοῦ προσωπικοῦ καί ἀλλῶν μέσων δι' ὀρισμένον χρονικόν διάστημα, πού προσδιορίζεται εἴτε ἡμερολογιακῶς εἴτε ἐν συναρτήσει μὲ ὀρισμένον γεγονός τῆς διαδικασίας παραγωγῆς ἐκκλησιαστικοῦ ἔργου.

Ὡς συμβάσεις παροχῆς ὑπηρεσιῶν νοοῦνται ἰδίως αἱ συμβάσεις:

α. Διὰ τὴν σύνταξιν τῶν τευχῶν διαγωνισμοῦ ἀναθέσεως μελέτης ἢ ὑπηρεσίας.

β. Διὰ τὸν ἔλεγχον καί τὴν ἐπίβλησιν ἔργου ἢ μελέτης.

γ. Διὰ τὴν ὑποστήριξιν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μεσσηνίας ἢ τῶν ὑπαγομένων εἰς αὐτήν Ἐκκλησιαστικῶν Νομικῶν Προσώπων εἴτε κατὰ τὴν διαδικασίαν ἀναθέσεως συμβάσεως μελέτης, ἔργου ἢ ὑπηρεσίας, εἴτε εἰς τὴν ἐπίβλησιν ἢ τὸν ἔλεγχον μελέτης εἴτε εἰς τὴν διοίκησιν ἢ ἐπίβλησιν ἢ ἔλεγχον ἔργου.

5. Ἐν περιπτώσει ἀμφισβητήσεως περὶ τὸν χαρακτηρισμόν ἔργου τινός ὡς καλλιτεχνικοῦ ἀποφαίνεται ἐν ὄλο-

μελεία ή Καλλιτεχνική Έπιτροπή της Ίερᾶς Μητροπόλεως Μεσσηνίας.

6. Ἐκαστον τῶν ἔργων περιλαμβάνει τήν ἐκπόνησιν τῆς μελέτης καί τήν ἐκτέλεσιν τῆς κατασκευῆς του.

7. Τά ἔργα, αἱ μελέται καί αἱ παροχαί συναφῶν ὑπηρεσιῶν διά τήν ἀνάπτυξιν καί ἀξιοποίησιν τῆς περιουσίας τῆς Ίερᾶς Μητροπόλεως Μεσσηνίας καί τῶν ὑπαγομένων εἰς αὐτήν ἐκκλησιαστικῶν νομικῶν προσώπων, δέν ἀποτελοῦν «δημόσια ἔργα» ἢ «διοικητικές συμβάσεις ἔργων ἢ μελετῶν» ἢ «δημόσιες συμβάσεις ἔργων» ἢ «δημόσιες συμβάσεις μελετῶν» κατά τήν ἔννοιαν τῆς σχετικῆς νομοθεσίας (ν. 3669/2008 ν. 3316/ 2005. π.δ. 60/2007, π.δ. 59/2007), καθ' ὅσον ἡ Ίερά Μητρόπολις Μεσσηνίας καί τά ὑπαγόμενα εἰς αὐτήν ἐκκλησιαστικά νομικά πρόσωπα δέν συνιστοῦν «ὀργανισμούς δημοσίου δικαίου» κατά τήν ἔννοιαν τῶν ὁδηγιῶν 2004/17/ΕΚ ἢ 2004/18/ΕΚ. Ὅμοίως καί αἱ ρυθμιζόμενα διά τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ συμβάσεις δέν ὑπόκεινται εἰς τὰς προβλεπομένας διά τά νομικά πρόσωπα τῆς Γενικῆς Κυβερνήσεως καί τοῦ Δημοσίου Τομέως διαδικασίας προσυμβατικοῦ ἐλέγχου (ἄρθρον 68 παρ. 3 τοῦ Ν. 4235/2014).

#### ἄρθρον 2

##### Πεδίον Ἐφαρμογῆς

1. Ὁ παρῶν Κανονισμός ἐφαρμόζεται ἐφ' ὄλων τῶν συναπομένων ὑπό τοῦ νομικοῦ προσώπου τῆς Ίερᾶς Μητροπόλεως Μεσσηνίας καί τῶν ὑπαγομένων σέ αὐτήν Ἐκκλησιαστικῶν Νομικῶν Προσώπων συμβάσεων ἔργων καί μελετῶν εἰς τό πλῆσιον τῆς δραστηριότητός τους.

2. Ὁ παρῶν Κανονισμός ἐφαρμόζεται καί ὅταν ἡ ὑπό σύναψιν σύμβασις ἔργου ἔχει ταυτοχρόνως ὡς ἀντικείμενον καί τήν διενέργειαν προμηθείας ἢ τήν παροχήν ὑπηρεσίας ἢ τήν ἐκπόνησιν μελέτης, ἐφ' ὅσον ἡ προϋπολογιζομένη ἀξία τοῦ ἔργου ὑπερβαίνει τήν προϋπολογιζομένην ἀξίαν τῆς περιλαμβανομένης ἐν τῇ συμβάσει προμηθείας ἢ ὑπηρεσίας ἢ μελέτης.

3. Διά τό ὕψος τοῦ ποσοῦ τῶν προϋπολογισμῶν τῶν ἔργων, μελετῶν ἢ παροχῆς συναφῶν ὑπηρεσιῶν πού καταλαμβάνονται ἀπό τόν παρόντα Κανονισμόν δέν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ὁ Φ.Π.Α. ἢ ἄλλος τυχόν προβλεφθυσόμενος φόρος ἢ αἱ ἀναθεωρήσεις.

#### ἄρθρον 3

Συμβάσεις μέ ἐκκλησιαστικά νομικά πρόσωπα καί μέ νομικά πρόσωπα τοῦ δημοσίου τομέως

Ἡ Ίερά Μητρόπολις Μεσσηνίας καί τά ὑπαγόμενα εἰς αὐτήν Ἐκκλησιαστικά Νομικά Πρόσωπα δύνανται, ἀνεξαρτήτως ὕψους προϋπολογισμοῦ, νά ἀναθέτουν ἀπ' εὐθείας συμβάσεις ἔργων, μελετῶν καί παροχῆς συνα-

φῶν ὑπηρεσιῶν καί νά συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις διά τήν ἐκτέλεσιν ἔργων ἢ μελετῶν μέ ἑτέρας ἐκκλησιαστικές Ἀναθετούσας Ἀρχάς (ν.π.δ.δ ἢ ν.π.ι.δ.), ὡς καί μέ νομικά πρόσωπα, εἰς τά ὁποῖα ἡ Ίερά Μητρόπολις Μεσσηνίας ἀσκεῖ ἀμέσως ἢ ἐμμέσως καθοριστικήν ἐπιρροήν λόγῳ τῆς κυριότητος ἢ τῆς χρηματοδοτικῆς τῆς ἐπιρροῆς, καθὼς καί μέ τό Ἑλληνικόν Δημόσιον, Ν.Π.Δ.Δ. ἢ Ο.Τ.Α. καί ἐν γένει μέ νομικά πρόσωπα τοῦ δημοσίου τομέως.

#### ἄρθρον 4

##### ἄρθρα - ἔννοια - ὀρισμοί

1. Αἱ ἀποφάσεις διά τήν δημοπράτησιν καί ἀνάθεισιν συμβάσεως μελέτης ἢ ἔργου ἢ παροχῆς συναφῶν ὑπηρεσιῶν τῆς Ίερᾶς Μητροπόλεως Μεσσηνίας λαμβάνονται ἀπό τό Μητροπολιτικόν Συμβούλιον, ἐνῶ αἱ ἀποφάσεις διά τήν δημοπράτησιν καί ἀνάθεισιν συμβάσεως μελέτης ἢ ἔργου ἢ παροχῆς συναφῶν ὑπηρεσιῶν παρά ὑπαγομένου εἰς τήν Ίεράν Μητρόπολιν Μεσσηνίας Ἐκκλησιαστικοῦ Νομικοῦ Προσώπου λαμβάνονται ἀπό τό οἰκεῖον Ἐκκλησιαστικόν Συμβούλιον ἢ Ἡγουμενοσυμβούλιον καί ἐγκρίνονται ἀπό τό Μητροπολιτικόν Συμβούλιον.

2. Ὡς «Κύριος τοῦ ἔργου» καί «Ἐργοδότης» ὀρίζεται ἡ Ίερά Μητρόπολις Μεσσηνίας ἢ τό ὑπαγόμενον εἰς αὐτήν Ἐκκλησιαστικόν Νομικόν Πρόσωπον.

3. Ὡς «Ἀναθέτουσα Ἀρχή» ὀρίζεται τό Μητροπολιτικόν Συμβούλιον ἢ τό οἰκεῖον Ἐκκλησιαστικόν Συμβούλιον ἢ Ἡγουμενοσυμβούλιον.

4. Ὡς «Προϊσταμένη Ἀρχή» διά πᾶν ἔργον, μελέτην καί παροχήν συναφῶν ὑπηρεσιῶν τῆς Ίερᾶς Μητροπόλεως Μεσσηνίας ἢ ὑπαγομένου εἰς αὐτήν Ἐκκλησιαστικοῦ Νομικοῦ Προσώπου εἶναι τό Μητροπολιτικόν Συμβούλιον.

5. Ὡς «Διευθύνουσα καί Ἐπιβλέπουσα Ὑπηρεσία» ὀρίζεται ἡ Τεχνική Ὑπηρεσία τῆς Ίερᾶς Μητροπόλεως Μεσσηνίας. Ἡ ἐν λόγῳ Ὑπηρεσία στελεχώνεται μέ μονίμους ὑπαλλήλους ἢ μέ ὑπαλλήλους ἐπί σχέσει ἐργασίας ἀορίστου ἢ ὀρισμένου χρόνου καί μέ ἐπί συμβάσει ἔργου ἢ ἐντολῆς. Τά στελέχη τῆς Ὑπηρεσίας ταύτης ἀσκοῦν ἐκτός τῶν ἄλλων καί καθήκοντα ἐπιβλέποντος Μηχανικοῦ κατ' ἀνάθεισιν.

6. Ὡς «Τεχνικόν Συμβούλιον» ὀρίζεται τό Τεχνικόν Συμβούλιον τῆς Ίερᾶς Μητροπόλεως Μεσσηνίας.

7. Ἐπί τῶν αἰτήσεων θεραπείας ἐργοληπτῶν, μελετητῶν καί παρόχων συναφῶν ὑπηρεσιῶν διά συμβάσεις τῆς Μητροπόλεως Μεσσηνίας ἢ τῶν ὑπαγομένων εἰς αὐτήν ἐκκλησιαστικῶν νομικῶν προσώπων ἀποφαίνεται τό Μητροπολιτικόν Συμβούλιον, κατόπιν γνωμοδοτήσεως τοῦ Τεχνικοῦ Συμβουλίου.

8. Ἐπί τῶν ἐνστάσεων ἐργοληπτῶν, μελετητῶν καί παρόχων συναφῶν ὑπηρεσιῶν διά συμβάσεις τῆς Ίερᾶς

Μητροπόλεως Μεσσηνίας ή των υπαγομένων εις αυτήν νομικών προσώπων αποφαίνεται τό Μητροπολιτικών Συμβούλιον.

#### Άρθρον 5

##### Κατασκευή έργων και έκπόνησις μελετών

1. Τά έργα τής Ιεράς Μητροπόλεως ή των υπαγομένων εις αυτήν έκκλησιαστικών νομικών προσώπων κατασκευάζονται βάσει σχετικής μελέτης, αναλόγως τής φύσεως του έργου:

α'. Είτε από εργοληπτικές επιχειρήσεις, είτε από έμπειροτέχνας, είτε από ειδικούς τεχνίτας, είτε από ειδικούς περί τά έκκλησιαστικά καλλιτέχνας.

β'. Από τήν Ιεράν Μητρόπολιν Μεσσηνίας ή υπαγομένο εις αυτήν έκκλησιαστικών νομικών προσώπων μέ αυτεπιστασίαν μέ προσωπικόν πού είτε υπάρχει είτε κατά περίπτωσιν προσλαμβάνεται και άμείβεται από τās πιστώσεις του έργου.

2. Αι μελέται τής Ιεράς Μητροπόλεως Μεσσηνίας και των υπαγομένων εις αυτήν έκκλησιαστικών νομικών προσώπων έκπονούνται είτε από τήν Τεχνικήν Υπηρεσίαν τής Ιεράς Μητροπόλεως Μεσσηνίας είτε από ιδιώτας μελετητάς, είτε από εταιρείας ή Γραφεία Μελετών.

3. Συναφείς υπηρεσίαι παρέχονται εις τήν Ιεράν Μητρόπολιν Μεσσηνίας ή εις τά υπαγομένα εις αυτήν Έκκλησιαστικά Νομικά Πρόσωπα είτε από ιδιώτας είτε από εταιρείας ή Γραφεία παροχής υπηρεσιών πού έχουν τήν απαιτουμένην επιστημονικήν γνώσιν και τό άνεγνωρισμένον από τό δίκαιον τής επαγγελματικής των έδρας δικαίωμα.

#### ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΙ ΑΝΑΘΕΣΕΩΣ

#### Άρθρον 6

##### Έπιλογή διαδικασίας αναθέσεως

1. Η ανάθεσις συμβάσεων έργων ή μελετών ή παροχής συναφών υπηρεσιών μέ προϋπολογισμόν άνωτερον των εκατόν πενήντα χιλιάδων ευρώ (150.000,00 €) δύναται νά γίνη κατά περίπτωσιν μέ μίαν από τās κατωτέρω διαδικασίας:

α'. άνοικτου διαγωνισμού

β'. κλειστου διαγωνισμού

γ'. διαπραγματεύσεων

δ'. ανταγωνιστικού διαλόγου

ε'. προεπιλογής αναδόχου

2. Διά τήν ανάθεσιν συμβάσεων έργων ή μελετών ή παροχής συναφών υπηρεσιών, των οποίων ό προϋπολογισμός δαπάνης είναι κατώτερος ή ίσος των εκατόν πενήντα χιλιάδων ευρώ (150.000,00 €) είναι δυνατόν, επι-

πλέον των άνωτέρω, νά επιλέγεται κατά περίπτωσιν και μία έκ των κάτωθι διαδικασιών:

α'. προχείρου διαγωνισμού

β'. διαπραγματεύσεων.

#### Άρθρον 7

##### Όρισμοί Διαδικασιών

άνοικτου, κλειστου διαγωνισμού, διαπραγματεύσεων, ανταγωνιστικού διαλόγου

1. Διαδικασία άνοικτου διαγωνισμού είναι ή διαδικασία, εις τό πλαίσιον τής οποίας κάθε ενδιαφερόμενος οικονομικός φορέυς δύναται νά υποβάλη προσφοράν.

2. Διαδικασία κλειστου διαγωνισμού είναι ή διαδικασία, εις τό πλαίσιον τής οποίας κάθε οικονομικός φορέυς δύναται νά ζητήση νά συμμετάσχη έκδηλώνων ενδιαφέρον, αλλά μόνον οι υποψήφιοι πού θά κληθούν από τήν Ιεράν Μητρόπολιν Μεσσηνίας ή από τό υπαγομένον εις αυτήν Έκκλησιαστικών Νομικών Πρόσωπων θά δικαιούνται νά υποβάλουν προσφοράν.

3. Διαδικασία μέ διαπραγματεύσιν είναι ή διαδικασία, εις τό πλαίσιον τής οποίας ή Ιερά Μητρόπολις Μεσσηνίας ή τό υπαγομένον εις αυτήν Έκκλησιαστικών Νομικών Πρόσωπων διαβουλεύεται μέ ένα ή περισσοτέρους οικονομικούς φορείς τής επιλογής του και διαπραγματεύεται τούς όρους τής συμβάσεως μέ ένα ή περισσοτέρους από αυτούς.

4. Άνταγωνιστικός διάλογος είναι ή διαδικασία, ή οποία είναι δυνατόν νά ακολουθηθή διά πολυπλόκους συμβάσεις. Εις τήν διαδικασίαν του ανταγωνιστικού διαλόγου δύναται νά προσφύγη ή Ιερά Μητρόπολις Μεσσηνίας ή τό υπαγομένον εις αυτήν έκκλησιαστικών νομικών προσώπων ειδικώς εις περίπτωσιν ιδιαιτέρως πολυπλόκων συμβάσεων, κατ' άνάλογον έφαρμογήν του άρθρου 23 του Π.Δ. 60/2007 (κατ' άντιστοιχίαν του άρθρ. 29 τής Όδηγίας 2004/18/ΕΚ), έφ' όσον μέ άπόφασιν του Μητροπολιτικού Συμβουλίου ή του Έκκλησιαστικού Συμβουλίου ή του Ήγουμενοσυμβουλίου κριθή ότι ή χρησιμοποίησις τής άνοικτής ή τής κλειστής διαδικασίας δέν επιτρέπει τήν ανάθεσιν τής συμβάσεως. Κατ' αυτήν δημοσιεύεται Προκήρυξις, διά τής οποίας γνωστοποιούνται αι άνάγκαι και αι απαιτήσεις τής Άναθετούσης Αρχής. Όσοι κρίνουν ότι δύναται νά ανταποκριθούν έκδηλώνουν ενδιαφέρον. Η Ιερά Μητρόπολις Μεσσηνίας επιλέγει όσους έκ τούτων πληρούν τά προβλεπόμενα έκάστοτε εις τήν Προκήρυξιν κριτήρια ποιοτικής επιλογής. Έν συνεχείā διεξάγει μέ αυτούς διάλογον, προκειμένου νά εύρεθούν μία ή περισσότεραι λύσεις πού θά ήδύναντο νά ικανοποιήσουν τās άνάγκας τής Ιεράς Μητροπόλεως Μεσσηνίας ή του υπαγομένου εις αυτήν έκκλησιαστικού νομικού προσώπου. Μετά τήν έξέυρεσιν των λύσεων κηρύσσεται ή λήξις του διαλόγου και

καλοῦνται οἱ ἐπιλεγέντες ὑποψήφιοι νά ὑποβάλουν προσφοράν βάσει αὐτῶν.

5. Εἰς τήν διαδικασίαν μέ προεπιλογήν ἀναδόχου, κατ' ἀρχήν δημοσιεύεται Διακήρυξις πρὸς ἐκδήλωσιν ἐνδιαφέροντος. Εἰς τήν Διακήρυξιν θά ἀναφέρονται ἡ πιθανολογούμενη ἡμερομηνία, κατὰ τήν ὁποίαν ὅσοι προεπιλογοῦν θά κληθοῦν νά ὑποβάλουν προσφοράν, ὡς ἐπίσης καί ἡ ἐγγύσις πού πρέπει νά καταθέσουν προκειμένου νά συμμετάσχουν εἰς τό στάδιον ὑποβολῆς τῶν προσφορῶν. Ἀκολουθεῖ ἐπιλογή τῶν συμμετασχόντων βάσει τῶν κριτηρίων πού ἀναφέρονται εἰς τήν Διακήρυξιν. Ἐν συνεχείᾳ, οἱ προεπιλεγέντες προσκαλοῦνται νά συμμετάσχουν εἰς τόν κυρίως διαγωνισμόν καί νά καταθέσουν προσφοράν. Διά τήν ἐπιλογήν τῆς διαδικασίας αὐτῆς προαπαιτεῖται ἀπόφασις τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου ἢ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου ἢ τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου ἐγκεκριμένη ἀπό τό Μητροπολιτικόν Συμβούλιον. Ἡ ἐν λόγῳ διαδικασία γίνεται κατ' ἀνάλογον ἐφαρμογήν τοῦ ἀρθροῦ 23 τοῦ Ν. 3669/2008.

#### ἄρθρον 8

##### Διαδικασία Προχείρου διαγωνισμοῦ

1. Πρόχειρος διαγωνισμός εἶναι ἡ διαδικασία, εἰς τό πλαίσιον τῆς ὁποίας ἡ Ἱερά Μητρόπολις Μεσσηνίας ἢ τό ὑπαγόμενον εἰς αὐτήν ἐκκλησιαστικόν νομικόν πρόσωπον, μετά ἀπό ἄτυπον ἔρευναν ἀγορᾶς ἢ μετά ἀπό δημοσίευσιν προσκλήσεως ἐνδιαφέροντος, ἀναθετεῖ εἰς ἐκεῖνα τά φυσικά ἢ νομικά πρόσωπα τοῦ ἀρθρ. 5 τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ πού θά ἐπιλέξῃ τήν ἐκτέλεσιν ὠρισμένης συμβάσεως.

2. Ἡ διαδικασία τοῦ προχείρου διαγωνισμοῦ διενεργεῖται ὡς ἑξῆς:

α'. Ἡ Ἱερά Μητρόπολις Μεσσηνίας ἢ τό ὑπαγόμενον εἰς αὐτήν ἐκκλησιαστικόν νομικόν πρόσωπον εἴτε διενεργεῖ ἄτυπον ἔρευναν ἀγορᾶς καί ἀπευθύνεται εἰς τρεῖς (3) κατ' ἐλάχιστον ὑποψηφίους τῆς ἐπιλογῆς Της πού δραστηριοποιοῦνται εἰς τομεῖς συναφεῖς μέ τό δημοπρατούμενον ἀντικείμενον, ἀπό τοὺς ὁποίους ζητεῖται ἡ ὑποβολή προσφορᾶς, εἴτε προβαίνει εἰς δημοσίευσιν προσκλήσεως ἐνδιαφέροντος καί συλλέγει προσφορᾶς ἀπό ἐνδιαφερομένους.

β'. Ἐν συνεχείᾳ ἡ Ἱερά Μητρόπολις Μεσσηνίας ἢ τό ὑπαγόμενον εἰς αὐτήν ἐκκλησιαστικόν νομικόν πρόσωπον δικαιούται νά συνάψῃ σύμβασιν μέ οἰονδήποτε ἀπό τοὺς ὡς ἄνω προσφέροντας, εἴτε βάσει τῆς προσφορᾶς του, εἴτε μετά ἀπό περαιτέρω διαπραγματεύσειν ἢ κατὰ τοὺς ὅρους τῆς προσκλήσεως ἐνδιαφέροντος μέ ἓνα ἢ περισσότερους ἀπό τοὺς προσφέροντας.

3. Κατ' ἐξαιρέσειν τῶν ἀνωτέρω, εἰς περίπτωσιν πού ἡ δαπάνη ἔργου ἢ μελέτης ἢ παροχῆς συναφῶν ὑπηρεσιῶν εἶναι ἴση ἢ κατωτέρα τῶν πενήντα χιλιάδων εὐρώ (50.000,00 €), ἡ Ἱερά Μητρόπολις Μεσσηνίας ἢ τό ὑπα-

γόμενον εἰς αὐτήν ἐκκλησιαστικόν νομικόν πρόσωπον δύναται νά ἀναθέσῃ ἀπ' εὐθείας ταῦτα εἰς δραστηριοποιούμενον εἰς τομεῖς συναφεῖς μέ τό ἀντικείμενον, χωρίς τήν τήρησιν τῶν διαδικασιῶν τῆς παρ. 2.

#### ἄρθρον 9

##### Διαδικασία διαπραγματεύσεων (ἀπ' εὐθείας ἀνάθεσις)

1. Ἡ ἀπ' εὐθείας ἀνάθεσις ἢ ὁ διαγωνισμός μεταξὺ περὶ ὁρισμένου ἀριθμοῦ προσκαλουμένων φυσικῶν ἢ νομικῶν προσώπων τοῦ ἀρθρ. 5 τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ, ὡς τρόπος ἐπιλογῆς ἀναδόχου διά τήν κατασκευὴν ἔργου ἢ τήν ἐκπόνησιν μελέτης ἢ τήν παροχὴν συναφῶν ὑπηρεσιῶν, ἐπιτρέπεται:

α. Ὄταν ὁ προϋπολογισμός τοῦ ἔργου ἢ τῆς μελέτης ἢ τῆς παροχῆς συναφῶν ὑπηρεσιῶν ὑπολείπεται τῶν ἑκατῶν χιλιάδων εὐρώ (100.000,00 €).

β. Κατόπιν δημοσίευσως σχετικῆς Προκηρύξεως, ἀνεξαρτήτως προϋπολογισμοῦ, εἰς τὰς κάτωθι περιπτώσεις:

i) Ὄταν κατὰ τήν διενέργειαν διαγωνισμοῦ αἱ προσφοραὶ πού ἔχουν ὑποβληθῆ ἔναι ἄκυροι ἢ ἀπαράδεκτοι καί ἡ ἐπανάληψις τοῦ διαγωνισμοῦ κρίνεται ἀπό τό Ὅργανον πού ἔχει διακηρύξει τόν διαγωνισμόν ἀσύμφορον. Εἰς τήν περίπτωσιν αὐτήν οἱ ὅροι τῆς διακηρύξεως τοῦ διεξαχθέντος διαγωνισμοῦ ἐπιτρέπεται νά μεταβληθοῦν κατὰ τήν ἀπευθείας ἀνάθεσιν, μόνον ὅμως διά νά καταστοῦν πλεόν συμφέροντες διά τήν Ἱεράν Μητρόπολιν Μεσσηνίας ἢ τό ὑπαγόμενον εἰς αὐτήν ἐκκλησιαστικόν νομικόν πρόσωπον.

ii) Ὄταν, εἰς ἐξαιρετικὰς περιπτώσεις, πρόκειται δι' ἔργα ἢ μελέτας ἢ παροχὴν συναφῶν ὑπηρεσιῶν, πού ἡ φύσις τῶν ἢ ἀστάθμητοι παράγοντες δέν ἐπιτρέπουν μίαν προκαταρκτικὴν συνοδικὴν τιμολόγησιν.

iii) Ὄταν ἡ φύσις τῶν ἔργων ἢ μελετῶν ἢ τῆς παροχῆς συναφῶν ὑπηρεσιῶν δέν παρέχει τήν δυνατότητα διατυπώσεως αὐτῶν μέ ἀκρίβειαν, οὕτως ὥστε νά συναφθῇ σύμβασις μέ ἐπιλογήν τῆς καλυτέρας προσφορᾶς.

γ'. Ὄταν γίνεται διαπραγματεύσεις, χωρίς προηγουμένην δημοσίευσιν προκηρύξεως, ἀνεξαρτήτως προϋπολογισμοῦ, εἰς τὰς κατωτέρω περιπτώσεις:

i) Ὄταν οὐδεμία ἔχει ὑποβληθῆ προσφορὰ ἢ οὐδεμία κατάλληλος προσφορὰ εἰς διαγωνισμόν ἀνοικτόν ἢ κλειστόν.

ii) Ὄταν διά λόγους τεχνικούς, καλλιτεχνικούς ἢ σχετικούς μέ τήν προστασίαν ἀποκλειστικῶν δικαιωμάτων, ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἔργου ἢ τῆς μελέτης ἢ τῆς παροχῆς συναφῶν ὑπηρεσιῶν δύναται νά ἀνατεθῇ μόνον εἰς συγκεκριμένον πρόσωπον.



- iii) Όταν η σύμβασις ἀποτελή συνέχειαν ἐνὸς διαγωνισμοῦ ἔργου ἢ μελέτης ἢ παροχῆς συναφῶν ὑπηρεσιῶν καὶ συμφῶνως μὲ τούς ἐφαρμοζομένους κανόνas πρέπει αὕτη νά ἀνατεθῆ εἰς τόν νικητὴν τοῦ διαγωνισμοῦ ἢ εἰς ἓνα ἀπὸ τούς νικητάς.
- iv) Όταν ἔκτακτος καὶ φανερά κατεπίγουσα ἀνάγκη, αἰτιολογούμενη ἀπὸ τὸ Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον ἢ τὸ Συμβούλιον Διοικήσεως τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Νομικοῦ Προσώπου καθιστᾷ ἀδύνατον τὴν τήρησιν τῶν διατάξεων πού ἀφοροῦν εἰς τὴν διενέργειαν διαγωνισμοῦ.
- v) Όταν ὑφίσταται ἀνάγκη συμπληρωματικῶν συμβάσεων ἔργων ἢ μελετῶν πού δὲν περιλαμβάνονται μὲν εἰς τὴν ἀρχικὴν σύμβασιν, ἀλλ' εἶναι ἀναγκαῖαι λόγῳ ἀπροβλεπτῶν περιστάσεων, πού θά προκύψουν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀρχικῆς συμβάσεως καὶ δὲν δύναται νά διαχωρισθοῦν ἀπὸ τὴν κυρίαν σύμβασιν ἢ δύναται μὲν νά διαχωρισθοῦν, εἶναι ὁμως ἀπολύτως ἀναγκαῖαι διὰ τὴν τελειοποίησιν τns.
- Αἱ συμπληρωματικαὶ αὐταὶ ἐργασίαι ἢ μελέται δὲν δύναται νά ὑπερβαῖνουν τὸ πενήκοντα ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν (50%) τῆς ἀξίας τῆς κυρίας συμβάσεως.
- vi) Όταν παρίσταται ἀνάγκη ἐκτελέσεως νέων ἐργασιῶν ἢ μελετῶν πού συνιστοῦν ἐπανάληψιν παρομοίων ἐργασιῶν ἢ μελετῶν πού εἶχαν ἀνατεθῆ μὲ διαγωνισμὸν εἰς τὸν ἀρχικὸν ἀνάδοχον καὶ ἀποτελοῦν συνέχειαν ἢ συμπλήρωσιν τῆς ἀρχικῆς συμβάσεως, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι δὲν ἔχει παρέλθει τριετία ἀπὸ αὐτὴν καὶ ἐξασφαρίζονται οἱ ἴδιοι ὅροι καὶ προϋποθέσεις, πλὴν μόνον τῶν οἰκονομικῶν ὀρων, οἱ ὁποῖοι δύναται νά τύχουν τιμαριθμικῆς ἀναπροσαρμογῆς.
- vii) Όταν πρόκειται δι' ὑπόθεσιν πού ἀφορᾷ εἰς ἀπόρητα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μεσσηνίας ἢ τοῦ ὑπαγομένου εἰς αὐτὴν ἐκκλησιαστικοῦ νομικοῦ προσώπου, τοῦ χαρακτηρισμοῦ ὡς ἀπορρήτου διδομένου δι' Ἀποφάσεως τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου ἢ τοῦ Συμβουλίου Διοικήσεως τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Νομικοῦ Προσώπου.
- viii) Όταν προκύψουν εἰδικαὶ περιπτώσεις, ὅπως θεομηνία, σεισμός, σοβαρὸς ἐπικείμενος κίνδυνος, μοναδικότης τοῦ κατασκευαστοῦ, συνέχισις ἐργασιῶν κατόπιν ἐκπτώσεως τοῦ ἀναδόχου ἢ διαλύσεως τῆς συμβάσεως, ἐρευνητικαὶ ἐργασίαι ἢ ἐργασίαι δοκιμαστικῆς ἐφαρμογῆς νέων τεχνολογιῶν ἢ ἔργα εἰδικῆς φύσεως, ἐφ' ὅσον χαρακτηρισθοῦν οὕτω μὲ ἀπόφασιν τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου ἢ τοῦ Συμβουλίου Διοικήσεως τοῦ Νομικοῦ Προσώπου ἀναλόγως τοῦ προϋπολογισμοῦ του, τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἐκδιδομένης κατόπιν γνώμης τοῦ οἰκείου Τεχνικοῦ Συμβουλίου.
- ix) Όταν πρόκειται περὶ ἔργων καλλιτεχνικῶν, ὁπότε ἐπιτρέπεται ἢ ἀπ' εὐθείας καὶ ἄνευ διαγωνισμοῦ ἀνάθεσις τούτων εἰς εἰδικούς δεδοκιμασμένους καλλιτέχνas ἢ εἰδικούς τεχνίτας καὶ εἰδικούς κατασκευαστάς, κατόπιν γνωμοδοτήσεως τῆς Καλλιτεχνικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μεσσηνίας.
- x) Όταν πρόκειται περὶ κατασκευῆς μικρῶν ἔργων καὶ ἐργασιῶν ἐπισκευῆς ἢ συντηρήσεως, τῶν ὁποίων ὁ προϋπολογισμὸς δὲν ὑπερβαίνει τὰς ἑκατὸν χιλιάδας εὐρώ (100.000,00 €).
- δ'. Όταν γίνεται διαπραγμάτευσις, χωρὶς προηγουμένην δημοσίευσιν Προκηρύξεως διὰ τὴν ἀνάθεσιν συμβάσεως προμελέτης ἢ ἐτέρας συμβάσεως μελέτης, ἢ συμβατικῆ ἀμοιβῆς τῆς ὁποίας θά εἶναι ἕως πεντακοσίας χιλιάδας εὐρώ (500.000,00 €) ἄνευ Φ.Π.Α. (ἢ τυχόν ἐτέρου προβλεφθησομένου φόρου), μὲ σκοπὸν τὴν ἄμεσον ἐπισκευὴν ἢ ἐπέκτασιν ἐκκλησιαστικοῦ κτιρίου, προκειμένου νά συναφθῆ ἐπ' ἀνταλλάγματι σύμβασις μισθώσεως ἢ ἀλλοῦ παραχωρήσεως τῆς χρήσεώς του ἢ ἐτέρου ἐμπραγμάτου δικαιώματος ἐπ' αὐτοῦ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον, Ν.Π.Δ.Δ. ἢ Ο.Τ.Α. καὶ ἐν γένει νομικά πρόσωπα τοῦ δημοσίου τομέως. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν ἢ Ἱερᾶ Μητροπόλεως ἢ τὸ ὑπαγόμενον εἰς αὐτὴν ἐκκλησιαστικὸν νομικὸν πρόσωπον θά προεκτιμῆσθαι τὸ κόστος τῆς προμελέτης ἢ τῆς ἐτέρας μελέτης, τοῦτο δὲ θά εἶναι τὸ ἀνώτατον ὄριον τῆς συμβατικῆς ἀμοιβῆς τοῦ ἀναδόχου.

#### ἄρθρον 10 Συμφωνία - πλῆσιον

1. Εἰς τὰς περιπτώσεις κατὰ τὰς ὁποίας πρέπει νά ἐκτελεσθοῦν ὁμοειδῆ ἔργα ἢ μελέται, διὰ τὰ ὁποῖα δὲν δύναται νά προσδιορισθῆ ἐκ τῶν προτέρων ὁ ἀκριβὴς ἀριθμὸς των καὶ ὁ χρόνος παραγγελίας καὶ παραδόσεως των, εἶναι δυνατὴ ἡ σύναψις συμφωνίας - πλῆσιου.

Μὲ τὴν συμφωνίαν - πλῆσιον καθορίζεται ὁ συνολικὸς προϋπολογισμὸς τῶν ἐπὶ μέρους συμβάσεων, αἱ ὁποῖαι δύναται νά ἀνατεθοῦν εἰς τὸν ἀνάδοχον, ἡ χρονικὴ των διάρκεια, ἡ διαδικασία ἀναθέσεως τῶν ἐπιμέρους συμβάσεων, οἱ γενικοὶ ὅροι ἐκτελέσεως τούτων, αἱ τιμαὶ μονάδος ἐν συναρτήσῃ μὲ κλίμακα ποσοτήτων καὶ ὁ χρόνος ἀνταποκρίσεως τοῦ ἀναδόχου εἰς κάθε πρόσκλησιν δι' ἀνάληψιν ἐκτελέσεως συγκεκριμένων προβλεπομένων ἀπὸ τὴν συμφωνίαν - πλῆσιον ἐργασιῶν.

2. Διὰ τὴν ἐπιλογὴν τῆς διαδικασίας συνάψεως συμφωνίας - πλῆσιου λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ὁ συνολικὸς προϋπολογισμὸς αὐτῆς. Ἡ διάρκεια ἐκάστης συμφωνίας - πλῆσιου δὲν δύναται νά ὑπερβαῖνῃ χρονικῶς τὰ τρία (3) ἔτη.

3. Ἡ συμφωνία - πλῆσιον ἐπιτρέπεται νά συναφθῆ μὲ ἓνα ἕως τρεῖς ἀναδόχους, ἀναλόγως τῆς πολυπλοκότη-

τος του αντικείμενου, του μεγέθους του προϋπολογισμού και της ανάγκης εξασφάλισης μεγαλύτερου ανταγωνισμού κατά την διάρκεια της συμφωνίας, διά της υποβολής προσφορών από περισσότερους αναδόχους της συμφωνίας - πλαισίου.

4. Κατά την διάρκεια της συμφωνίας - πλαισίου ο ανάδοχος, αναλόγως των απαιτήσεων της Ίερās Μητροπόλεως Μεσσηνίας ή του υπαγομένου εις αυτήν εκκλησιαστικού νομικού προσώπου, θά καλήται να υποβάλη οικονομική προσφοράν διά την υλοποίησιν συγκεκριμένων έργων, έντασσομένων εις την συμφωνίαν - πλαίσιον. Εάν υπάρχουν περισσότεροι ανάδοχοι, θά καλούνται να υποβάλουν ανταγωνιστικήν προσφοράν διά την επιλογήν της συμφωρωτέρας. Οι ειδικότεροι όροι της έκπονήσεως του έργου ή της μελέτης θά προβλήπωνται εις την συμφωνίαν - πλαίσιον. Τό ειδικόν αντικείμενον του έργου ή της μελέτης, ή άμοιβή και ό χρόνος υλοποίησης θά προβλήπωνται εις την επί μέρους σύμβασιν.

5. Eis περιπτώσεις όπου τό αντικείμενον της συμβάσεως έργου ή μελέτης είναι επαναλαμβανόμενον ή επάρκως προσδιορισμένον εκ των προτέρων, είναι δυνατόν να προβληφθί εις την συμφωνίαν - πλαίσιον ότι θά εκδίδεται καθ' εκάστην φοράν μονομερως από την Άναθέτουσαν Άρχήν επί μέρους ανάθεσις με προσδιορισμένον οικονομικόν αντικείμενον, χωρίς να απαιτείται υποβολή προσφορας από τον ανάδοχον και ένδεχομένως χωρίς να απαιτείται υπογραφή ειδικωτέρας συμβάσεως, υπό την προϋπόθεσιν ότι οι όροι έκτελέσεως και ή άμοιβή, θά είναι επάρκως προσδιορισμένοι εις την συμφωνίαν - πλαίσιον.

6. Η Προκήρυξις διά την σύναψιν συμφωνίας - πλαισίου θά περιλαμβάνη επιπλέον και τά εξής:

- Συνοδικόν προϋπολογισμόν της συμφωνίας - πλαισίου
- Περιγραφήν του συνοδικού αντικείμενου των έργων και, έφ' όσον είναι δυνατόν, τό αντικείμενον των επί μέρους εργασιών
- Συνοδικήν χρονικήν διάρκειαν της συμφωνίας - πλαισίου
- Διαδικασίαν ανάθεσεως των επιμέρους εργασιών
- Μέγιστον αριθμόν αναδόχων, οι όποιοι θά επιλεγούν.

#### ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ' ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

##### Άρθρον 11 Συστήματα υποβολής προσφορών διά την έκτέλεισιν έργων

1. Τά συστήματα υποβολής προσφορών διά την έκτέλεισιν έργων είναι τά κατωτέρω:

α. Προσφορά ένιαίου ποσοστού έκπτώσεως επί συμπληρωμένου Τιμολογίου,

β. Προσφορά επιμέρους ποσοστών έκπτώσεως καθ' ομάδας τιμών επί συμπληρωμένου Τιμολογίου ομάδοποιημένων τιμών. Eis την περίπτωσην αυτήν θά γίνεται έλεγχος της όμαλότητας των επί μέρους ποσοστών έκπτώσεως.

γ. Συμπλήρωσις άνοικτού Τιμολογίου καθ' έλευθέραν εκτίμησιν του ένδιαφερομένου. Eis την περίπτωσην αυτήν τό Τιμολόγιον είναι δυνατόν να περιλαμβάνη αναλυτικές ή περιληπτικές τιμάς ή καθ' άποκοπήν τιμήν.

δ. Προσφορά διά μελέτην και κατασκευήν με καθ' άποκοπήν εργολαβικόν άντάλλαγμα είτε δι' όλόκληρον τό έργον είτε διά τμήματα αυτού. Eis τό σύστημα αυτό αξιολογείται καθ' άρχήν ή ποιότης της τεχνικής προσφορας (μελέτη) και έν συνεχεία εξετάζεται ή οικονομική προσφορά.

ε. Μειοδοσία μόνον επί ποσοστού όφέλους διά την έκτέλεισιν άπολογιστικών εργασιών.

στ. Προσφορά διά την αξιοποίησιν άκινήτων με τό σύστημα της άντιπαροχής ποσοστών εξ άδιαιρέτου και άντιστοιχων διηρημένων ιδιοκτησιών.

ζ. Προσφορά πού περιλαμβάνει μερικήν ή όλικήν αυτοχρηματοδότησιν έργου με άντάλλαγμα την λειτουργίαν ή εκμετάλλευσιν αυτού ή άλλα τυχόν άνταλλάγματα έναντι της κατασκευής τούτου.

Τά συστήματα αυτά δύνανται να εφαρμοσθούν και συνδυαστικως μεταξύ των.

2. Τό Μητροπολιτικόν Συμβούλιον ή τό Άργανον Διοίκησης του Έκκλησιαστικού Νομικού Προσώπου - αναλόγως του προϋπολογισμού δαπάνης του έργου ή της μελέτης ή της παροχής συναφών υπηρεσιών - καθορίζει με άπόφασίν του, κατά την διακριτικήν του ευχέρειαν, τά συστήματα υποβολής προσφορών.

Τό σύστημα προσφορας πού περιλαμβάνει μελέτη - κατασκευή δύνανται να εφαρμόζεται διά πάν εκκλησιαστικόν έργον πού άφορά είτε εις άνέγερσιν κτιρίων, είτε εις επισκευήν ή συντήρησιν ή ανακαίνισιν ή αναβάθμισιν τούτων, είτε εις καλλιτεχνικόν έργον.

#### ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ' ΔΙΑΤΥΠΩΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΟΣ

##### Άρθρον 12 Διατυπώσεις δημοσιότητας

1. Διά τās συμβάσεις έργων ή μελετών (περιλαμβανομένων και των προμελετών) ή παροχής συναφών υπηρεσιών, αι όποιαι ανατίθενται κατά την άνοικτήν ή την κλειστήν διαδικασίαν ή την διαδικασίαν με διαπραγματεύσιν κατόπιν δημοσιεύσεως Προκηρύξεως, θά δημοσιεύεται υποχρεωτικως περίληψις της Προκηρύξεως ή της προσκήλησεως ένδιαφέροντος εις τρεις τουλάχιστον έφημερίδας της Μεσσηνίας, ή όποία θά πληροί τās νομίμους

προϋποθέσεις καί εις μίαν ήμερησίαν οικονομικήν έφημερίδα τών Άθηνών, ή όποία θά πληροί τās προϋποθέσεις τής παρ. 2 του άρθρου 26 του Ν. 2190/1920, ώς ισχύει. Η Προκήρυξις θά δημοσιεύεται έπιπροσθέτως ύποχρεωτικώς εις τήν ιστοσελίδα τής Ίερās Μητροπόλεως Μεσσηνίας εις τό διαδίκτυον.

2. Μέ απόφασιν τής Άναθετούσης Άρχής, δημοσιευμένην διά του αυτού τρόπου, είναι δυνατόν νά όρίζεται διαφορετική ήμέρα ύποβολής τών προσφορών.

#### Άρθρον 13

##### Προθεσμία ύποβολής προσφορών

1. Εις περίπτωσην διεξαγωγής άνοικτου ή κλειστου διαγωνισμού ή διαδικασίας άνταγωνιστικού διαλόγου ή προθεσμία ύποβολής τών προσφορών δέν επιτρέπεται νά είναι μικρότερα τών είκοσιν (20) ήμερών άπό τής ήμερομηνίας δημοσιεύσεως τής Προκηρύξεως.

2. Εις περίπτωσην διεξαγωγής προχείρου διαγωνισμού, μέ δημοσίευσιν προσκλήσεως ενδιαφέροντος, ή προθεσμία ύποβολής τών προσφορών δέν επιτρέπεται νά είναι μικρότερα τών πέντε (5) ήμερών άπό τής ήμερομηνίας δημοσιεύσεως.

#### ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄ ΕΠΙΤΡΟΠΑΙ

#### Άρθρον 14

##### Έπιτροπή διαγωνισμού/διαπραγματεύσεως

1. Διά τήν άνάθεσιν έργων ή μελετών ή παροχής συναφών ύπηρεσιών συνολικού προϋπολογισμού μέχρι καί πεντακοσίων χιλιάδων ευρώ (500.000,00 €) συγκροτείται Έπιτροπή Διαγωνισμού ή Διαπραγματεύσεως, πού άποτελείται άπό τρία ύπηρεσιακά στελέχη τής Ίερās Μητροπόλεως Μεσσηνίας ή του ύπαγομένου εις αυτήν έκκλησιαστικού νομικού προσώπου (μονίμου ύπαλληλου ή στελέχη συνδεόμενα μέ σύμβασιν εργασίας, έργου ή έντολής), τά όποία όρίζονται άπό τό Μητροπολιτικόν Συμβούλιον ή τό Όργανον Διοίκησης του ύπαγομένου εις αυτήν έκκλησιαστικού νομικού προσώπου.

Ένα άπό τά μέλη τής Έπιτροπής όρίζεται ώς πρόεδρος. Διά τήν Έπιτροπήν όρίζονται καί αντίστοιχα άναπληρωματικά μέλη, πού άναπληρώνουν κατά τήν σειράν πού διορίζονται οιαδήποτε άπό τά τακτικά μέλη πού τυχόν λείπουν, άπουσιάζουν ή κωλύονται. Τά μέλη τής Έπιτροπής είναι δυνατόν νά όρίζονται διά τήν διενέργειαν περισσοτέρων διαδικασιών άναθέσεως τών άνωτέρω.

2. Διά τήν άνάθεσιν έργων ή μελετών ή παροχήν συναφών ύπηρεσιών προϋπολογισμού άνωτέρω τών πεντακοσίων χιλιάδων ευρώ (500.000,00 €) συγκροτείται Έπιτροπή Διαγωνισμού ή Διαπραγματεύσεως, πού όρίζεται ύπό τής Ίερās Μητροπόλεως Μεσσηνίας. Αύτη

άποτελείται άπό πέντε (5) τεχνικούς - ύπηρεσιακά στελέχη τής ίδιας ή έτέρων έκκλησιαστικών νομικών προσώπων (μονίμου ύπαλληλου ή στελέχη συνδεόμενα μέ σύμβασιν εργασίας, έργου ή έντολής), πού έχουν τήν άπαιτουμένην τεχνικήν ειδικότητα. Έάν τό έργον ή ή μελέτη ή ή παροχή συναφών ύπηρεσιών πρόκειται νά χρησιμοποιηθή άπό φορέα άλλον άπό τόν φορέα κατασκευής, τό ένα άπό αυτά τά μέλη θά προέρχεται άπό τόν φορέα πού θά χρησιμοποιήση τό έργον.

3. Η Ίερά Μητρόπολις Μεσσηνίας δύναται νά συγκροτή επί έτησίας βάσεως Έπιτροπάς Διαγωνισμού ή Διαπραγματεύσεως διά τήν άνάθεσιν του συνόλου τών έργων ή μελετών ή παροχών συναφών ύπηρεσιών ή κατά κατηγορίας. Εις τήν περίπτωσην αυτήν αι διαδικασίαι δημοπρασιών ή διαπραγματεύσεων, πού ήρχισαν έντός του έτους, συνεχίζονται καί ολοκληρώνονται άπό τήν ίδίαν Έπιτροπήν καί μετά τήν λήξιν του έτους. Η ύπαρξις Έπιτροπών επί έτησίας βάσεως δέν άποκλείει τήν συγκρότησιν ειδικής Έπιτροπής Διαγωνισμού ή Διαπραγματεύσεως διά συγκεκριμένον έργον ή έργα, μελέτην ή μελέτας καί παροχήν συναφών ύπηρεσιών. αι άποφάσεις συγκροτήσεως όλων τών Έπιτροπών διαγωνισμού κοινοποιούνται εις τά διοριζόμενα μέλη καί άνακοινούνται διά τοιχοκολλησεως εις τόν Πίνακα Άνακοινώσεων τών γραφείων τής Μητροπόλεως, χωρίς νά άπαιτείται άλλος τύπος δημοσιότητας.

4. Διά τήν συγκρότησιν καί λειτουργίαν τών άνωτέρω Έπιτροπών Διαγωνισμού - Διαπραγματεύσεων εφαρμόζονται συμπληρωματικώς αι διατάξεις τών άρθρων 13 έως 15 του ν. 2690/1999.

5. Η Άναθέτουσα Άρχή δύναται δι' άποφάσεώς της νά άναθέτη καθήκοντα Τεχνικού Συμβούλου κατ' άνάληγον εφαρμογήν τής παρ. 3 του άρθρου έβδόμου του ν. 1955/1991.

#### ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄ ΚΑΝΟΝΕΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

#### Άρθρον 15

##### Έλεγχος καταλληλότητας ύποψηφίων

1. Οι ένδιαφερόμενοι ύποψήφιοι άνάδοχοι δύναται νά ύποχρεωθούν νά πληρούν καί νά άποδείξουν ώρισμένες προϋποθέσεις επαγγελματικής έπαρκείας, άξιοπιστίας, τεχνικής καί χρηματοοικονομικής ικανότητας, συμφώνως πρός τά ειδικότερον όρίζόμενα εις τās ισχυούσας Κοινοτικές Όδηγίαι, τό Έθνικόν Δίκαιον προσαρμογής, τήν Προκήρυξιν καί τά λοιπά τεύχη Δημοπρατήσεως του συγκεκριμένου διαγωνισμού.

2. Εις πάσαν περίπτωσην δημοπρατήσεως συμβάσεως έργων ή μελέτης ή παροχής συναφών ύπηρεσιών γίνεται δεκτή χωρίς διακρίσεις καί μέ τούς ίδίους όρους πού εφαρμόζονται διά τούς έλληνας ύποψηφίους ή συμμετο-

χή ὄλων τῶν ἐνδιαφερομένων οικονομικῶν φορέων τῶν κρατῶν μελῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως, τοῦ Ἐνιαίου Εὐρωπαϊκοῦ Οἰκονομικοῦ Χώρου ὡς καὶ Χωρῶν πού ἔχουν ὑπογράψει συμφωνίας συνδέσεως ἢ ἄλλας διμερεῖς ἢ πολυμερεῖς συμφωνίας μέ τήν Ε.Ε., ὑπό τήν προϋπόθεσιν ἀφ' ἐνός μὲν ὅτι ἡ δημοπρατουμένη σύμβασις ἐμπίπτει εἰς τό πεδῖον ἐφαρμογῆς ἀναλόγων συμφωνιῶν καί ἀφ' ἑτέρου ὅτι οἱ ὑποψήφιοι πληροῦν τά κριτήρια ποιοτικῆς ἐπιλογῆς πού τίθενται κατά περίπτωσιν ἀπό τήν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος.

3. Αἱ συμβάσεις ἀνατίθενται βάσει τῶν κριτηρίων τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ καί ἀφοῦ προηγουμένως ἐλεγχθῆ ὅτι πληροῦνται τά κριτήρια ποιοτικῆς ἐπιλογῆς (προσωπική κατάστασις, χρηματοοικονομική ἐπάρκεια, τεχνική ἱκανότης κ.ἄ.), τά ὁποῖα θά τεθοῦν εἰς τήν Προκήρυξιν ἢ τήν Πρόσκλησιν ὑποβολῆς προσφορᾶς.

#### ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ' ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΝΑΔΟΧΟΥ

##### ἄρθρον 16

##### Κριτήρια ἐπιλογῆς ἀναδόχου

1. Ὁ ἀνάδοχος δι' ἐκτέλεσιν ἔργου ἐπιλέγεται κατά περίπτωσιν:

α. Βάσει τῆς πλεόν συμφερούσης ἀπό τεχνο-οικονομικῆς ἀπόψεως προσφορᾶς.

β. Ἀποκλειστικῶς βάσει τῆς χαμηλοτέρας τιμῆς.

2. Ὁ ἀνάδοχος δι' ἐκπόνησιν μελέτης ἢ παροχῆν ὑπηρεσιῶν ἐπιλέγεται βάσει τῆς πλεόν συμφερούσης ἀπό τεχνο-οικονομικῆς ἀπόψεως προσφορᾶς.

3. Ὁ τρόπος ἐπιλογῆς θά ἀναφέρεται εἰς τήν Προκήρυξιν.

4. Διά τήν ἐπιλογῆν τῆς πλεόν συμφερούσης –κατά τήν ὡς ἄνω παράγραφον 1α'– προσφορᾶς θά σταθμίζονται κριτήρια πού συνδέονται μέ τό ἀντικείμενον τῆς συγκεκριμένης συμβάσεως (κριτήρια ἀξιολογήσεως) καί ἀφοροῦν εἰς τήν τεχνικήν προσφορᾶν τῶν διαγωνιζομένων. Τά κριτήρια ἀξιολογήσεως τῶν προσφορῶν θά ἀναφέρονται εἰς τήν Προκήρυξιν ὁμοῦ μετά τῆς βαρύτητος, τήν ὁποῖαν θά ἔχουν κατά τήν ἀξιολογήσιν των. Ταῦτα δύνανται νά εἶναι ἰδίως ἡ τιμή, ἡ προθεσμία ἐκτέλεσεως, ἡ ποιότης, ἡ ἀποδοτικότης, τά τεχνικά πλεονεκτήματα, τά αἰσθητικά καί λειτουργικά χαρακτηριστικά, ἡ τεχνική ἀξία, ἡ ἐμπειρία εἰς ἐκκλησιαστικά ἔργα κ.λπ.

5. Εἰς περίπτωσιν, καθ ἣν ἡ Ἱερά Μητρόπολις Μεσσηνίας ἢ ὑπαγόμενον εἰς αὐτήν ἐκκλησιαστικόν νομικόν πρόσωπον διά τῶν ἀρμοδίων Ὀργάνων Της θεωρήσῃ ὅτι ἡ προσφορᾶ ἐνός διαγωνιζομένου εἶναι ὑπερβολικά χαμηλή ἐν σχέσει μέ τό ἀντικείμενον τῆς δημοπρατουμένης συμβάσεως δύνανται νά καλέσῃ, πρὶν νά ἀπορρίψῃ τήν προσφορᾶν, τόν διαγωνιζόμενον, προκειμένου

οὗτος νά αἰτιολογήσῃ ἐγγράφως τά ἐπί μέρους στοιχεῖα τῆς προσφορᾶς του.

##### ἄρθρον 17

##### Ἐνστάσεις κατά τῆς διαδικασίας διενεργουμένων διαγωνισμῶν

1. Δι' ἐκάστην πρᾶξιν ἢ παράλειψιν Ὀργάνου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μεσσηνίας ἢ ὑπαγομένου εἰς αὐτήν ἐκκλησιαστικοῦ νομικοῦ προσώπου ἐν σχέσει πρὸς διενεργούμενον διαγωνισμόν εἶναι δυνατόν νά ἀσκηθῆ ἔνστασις μόνον ἀπό τά φυσικά ἢ νομικά πρόσωπα τοῦ ἄρθρ. 5 τοῦ παρόντος πού συμμετέχουν εἰς τόν διαγωνισμόν ἢ ἀπεκλείσθησαν ἀπό αὐτόν εἰς οἰονδήποτε στάδιον τῆς διαδικασίας του.

Ἐνστάσεις δύνανται νά ὑποβληθοῦν μόνον διά τά στάδια προεπιλογῆς, καταθέσεως προσφορῶν καί ἀξιολογήσεως καί διά λόγους πού ἀνακύπτουν κατά τό ἀντίστοιχον στάδιον.

Αἱ ἐνστάσεις ἀπευθύνονται πρὸς τήν Προϊσταμένην Ἀρχήν, ὑποβάλλονται εἰς τήν ἔδραν Της καί παραλαμβάνονται ἀπό Ἀρμοδίαν Ἐπιτροπήν. Ἐπ' αὐτῶν ἀποφαίνεται ἡ Προϊσταμένη Ἀρχή μετά ἀπό εἰσήγησιν τῆς ἀρμοδίας Ἐπιτροπῆς, τήν ὁποῖαν συγκροτεῖ πρὸς τοῦτο.

2. Ἐνστάσις κατά τῆς Προκήρυξεως ἀσκεῖται ἐντός ἀνατρεπτικῆς προθεσμίας πέντε (5) ἡμερῶν ἀπό τῆς τελευταίας δημοσιεύσεώς της. Ἐνστάσις κατά τῆς ἀναλυτικῆς Προκήρυξεως καί τῶν Τευχῶν δημοπρατήσεως ἐν γένει ἀσκεῖται ἐντός ἀνατρεπτικῆς προθεσμίας πέντε (5) ἡμερῶν ἀπό τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας παραλαβῆς τῶν. Ἐνστάσις κατά τῆς διαδικασίας καί τῶν πράξεων διενεργείας τοῦ διαγωνισμοῦ ἀσκεῖται ἐντός ἀνατρεπτικῆς προθεσμίας τριῶν (3) ἡμερῶν ἀπό τῆς δημοσιεύσεως ἢ κοινοποιήσεως τῆς προσβαλλομένης πράξεως ἢ τῆς τελέσεως διαδικαστικῆς ἐνεργείας. Ἐνστάσις κατά τῆς ἀποφάσεως κατακυρώσεως ἢ τῆς ἀναθέσεως τῆς δημοπρατουμένης συμβάσεως ἀσκεῖται ἐντός ἀνατρεπτικῆς προθεσμίας τριῶν (3) ἡμερῶν ἀπό τῆς δημοσιεύσεως τοῦ ἀποτελέσματος τοῦ διαγωνισμοῦ.

3. Εἰδικῶς διά τοὺς ἐν ἄρθρ. 6 παρ. 3 διαγωνισμούς (πρόχειρον ἢ διαπραγματεύσεων), τό σύνολον τῶν ἀνωτέρω προθεσμιῶν διά τήν ἄσκησιν ἐνστάσεως ὀρίζεται εἰς δύο (2) ἐργασίμους ἡμέρας.

4. Ἐνστάσεις στρεφόμεναι κατά τῆς συμμετοχῆς, τῆς ἀξιολογήσεως προσφορᾶς ὑποψηφίου ἢ τῆς κατακυρώσεως τοῦ ἔργου εἰς αὐτόν, κοινοποιοῦνται μέ Δικαστικόν Ἐπιμελητήν, ἐπί ποινῇ ἀπαράδεκτου, ἐντός δύο (2) ἐργασίμων ἡμερῶν ἀπό τῆς ἀσκήσεως τῶν ἀπό τόν ἐνιστάμενον καί πρὸς αὐτόν κατά τοῦ ὁποῖου στρέφονται. Ἀποδεικτικόν τῆς ἐπιδόσεως τῆς ἐνστάσεως των κοινοποιεῖται, ἐπί ποινῇ ἀπαράδεκτου ταύτης, ἀπό τόν ἐνιστάμενον πρὸς τήν Ἱεράν Μητρόπολιν Μεσσηνίας ἢ τό ὑπαγόμενον εἰς αὐτήν ἐκκλησιαστικόν νομικόν πρόσωπον.

5. Διά τήν άσκησιν πάσης ένστάσεως καταβάλλεται τέλως ύπέρ τής Ίερās Μητροπόλεως Μεσσηνίας ή του ύπαγομένου εις αύτήν έκκλησιαστικού νομικού προσώπου, άνερχόμενον εις πεντακόσια ευρώ (500,00 €). Άνευ τής καταβολής τούτου ή ένστασις άπορρίπτεται άνευ έτέρου, ως άπαραδέκτως ύποβληθεΐσα.

6. Η άπόφασις τής Προΐσταμένης Άρχής επί τής ένστάσεως λαμβάνεται έντός τριάκοντα (30) ήμερών από τής καταθέσεώς της ή από τής κοινοποιήσεώς της εις τόν καθ' ού αύτη τρίτον.

#### Άρθρον 18

##### Κατακύρωσις - Σύναψις συμβάσεως

1. Κάθε διαδικασία άναθέσεως συμβάσεως έργου ή μελέτης ή παροχής συναφών ύπηρεσιών τής Ίερās Μητροπόλεως Μεσσηνίας ή ύπαγομένου εις αύτήν έκκλησιαστικού νομικού προσώπου κατακυροΐται μέ άπόφασιν του άρμοδίου Όργάνου Της μετά τήν έξέτασιν τυχόν ένστάσεων.

2. Η Ίερά Μητρόπολις Μεσσηνίας ή τό ύπαγόμενον εις αύτήν έκκλησιαστικόν νομικόν πρόσωπον δύναται, κατά τήν έλευθέραν κρίσιν της και άζημίως δι' αύτήν, νά μεταιώση οιονδήποτε διαγωνισμόν εις κάθε στάδιον τής διαδικασίας, διά τούς άκολουθούτους ένδεικτικώς λόγους:

α'. Διά παράτυπον διεξαγωγήν, έφ' όσον από τήν παρατυπίαν έπηρεάζεται τό άποτέλεσμα τής διαδικασίας.

β'. Έάν τό άποτέλεσμα τής διαδικασίας κρίνεται καθ' έλευθέραν κρίσιν μή ικανοποιητικόν.

γ'. Έάν ό ανταγωνισμός ύπήρξεν άνεπαρκής ή έάν ύπάρχουν σοβαρά ένδειξεις ότι έγένετο συνεννόησις τών διαγωνιζομένων προς άποφυγήν πραγματικού ανταγωνισμού.

δ'. Έάν ύπήρξε μεταβολή τών άναγκών τής Άναθετούσης Άρχής έν σχέσει μέ τήν ύπό άνάθεσιν σύμβασιν.

Εις τās περιπτώσεις αύτάς ή Ίερά Μητρόπολις Μεσσηνίας ή τό ύπαγόμενον εις αύτήν έκκλησιαστικόν νομικόν πρόσωπον δύναται νά χωρήση εις νέαν διαδικασίαν άναθέσεως μέ τούς ίδίους ή τροποποιημένους όρους ή εις άνάθεσιν καθ' οιονδήποτε άλλον προβλεπόμενον διά του παρόντος Κανονισμού τρόπον.

3. Αί άποφάσεις τών άρμοδίων Όργάνων τής Ίερās Μητροπόλεως Μεσσηνίας ή ύπαγομένου εις αύτήν έκκλησιαστικού νομικού προσώπου άναφορικώς μέ διενεργούμενον διαγωνισμόν προϋπολογισμού άνω τών πενήντα χιλιάδων ευρώ (50.000,00 €) δημοσιεύονται δι' άναρτήσεώς των εις τήν έδραν Της και κοινοποιούνται εις τούς συμμετέχοντας και εις τόν άνάδοχον μέ επιστολήν, τηλεομοιοτυπίαν ή άλλον πρόσφορον μέσον.

4. Η Ίερά Μητρόπολις Μεσσηνίας ή τό ύπαγόμενον εις αύτήν έκκλησιαστικόν νομικόν πρόσωπον καταρτίζει έγγραφον σύμβασιν μέ τόν άνάδοχον, συμφώνως μέ

τούς όρους τής Προκηρύξεως και τήν προσφοράν τούτου. Τά Τεύχη Δημοπρατήσεως και άπαντα τά τυχόν συνοδευτικά έγγραφα, τά όποια περιγράφονται εις τήν Προκήρυξιν, άποτελοΐν άναπόσπαστον μέρος τής οικείας συμβάσεως. Η σύμβασις δέν είναι δυνατόν νά περιληφθήν ή όρους άντιθέτους από τό περιεχόμενον τών Τευχών Δημοπρατήσεως του διαγωνισμού.

5. Εις τήν σύμβασιν περιλαμβάνονται τουλάχιστον τά ακόλουθα στοιχεία: τά πρόσωπα τών συμβαλλομένων και οι έκπρόσωποι των, τό άντικείμενον και τά τεχνικά χαρακτηριστικά του έργου ή τής μελέτης (περιγραφή του συμβατικού άντικειμένου) ή τής παροχής συναφών ύπηρεσιών, τό χρονοδιάγραμμα έκτελέσεως, αι τυχόν έπιμέρους φάσεις ή τά τμήματα του έργου ή τής μελέτης ή τής παροχής συναφών ύπηρεσιών, ή άμοιβή και ό τρόπος καταβολής της, ό τόπος και αι διαδικασίαι παραδόσεως και παραλαβής, ή προθεσμία ή ή διάρκεια ύλοποιήσεως του συνόλου του έργου ή τής μελέτης ή τής παροχής συναφών ύπηρεσιών ως και τών έπιμέρους φάσεων των, αι έγγυήσεις διά τήν καλήν έκτέλεσιν τής συμβάσεως και αι ποινικάί ρήτραι διά τήν τυχόν ύπαιτίαν υπέρβασιν τών προθεσμιών έκτελέσεως, αι λοιπαί ύποχρεώσεις τών συμβαλλομένων, ό τρόπος παρακολουθήσεως τής έκτελέσεως, τό έφαρμοστέον δίκαιον, ή μεθοδολογία τυχόν τροποποιήσεως ή λύσεως τής συμβάσεως και επιλύσεως τυχόν διαφορών.

6. Η άπόφασις τών άρμοδίων Όργάνων τής Ίερās Μητροπόλεως Μεσσηνίας ή ύπαγομένου εις αύτήν έκκλησιαστικού νομικού προσώπου διά τήν άνάθεσιν έργου ή μελέτης ή συναφών ύπηρεσιών άνω τών πενήντα χιλιάδων ευρώ (50.000,00 €) κοινοποιείται έγγράφως εις τόν άνάδοχον. Μέ τήν κοινοποίησιν ό άνάδοχος καλείται νά προσέληθι διά τήν ύπογραφήν συμβάσεως εις καθωρισμένην ήμέραν. Η σύμβασις θεωρείται ότι έχει συναφθί ή από τής κοινοποιήσεως τής άποφάσεως.

#### Άρθρον 19

##### Έργολαβικόν όφελος

1. Τό έργολαβικόν όφελος διά πάν έκκλησιαστικόν έργον (Γενικά Έξοδα + Όφελος Έργολάβου) όρίζεται εις είκοσι επί τοΐς εκατόν (20%).

2. Ειδικώς τό ποσοστόν διά γενικά έξοδα και όφελος του άναδόχου δι' άπολογιστικάς εργασίας όρίζεται εις δέκα πέντε επί τοΐς εκατόν (15%) και έφαρμόζεται εις τό σύνολον τών δαπανών που πραγματοποιοΐνται διά λογαριασμόν του έργοδότου, όπως διά προμήθειαν ύλικών, μισθώματα μηχανημάτων, άγοράν καυσίμων και λιπαντικών, άξιαν μισθών και ήμερομισθίων, λοιπάς άποζημιώσεις και άσφαλιστικάς εισφοράς τών εργαζομένων και διά κάθε είδους κρατήσεις. Τό έν λόγω όφελος ύπόκειται εις τό ποσοστόν τής προσφερθείσης ύπό του άναδόχου κατά τόν διαγωνισμόν έκπτώσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄  
ΣΤΑΔΙΟΝ ΕΚΤΕΛΕΣΕΩΣ

Ἄρθρον 20

Ἐπίβλεψις - Διεύθυνσις ἔργου ἢ μελέτης

1. Μὲ ἀπόφασιν τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου ἢ τοῦ ὄργανου διοίκησης τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ νομικοῦ προσώπου εἶναι δυνατόν:

α. Εἰς τὴν ὁμάδα ἐπιβλέψεως συμβάσεως ἔργου νὰ μετέτῃ καὶ ὁ μελετητὴς τοῦ ἔργου.

β. Ὅταν πρόκειται νὰ ἐκτελεσθῶν ἔργα προβλεπομένου συνολικοῦ κόστους μεγαλυτέρου τῶν δύο ἑκατομμυρίων εὐρώ (2.000.000,00 €), εἴτε κατὰ τὸ σύστημα τῆς ἀντιπαροχῆς, εἴτε κατὰ τὸ σύστημα παροχῆς ἄλλων ἀνταλληλαγμάτων, εἴτε καθ' ὅσονδήποτε ἄλλο σύστημα, νὰ ἀνατεθοῦν καθήκοντα συμβούλου οἰασδῆποτε εἰδικότητος (τεχνικοῦ, οἰκονομικοῦ συμβούλου, συμβούλου ὀργανώσεως κ.λπ.) εἰς ἡμεδαπὰ ἢ ἀλλοδαπὰ, φυσικὰ ἢ νομικὰ πρόσωπα, προκειμένου οὗτοι νὰ παράσχουν ὑπηρεσίας πού ἀπαιτοῦνται διὰ τὴν ὑλοποίησιν καὶ ἐκτέλεσιν τῶν ἔργων αὐτῶν. Ἡ ἀνάθεσις γίνεται διὰ συμβάσεως. Ὁ τρόπος ἀναθέσεως, αἱ παρεχόμεναι ἀπὸ τὸν σύμβουλον ὑπηρεσίαι, οἱ ὅροι τῆς συμβάσεως καὶ ἡ ἀμοιβὴ καθορίζονται μὲ ἀπόφασιν τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου ἢ τοῦ ὄργανου διοίκησης τοῦ Νομικοῦ Προσώπου πού ὑπάγεται εἰς αὐτήν, χωρὶς δέσμευσιν ἀπὸ οἰανδήποτε γενικὴν ἢ εἰδικὴν διάταξιν.

γ. Διὰ τὴν ἐκτέλεσιν (μελέτην - κατασκευὴν) ἔργου ἢ μέρους αὐτοῦ καὶ εἰδικώτερον διὰ τὸν σχεδιασμόν, μελέτην, ἔλεγχον μελέτης, διοίκησιν καὶ ἐπίβλεψιν τοῦ ἔργου νὰ ἀνατεθοῦν καθήκοντα συμβούλου οἰασδῆποτε εἰδικότητος (τεχνικοῦ, οἰκονομικοῦ συμβούλου, συμβούλου ὀργανώσεως), εἰς ἡμεδαπὰ ἢ ἀλλοδαπὰ, φυσικὰ ἢ νομικὰ πρόσωπα, προκειμένου νὰ παράσχουν ὑπηρεσίας, πού ἀπαιτοῦνται διὰ τὴν ὑλοποίησιν καὶ ἐκτέλεσιν τῶν ἔργων αὐτῶν. Ἡ ἀνάθεσις γίνεται μὲ σύμβασιν, εἰς τὴν ὁποίαν προσδιορίζονται οἱ ὅροι καὶ αἱ προϋποθέσεις ἀναθέσεως, αἱ παρεχόμεναι ἀπὸ τὸν σύμβουλον ὑπηρεσίαι καὶ ἡ σχετικὴ ἀμοιβή, κατὰ παρέκκλισιν ἀπὸ κάθε γενικὴν ἢ εἰδικὴν διάταξιν καὶ ἀπὸ τὰς διατάξεις περὶ ἀμοιβῶν μηχανικῶν. αἱ σχετικὰ δαπάναι βαρύνουν τὰς πιστώσεις τοῦ ἔργου.

2. Ἡ διεύθυνσις τῶν ἔργων ἀπὸ τὴν πλευρὰν τοῦ ἀναδόχου εἰς τοὺς τόπους κατασκευῆς των γίνεται ἀπὸ τεχνικούς πού ἔχουν τὰ κατάλληλα προσόντα. Ἡ ἐπὶ τόπου τῶν ἔργων παρουσία τεχνικοῦ στελέχους ἢ τεχνικοῦ ὑπαλλήλου τῆς ἐργοληπτικῆς ἐπιχειρήσεως εἶναι ὑποχρεωτικὴ καὶ ἀνάλογος μὲ τὴν φύσιν καὶ τὸ μέγεθος τοῦ κατασκευαζομένου ἔργου. Προκειμένου δι' ἔργα προϋ-

πολογισμοῦ ἄνω τῶν τριῶν ἑκατομμυρίων εὐρώ (3.000.000,00 €), ἡ διεύθυνσις τοῦ ἔργου πρέπει νὰ πραγματοποιηθῇ τουλάχιστον ἀπὸ τρεῖς (3) τεχνικούς ἀναλόγων προσόντων καὶ πείρας, ἀπὸ τοὺς ὁποίους εἶς (1) διπλωματοῦχος ἀνωτάτου ἐκπαιδευτικοῦ ἰδρύματος (Α.Ε.Ι.) καὶ εἶς (1) πτυχιούχος τεχνολογικοῦ ἐκπαιδευτικοῦ ἰδρύματος (Τ.Ε.Ι.).

Τὸ εἰδίον τεχνικὸν προσωπικὸν τῆς διεύθυνσεως τοῦ ἔργου δύναται νὰ μεταβιβάσῃ ἀναλόγως τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ τῆς φύσεως τοῦ ἐκτελουμένου ἔργου, κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ τῆς Ε.Κ.Υ.Ο. Διὰ τὸ ἐν λόγῳ προσωπικὸν ὁ ἀνάδοχος ὑποχρεοῦται νὰ προσκομίσῃ εἰς τὴν Διευθύνουσαν Ὑπηρεσίαν Βεβαίωσιν τοῦ οἰκείου ἀσφαλιστικοῦ φορέως, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ ἀναγράφεται καὶ ὁ χρόνος ἀσφαλίσεως τῶν ἐργαζομένων. Ἡ παράβασις τῶν διατάξεων τοῦ ἀρθροῦ αὐτοῦ παρέχει τὴν δυνατότητα εἰς τὴν Ἱερὰν Μητροπολίτην Μεσσηνίας ἢ τὸ ὑπαγόμενον εἰς αὐτὴν ἐκκλησιαστικὸν Νομικὸν Πρόσωπον νὰ διακόψῃ τὴν συνέχισιν τῆς συμβάσεως καὶ νὰ προβῇ εἰς ἐκπτώσιν τοῦ ἀναδόχου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄  
ΤΕΛΙΚΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Ἄρθρον 21

Ἐφαρμοστέον Δίκαιον

1. Ὑπὸ τὴν ἐπιφύλαξιν ὧν ρητῶς ὀρίζονται εἰς τὸν παρόντα Κανονισμόν, διὰ τὴν ἀνάθεσιν καὶ ἐκτέλεσιν τῶν ἔργων ἢ μελετῶν ἢ τὴν παροχὴν συναφῶν ὑπηρεσιῶν, ἐφαρμόζονται ἀναλόγως αἱ διατάξεις τῆς ἐθνικῆς ἢ εὐρωπαϊκῆς νομοθεσίας περὶ δημοσίων ἔργων ἢ μελετῶν ἢ παροχῆς συναφῶν ὑπηρεσιῶν μόνον ὅπου ρητῶς εἰδικῶς προβλέπεται τοῦτο εἰς τὴν Προκήρυξιν.

2. Εἰς περίπτωσιν, καθ' ἣν ζήτημα δέν ρυθμίζεται εἰδικῶς ἀπὸ τὸν παρόντα Κανονισμόν ἢ ἀπὸ τὴν Προκήρυξιν ἢ τὴν σύμβασιν δύναται, κατόπιν εἰδικῶν πρὸς τοῦτο ἀποφάσεων τῶν ἀρμοδίων Ὀργάνων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μεσσηνίας ἢ τοῦ ὑπαγομένου σὲ αὐτὴ ἐκκλησιαστικοῦ νομικοῦ προσώπου, νὰ ἐφαρμόζονται ἀναλόγως αἱ συναφεῖς διατάξεις τῆς ἐλληνικῆς νομοθεσίας περὶ ἀναθέσεως, συνάψεως καὶ ἐκτελέσεως δημοσίων συμβάσεων ἔργων ἢ μελετῶν ἢ παροχῆς συναφῶν ὑπηρεσιῶν καὶ ἐπικουρικῶς αἱ διατάξεις τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος.

3. Ὅπου εἰς τὰς παραπεμπομένας διατάξεις μνημονεύονται ὡς ἀρμόδια τὰ Ἄρματα τῆς δημοσίας διοικήσεως νοοῦνται ὡς Ἀρμόδια Ἄρματα τὰ διὰ τοῦ παρόντος προβλεπόμενα Ἄρματα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μεσσηνίας ἢ τῶν ὑπαγομένων εἰς αὐτὴν Ἐκκλησιαστικῶν Νομικῶν Προσώπων.

4. Διά τόν ύπολογισμόν τῶν προθεσμιῶν πού ἀναφέρονται εἰς τόν παρόντα Κανονισμόν ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος καί τοῦ ν. 1157/1981.

ἄρθρον 22

Τροποποιήσεις τοῦ Κανονισμοῦ

1. Τροποποιήσεις ἢ συμπληρώσεις τοῦ Κανονισμοῦ ἐγκρίνονται καί ἰσχύουν συμφώνως πρός τās ἐκάστοτε ἰσχυούσας διατάξεις. Μετά ἀπό κάθε τροποποίησίν του ὁ Κανονισμός κωδικοποιεῖται εἰς ἐνιαῖον κείμενον.

2. Ἐάν ὁ Κανονισμός τροποποιηθῆ, συμφώνως πρός τās διατάξεις τοῦ παρόντος ἄρθρου, δεσμεύει τοὺς τρίτους αὐτοδικαίως ἀπό τήν ἡμέραν τῆς δημοσιεύσεώς του εἰς τήν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

ἄρθρον 23

Τελικαί διατάξεις

1. Ἡ ἰσχύς τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ ἄρχει ἀπό τῆς δημοσιεύσεώς του εἰς τήν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καί εἰς τό ἐπίσημον δελητίον ΕΚΚΛΗΣΙΑ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

2. Συμβάσεις ἔργων ἢ μελετῶν, διά τὰ ὁποῖα ἔχει δημοσιευθῆ Προκήρυξη ἢ ἔχει διενεργηθῆ διαγωνισμός ἢ ἔχει ὑπογραφῆ σύμβαση πρό τῆς θέσεως εἰς ἰσχύν τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ διέπονται ὑπό τῶν ἰσχυουσῶν κατά τόν χρόνον τῆς ἀναθέσεως ἢ τῆς δημοσιεύσεως τῆς Διακηρύξεως διατάξεων καί τοὺς ὅρους τῆς συμβάσεως καί τῶν συμβατικῶν τευχῶν.

3. Ἐκ τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ δέν προκαλεῖται δαπάνη εἰς βάρος τοῦ Προϋπολογισμοῦ τοῦ Νομικοῦ Προσώπου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μεσσηνίας ἢ τῶν ὑπαγομένων εἰς αὐτήν Ἐκκλησιαστικῶν Νομικῶν Προσώπων.

Ἄ Κανονισμός αὐτός νά δημοσιευθῆ εἰς τήν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καί τό Περιοδικόν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Ἀθήνα, 18 Ἀπριλίου 2018

Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ, Πρόεδρος

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς

Ὁ Μεθώνης Κλήμης

## ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ - ΚΛΗΤΗΡΙΑ ΕΠΙΚΡΙΜΑΤΑ

### Ἱερά Μητρόπολις Κηφισίας, Ἁμαρουσίου καί Ὁρωποῦ

Κληῖσις

Ἄριθ. Πρωτ. 10 Ἐν Κηφισίᾳ τῇ 13ῃ Μαρτίου 2018

Πρός  
τόν Πανοσ. Ἀρχιμανδρίτην  
κ. Βαρθολομαῖον Τσιούμαν,  
κατά κόσμον Χρῆστον, τοῦ Κωνσταντίνου,  
Κληρικόν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως  
Κηφισίας, Ἁμαρουσίου καί Ὁρωποῦ.  
(*νῦν ἀγνώστου διαμονῆς*)

Καλεῖσαι, ἵνα ἐμφανισθῆς αὐτοπροσώπως ἐνώπιον  
ἐμοῦ τοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου Χαραλάμπη Θεοδώσ,

ἐνεργούντος ὡς Ἀνακριτοῦ συνφδᾷ τῇ ὑπ' ἀριθμ. 883/-  
14.12.2017 ἐντολῇ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κηφισίας,  
Ἁμαρουσίου καί Ὁρωποῦ, κ. Κυρίλλου καί ἐν τοῖς γρα-  
φείοις τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κηφισίας, Ἁμαρουσίου  
καί Ὁρωποῦ, τῇ 7ῃ Μαΐου ἡμέρᾳ Δευτέρᾳ καί ὥραν  
12νν μεσημβρινήν, ἵνα ἀπολογηθῆς ἐπί ἀποδιδομένων  
σοι κατηγοριῶν, αἵτινες κρίνεται σκόπιμον ὅπως μὴ ἀνα-  
γραφῶσιν εἰς τὴν παροῦσαν κληῖσιν.

Προσεπιδηλοῦμέν σοι ὅτι ἐν περιπτώσει ἀπειθείας σου  
καί μὴ ἐμφανίσεώς σου τῇ ὡς ἄνω ἡμέρᾳ τε καί ὥρᾳ, θέ-  
λεις δικασθῆ ἐρήμην.

Ὁ Ἀνακριτῆς  
Πρωτ. Χαραλάμπης Θεοδώσ

Ὁ Γραμματεὺς  
Ἀρχιμ. Τιμόθεος Κατάρης

*Ἀναρτήθηκε σὴν ἰστοσελίδα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὴν 17.4.2018*

### Ἱερά Μητρόπολις Ἰωαννίνων

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 38 παρ. 2 τοῦ  
Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας  
τῆς Ἑλλάδος» καί τῶν ἀρθρῶν 4-7 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 230/2012  
Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ Ἐφημερίων καί Δια-  
κόνων», προκειμένου νά πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανι-  
κὰς θέσεις τακτικῶν Ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν

Ἀγίου Δημητρίου ἐνορίας Ἀβγοῦ Ἰωαννίνων,  
Ἀγίας Παρασκευῆς, ἐνορίας Ἀετόπετρας Ἰωαννίνων,

Κοιμήσεως Θεοτόκου, ἐνορίας Ἀναργύρων Ἰωαννίνων,  
Ἀγίου Νικολάου, ἐνορίας Ποτιστικῶν Ἰωαννίνων,  
καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καί ἔχοντας τὰ κανονικά  
καί νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημο-  
σιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμε-  
να δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω  
κενῶν θέσεων.

Ἐν Ἰωαννίνοις τῇ 5ῃ Ἀπριλίου 2018

† Ὁ Ἰωαννίνων ΜΑΞΙΜΟΣ

*Ἀναρτήθηκε σὴν ἰστοσελίδα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὴν 27.4.2018*



## ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

**Ἱερά Σύνοδος  
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος**

*Οἱ ἐργασίες τῆς Δ.Ι.Σ. γιά τόν μήνα Ἀπρίλιο*

Συνῆλθε ἀπό τήν Τρίτη 17 ἕως καί τήν Πέμπτη, 19 Ἀπριλίου ἡ Διαρκής Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τῆς 161ης Συνοδικῆς Περιόδου, γιά τόν μήνα Ἀπρίλιο, ὑπό τήν προεδρία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου.

Ἡ Διαρκής Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος δεσμεύεται καί ἐμμένει στήν ἀπόφαση τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τῆς 27ης Ἰουνίου 2017 περί τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν, κατά τήν ὁποία, ὅπως ἀνακοινώθηκε καί διά τοῦ σχετικοῦ Δελτίου Τύπου: «Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας, ἀφοῦ ἐνημερώθηκε περί τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ διαλόγου μεταξύ τῆς Τριμελοῦς ἔξ Ἀρχιερέων Ἐπιτροπῆς καί τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, ἀποφάσισε τή συνέχιση τοῦ διαλόγου ὑπό τῆς ἰδίας Ἐπιτροπῆς γιά τήν παρακολούθηση τοῦ ὕλικου τῶν νέων βιβλίων πρὶν αὐτά τυπωθοῦν» καί ἀποφάσισε νά συνάντηση τῆς Τριμελοῦς ἔξ Ἀρχιερέων Ἐπιτροπῆς μέ τόν Ὑπουργό Παιδείας, Ἐρευνας καί Θρησκευμάτων κ. Κωνσταντῖνο Γαβρόγλου.

Ἡ Τριμελής ἔξ Ἀρχιερέων Ἐπιτροπή (ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ὑδρας, Σπετσῶν καί Αἰγίνης κ. Ἐφραίμ καί ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομος, τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μεσογαίας καί Λαυρεωτικῆς κ. Νικολάου ἀπουσιάζοντος στό ἐξωτερικό γιά ὑπηρεσιακοὺς λόγους), συναντήθηκε χθές μέ τόν κ. Ὑπουργό καί σήμερα ἐνημέρωσε διεξοδικά τήν Δ.Ι.Σ. περί τῆς γενομένης συναντήσεως, κατά τήν ὁποία ἐπαναβεβαιώθηκε ἡ συνέχιση τοῦ διαλόγου γιά αὐτό τό θέμα καί εἰδικότερα γιά τήν διόρθωση τοῦ περιεχομένου τῶν «Φακέλων τοῦ Μαθητοῦ», μέ συνεκτιμ-

ση τῶν κρίσεων τῆς 660/2018 ἀποφάσεως τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας. Γιά τόν λόγο αὐτό παρατείνεται ὁ χρόνος ἔκδοσης καί ἐκτύπωσης τῶν διδακτικῶν ἐγχειριδίων τοῦ μαθήματος.

Ὅσον ἀφορᾷ στό θέμα τῆς ὑποβληθείσης ὑπό τῆς Διαρκoῦς Ἱεράς Συνόδου αἰτήσεως ἀκυρώσεως πρὸς τό Συμβούλιο τῆς Ἐπικρατείας κατά τῶν ἀρθρῶν 1 περ. β, 58 παρ. 3 περ. α, β, δ, ε, ἡ καί 59 παρ. 3 τοῦ Προεδρικοῦ Διατάγματος 18/2018, ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐνεχείρισε διά τῆς Τριμελοῦς ἔξ Ἀρχιερέων Ἐπιτροπῆς ἐπιστολή στόν κ. Ὑπουργό μέ τίς θέσεις τῆς ἐπ' αὐτῶν καί προκειμένου νά ἀποφασίσει ἀναμένει τή γραπτή ἀπάντηση τοῦ Ὑπουργείου.

Σχετικά μέ τό ἀρθρο 8 τοῦ κατατεθέντος Νομοσχεδίου τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας μέ τίτλο «Μέτρα γιά τήν προώθηση τῶν θεσμῶν τῆς ἀναδοχῆς καί τῆς υἰοθεσίας» ἡ Διαρκής Ἱερά Σύνοδος ἀνακοινώνει ὅτι κάθε μορφή (τεκνοθεσίας ἢ ἀναδοχῆς), πού ἀντίκειται στήν Εὐαγγελική Διδασκαλία καί στίς παραδόσεις τοῦ Λαοῦ μας σέ ὅ,τι ἀφορᾷ στόν ἱερό θεσμό τῆς οἰκογένειας καί τοῦ γάμου, δέν μπορεῖ νά ἔχει τήν ἀποδοχή τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ Διαρκής Ἱερά Σύνοδος ὄρισε τίς ἐορταστικές ἐκδηλώσεις γιά τόν ἐορτασμό τῆς ἱεράς μνήμης τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἑθνῶν Παύλου, ἰδρυτοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὡς ἑξῆς:

α) Τήν Πέμπτη 28 Ἰουνίου 2018 καί ὥρα 19.00, στόν Καθεδρικό Ἱερό Ναό τοῦ Ἀποστόλου Παύλου Κορίνθου, θά τελεσθεῖ Πανηγυρικός Ἐσπερινός, στόν ὁποῖο θά χοροστατήσῃ ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος, μέ τή συμμετοχή Μελῶν τῆς Διαρκoῦς Ἱεράς Συνόδου καί ἄλλων Μητροπολιτῶν, ἐπ' ἐδκαιρίᾳ τῶν ἐορταστικῶν ἐκδηλώσεων ὑπό τόν τίτλο «IB' Κορίνθου Παύλεια 2018».

β) Τήν ἴδια ἡμέρα καί ὥρα, στόν Ἱερό Ναό Ἁγίου Παύλου ἐπί τῆς ὁδοῦ Ψαρῶν τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν, θά τελεσθεῖ Πανηγυρικός Ἐσπερι-

νός, χοροστατούντος του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Σύρου, Τήνου, Άνδρου, Κέας και Μήλου κ. Δωροθέου. Στόν Έσπερινό θά όμιλήσει ό Πανοσιολογιώτατος Άρχιμανδρίτης κ. Φιλόθεος Θεοχάρης, Γραμματεός της Συνοδικής Έπιτροπής επί της Έκκλησιαστικής Έκπαιδευσεως και Έπιμορφώσεως του Έφημεριακού Κλήρου.

γ) Τό πρωί της έορτής, Παρασκευή 29 Ίουνίου 2018, στόν Ίερό Ναό Άγίου Παύλου επί της όδου Ψαρών της πόλεως των Άθηνων, θά τελεσθεί ό Όρθρος και ή Θεία Λειτουργία, ίερουργούντος του Μακαριωτάτου Άρχιεπισκόπου Άθηνων και πάσης Ελλάδος κ. Ίερωνόμου, μέ τή συμμετοχή Σεβασμιωτάτων Συνοδικών Μητροπολιτών της Έκκλησίας της Ελλάδος. Κατά τή Θεία Λειτουργία θά όμιλήσει ό Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Νέας Σμύρνης κ. Συμεών.

δ) Τό απόγευμα της ίδιας ήμέρας και ώρα 19.00, στόν Ίερό Βράχο του Άρειού Πάγου των αρχαίων Άθηνων, εις ανάμνησιν του Κηρύγματος του Άποστόλου Παύλου προς τους Άθηναιούς, θά τελεσθεί Μέγας Πανηγυρικός Έσπερινός, προεξάρχοντος του Μακαριωτάτου Άρχιεπισκόπου Άθηνων και πάσης Ελλάδος κ. Ίερωνόμου, μέ τή συμμετοχή των Σεβασμιωτάτων

Συνοδικών Μητροπολιτών της Έκκλησίας της Ελλάδος, έτέρων Ίεραρχών και λοιπών Κληρικών και Μοναχών και του πιστού Λαού.

ε) Κατά τίς έορταστικές έκδηλώσεις της Ίεράς Μητροπόλεως Βεροίας, Ναούσης και Καμpanίας υπό τον τίτλο «ΚΔ΄ Παύλεια», τον Μακαριώτατο Πρόεδρο και τά Μέλη της Διαρκούς Ίεράς Συνόδου θά εκπροσωπήσει ό Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Σισανίου και Σιατίτσας κ. Παύλος.

Άκολούθως ή Διαρκής Ίερά Σύνοδος ώρισε την 20ή Μαΐου 2018 ως ήμερομηνία λήξεως των μαθημάτων των Κατηχητικών Σχολείων και ένεκρινε τό πρόγραμμα του 2ου Πανελληνίου Συνεδρίου Στελεχών Κατασκηνώσεων των Ίερών Μητροπόλεων της Έκκλησίας της Ελλάδος, τό όποιο θά πραγματοποιηθεί στις κατασκηνωτικές εγκαταστάσεις της Ίεράς Άρχιεπισκοπής Άθηνων, στόν Αύλωνά Άττικής, από την 29η Μαΐου έως την 1η Ίουνίου 2018. Θέμα του Συνεδρίου είναι «Δημιουργώντας τους πολίτες του κόσμου και τους ουρανοπολίτες».

Τέλος, ή Διαρκής Ίερά Σύνοδος ένεκρινε αποσπάσεις κληρικών και άσχολήθηκε μέ τρέχοντα ύπηρεσιακά ζητήματα.

*Έκ της Ίεράς Συνόδου  
της Έκκλησίας της Ελλάδος*

### Συνοδική Έπιτροπή Κοινωνικής Προνοίας και Εύποιίας

*Κατάσταση Ίερών Μητροπόλεων της Έκκλησίας της Ελλάδος  
Περί της προβολής του έπιτελεσθέντος Φιλανθρωπικού έργου  
κατά τό έτος 2017 εις χρήμα*

α/α	Τίτλος Ίεράς Μητροπόλεως	2017	2016	2015
1.	Ίερά Άρχιεπισκοπή	9.255.726,85 €	9.065.156,30 €	142.434,73* (Συμπεριλαμβανομένης της ΑΜΚΕ ΑΠΟΣΤΟΛΗ)
2.	Αϊτωλίας και Άκαρνανίας	1.093.455,00 €	1.010.745,48 €	896.055,77 €
3.	Άλεξανδρουπόλεως	3.185.480,00 €	2.988.738,25 €	4.142.385,56 €
4.	Άργολίδος	191.727,01 €	288.907,39 €	205.478,99 €
5.	Άρτης	641.632,42 €	593.096,00 €	556.035,00 €
6.	Βεροίας, Ναούσης και Καμpanίας	505.645,00 €	640.060,00 €	588.858,50 €
7.	Γόρτυνος και Μεγαλοπόλεως	51.393,86 €	72.467,09 €	75.952,61 €

8.	Γουμένισσος, Άξιουπόλεως και Πολυκάστρου	54.479,09 €	37.730,63 €	45.500,00 €
9.	Γρεβενών	179.557,43 €	243.500,00 €	254.200,00 €
10.	Γλυφάδας, Έλληνικοῦ, Βούλας, Βουλιαγμένης και Βάρης	362.798,39 €	364.684,82 €	769.072,34 €
11.	Δημητριάδος και Άλμυροῦ	2.666.051,51 €	2.579.931,33 €	2.385.613,01 €
12.	Διδυμοτείχου, Ὀρεσιάδος και Σουφλίου	277.313,71 €	288.682,96 €	241.429,35 €
13.	Δράμας	446.738,00 €	446.300,00	417.698,00 €
14.	Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανῆς και Κονίτσας	201.597,95 €	229.590,07 €	272.633,63 €
15.	Ἐδέσσης, Πέλλης και Ἄλμωπίας	845.452,48 €	963.000,00 €	924.270,47 €
16.	Ἐλασσώνος	40.850,11 €	50.284,57 €	36.986,42 €
17.	Ἐλευθερουπόλεως	105.915,59 €	114.184,92 €	158.500,00 €
18.	Ζακύνθου	24.636,40 €	73.240,36 €	43.634,13 €
19.	Ζιχνῶν και Νευροκοπίου	23.971,00 €	23.971,00 €	23.791,00 €
20.	Ἡλείας	7.061.330,38 €	6.426.663,23 €	6.737.829,53 €
21.	Θεσσαλιώτιδος και Φαναριοφερσάλων	358.821,75 €	371.019,75 €	377.756,77 €
22.	Θεσσαλονίκης	9.938.205,00 €	10.632.990,67 €	13.044.848,25 €
23.	Θηβῶν και Λεβαδείας	2.401.645,78 €	1.944.883,13 €	2.013.895,95 €
24.	Θῆρας, Ἄμοργοῦ και Νήσων	25.630,95 €	30.907,97 €	25.331,79 €
25.	Ἱερισσοῦ, Ἁγ. Ὁρους και Ἄρδαμερίου	195.046,40 €	162.137,21 €	164.000,00 €
26.	Ἰλίου, Ἄχαρνῶν και Πετροπόλεως	726.790,00 €	769.030,00 €	605.110,00 €
27.	Ἰωαννίνων	3.063.198,17 €	2.589.196,39 €	2.938.040,00 €
28.	Καισαριανῆς, Βύρωνος και Ὑμπτοῦ	2.838.574,02 €	4.030.834,06 €	4.111.104,32 €
29.	Καλαβρύτων και Αἰγιαλείας	2.130.137,43 €	2.401.504,82 €	2.364.717,18 €
30.	Καρπενσίου	62.500,00 €	32.000,00 €	38.000,00 €
31.	Καρυσιῆς και Σκύρου	490.000,00 €	404.000,00 €	406.000,00 €
32.	Κασσανδρείας	291.365,28 €	236.914,44 €	253.500,69 €
33.	Καστοριάς	850.358,09 €	778.064,26 €	755.680,19 €
34.	Κερκύρας, Παξῶν και Διαποντίων Νήσων	1.311.019,32 €	1.352.783,91 €	1.293.507,29 €
35.	Κεφαλληνίας	57.682,74 €	65.814,03 €	58.561,61 €
36.	Κηφισίας, Ἄμαρουσίου και Ὠρωποῦ	1.917.326,43 €	1.424.322,94 €	1.442.585,00 €

37.	Κίτρους, Κατερίνης και Πλαταμώνος	1.112.913,94 €	967.701,67 €	1.143.585,39 €
38.	Κορίνθου	3.901.738,89 €	3.441.995,10 €	3.286.365,82 €
39.	Κυθήρων	20.376,18 €	19.597,84 €	16.466,00 €
40.	Λαγκαδά, Λητής και Ρεντίνης	263.800,00 €	290.584,78 €	431.274,53 €
41.	Λαρίσης και Τυρνάβου	1.239.775,48 €	1.209.944,09 €	1.154.219,80 €
42.	Λευκάδος και Ίθάκης.	396.716,63 €	443.520,15 €	498.769,42 €
43.	Λήμνου και Άγ. Ευστρατίου	12.829,24 €	10.156,22 €	11.532,31 €
44.	Μάνης	353.622,39 €	342.100,54 €	356.726,81 €
45.	Μαντινείας και Κυνουρίας	1.962.518,00 €	1.519.134,23 €	1.918.000,00 €
46.	Μαρωνείας και Κομοτηνής	536.641,11 €	485.005,68 €	517.785,32 €
47.	Μεγάρων και Σαλαμίνος	325.000,00 €	259.000,00 €	278.268,61 €
48.	Μεσογαίας και Λαυρεωτικής	3.051.000,00 €	2.405.700,00 €	2.320.890,00 €
49.	Μεσσηνίας	2.855.372,42 €	3.154.987,65 €	3.109.456 €
50.	Μηθύμνης	145.750,00 €	142.874,00 €	216.528,60 €
51.	Μονεμβασίας και Σπάρτης	3.645.165,33 €	3.401.504,71 €	4.047.300,39 €
52.	Μυτιλήνης, Έρεσσου και Πλωμαρίου	2.434.478,42 €	2.803.119,26 €	2.741.137,90 €
53.	Ναυπάκτου και Άγ. Βλασίου	103.958,65 €	104.120,31 €	106.526,13 €
54.	Νεαπόλεως και Σταυρουπόλεως	6.259.545,00 €	6.161.163,00 €	6.129.672,00 €
55.	Νέας Ίωνίας και Φιλαδελφείας	1.628.244,00 €	1.660.493,36 €	1.605.934,00 €
56.	Νέας Κρήνης και Καλαμαριάς	347.040,61 €	303.922,70 €	235.727,44 €
57.	Νέας Σμύρνης	638.586,64 €	731.877,63 €	819.207,01 €
58.	Νικαίας	2.401.441,04 €	2.234.996,77 €	2.135.445,48 €
59.	Νικοπόλεως και Πρεβέζης	445.234,60 €	436.329,03 €	432.105,44 €
60.	Ξάνθης και Περιθεωρίου	735.000,00 €	739.000,00 €	672.000,00 €
61.	Παραμυθίας, Φιλιατών, Γηρομερίου και Πάργας	103.604,00 €	103.782,18 €	104.233,59 €
62.	Παροναξίας	604.568,47 €	567.241,19 €	585.638,97 €
63.	Πατρών	1.231.730,00 €	1.241.200,00 €	1.247.160,05 €
64.	Πειραιώς	6.441.600,00 €	6.488.600,00 €	1.331.300,00 €
65.	Περιστερίου	6.185.000,00 €	6.725.000,00 €	11.160.000,00 €
66.	Πολυανής και Κιλκισίου	145.060,00 €	134.900,00 €	118.300,00 €
67.	Σάμου και Ίκαρίας	360.641,56 €	296.489,38 €	321.574,90 €
68.	Σερβίων και Κοζάνης	559.693,00 €	489.153,00 €	489.529,00 €
69.	Σερρών και Νιγρίτης	960.255,57 €	1.535.831,92 €	1.293.799,86 €
70.	Σιδηροκάστρου	259.100,00 €	271.900,00 €	279.300,00 €
71.	Σισανίου και Σιατίστης	120.153,74 €	105.727,99 €	121.213,85 €

72.	Σταγών και Μετεώρων	474.400,00 €	508.372,00 €	19.500,00 €
73.	Σύρου, Τήνου, Άνδρου, Κέας και Μήλου	1.021.883,04 €	897.386,61 €	884.829,33 €
74.	Τρίκκης και Σταγών	484.400,22 €	514.193,98 €	617.780,00 €
75.	Τριφυλίας και Όλυμπίας	272.340,00 €	277.870,00 €	237.780,00 €
76.	Ύδρας, Σπετσών και Αιγίνης	2.081.031,34 €	2.157.007,15 €	1.669.508,84 €
77.	Φθιώτιδος	1.666.823,69 €	1.824.385,17 €	1.608.306,39 €
78.	Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου	1.983.000,00 €	2.005.000,00 €	1.985.000,00 €
79.	Φλωρίνης, Πρεσπών και Έφορδαίας	831.746,00 €	876.331,00 €	1.089.353,00 €
80.	Φωκίδος	67.400,00 €	69.498,50 €	24.445,00 €
81.	Χαλκίδος	2.001.626,20 €	1.974.895,03 €	2.013.830,09 €
82.	Χίου, Ψαρών και Οίνουσσών	525.526,41 €	500.690,50 €	712.746,76 €
83.	Άποστολική Διακονία	1.169.480,15 €	1.983.510,95 €	1.029.707,30 €
84.	ΑΜΚΕ ΑΠΟΣΤΟΛΗ	4.395.566,21 €	5.835.466,42 €	
85.	ΔΙΑΝΟΜΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ	1.676.685,38 €		
	<b>ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ</b>	<b>124.322.117,09 €</b>	<b>124.416.599,67 €</b>	<b>126.041.801,73 €</b>

*Σύνολο Υποστηρικθέντων Προσώπων*

	<b>ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ</b>	<b>ΣΥΝΟΛΟ ΑΤΟΜΩΝ</b>
1.	ΓΕΝΙΚΟ ΦΙΛΟΠΤΩΧΟ ΤΑΜΕΙΟ	95933
2.	Ε.Φ.Τ	129770
3.	ΟΡΦΑΝΟΤΡΟΦΕΙΑ	277
4.	ΟΙΚΟΤΡΟΦΕΙΑ	621
5.	ΓΗΡΟΚΟΜΕΙΑ	2506
6.	ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΧΡΟΝΙΩΣ ΠΑΣΧΟΝΤΩΝ	642
7.	ΙΔΡΥΜΑΤΑ Α.Μ.Ε.Α	131
8.	ΚΕΝΤΡΑ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	12331
9.	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ"	1435
10.	ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ - ΙΑΤΡΕΙΑ	31936
11.	ΑΣΥΛΑ ΑΝΙΑΤΩΝ	130
12.	ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΕΙΣ	19655
13.	ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΗ Α.Μ.Ε.Α	230
14.	ΣΥΣΣΙΤΙΑ	500168

15.	ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΑΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ	1286
16.	ΠΑΙΔΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ	731
17.	ΣΧΟΛΕΙΑ	1786
18.	ΣΧΟΛΕΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΩΝ	7117
19.	ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ	5704
20.	ΥΠΟΤΡΟΦΙΕΣ	932
21.	ΞΕΝΩΝΕΣ	12709
22.	ΦΟΙΤΗΤΙΚΕΣ ΕΣΤΙΕΣ	44
23.	ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ	122668
24.	ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΑ	94928
25.	ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΡΟΥΧΩΝ / ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΙΔΗ	48378
26.	ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΙΑΤΡΕΙΑ	4572
27.	ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΦΑΡΜΑΚΕΙΑ	4089
28.	ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΙΜΑΤΟΣ	3614
29.	ΛΟΙΠΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ	48466
30.	ΔΙΑΝΟΜΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ (ΣΕ ΚΙΛΑ ΕΤΗΣΙΩΣ)	0
31.	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΘΕΛΟΝΤΩΝ ΣΤΙΣ ΔΟΜΕΣ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑΣ (ΣΥΝΟΛΙΚΑ)	14809
32.	<b>ΣΥΝΟΛΟ</b>	<b>1.167.598</b>

*Διανομή δεμάτων τροφίμων ανά Μητρόπολη*

<b>ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ</b>	<b>ΚΙΛΑ</b>	<b>ΑΤΟΜΑ</b>	<b>ΕΞΟΔΑ</b>
ΑΙΤΩΛΙΑΣ	500	100	4.000,00 €
ΜΚΟ ΑΠΟΣΤΟΛΗ	8.808	30.082	1.057.000,41 €
ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ		650	22.750,00 €
ΙΕΡΑ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ		48.000	168.999,97 €
ΒΕΡΟΙΑΣ		2.600	91.000,00 €
ΓΟΥΜΕΝΙΣΣΗΣ		1.000	8.500,00 €
ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΥ	21.780		
ΔΡΑΜΑΣ	5.200	260	9.100,00 €
ΔΡΥΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ		300	5.000,00 €
ΕΔΕΣΣΗΣ	18ΜΟΝΑΔΕΣ	1.800	12.000,00 €
ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΠΟΛΕΩΣ	10790		
ΖΑΚΥΝΘΟΥ		250	8.750,00 €
ΘΕΣΣΑΛΙΩΤΙΔΟΣ	44418		
ΘΗΒΩΝ	66685	1000	58.000,00 €

ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	2 ΜΟΝΑΔΕΣ	722	4.500,00 €
ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ	30000		
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	173000		
ΚΗΦΙΣΙΑΣ	11 ΜΟΝΑΔΕΣ		19.500,00 €
ΛΑΡΙΣΗΣ	6245		
ΜΕΣΟΓΑΙΑΣ	18000		
ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ		600	21.000,00 €
ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ	25000		
ΝΕΑΣ ΚΡΗΝΗΣ	18 ΜΟΝΑΔΕΣ	2000	40.000,00 €
ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ	16000		
ΞΑΝΘΗΣ	10000		35.000,00 €
ΠΑΡΑΜΥΘΙΑΣ	12500	600	21.000,00 €
ΠΕΙΡΑΙΩΣ	24000		
ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ	25000		
ΠΟΛΥΑΝΗΣ	8000		
ΣΕΡΡΩΝ	30000		
ΣΙΔΗΡΟΚΑΣΤΡΟΥ		240	19.500,00 €
ΣΙΣΑΝΙΟΥ	3450	375	13.125,00 €
ΤΡΙΚΚΗΣ	4800		
ΤΡΙΦΥΛΙΑΣ		650	45.550,00 €
ΥΔΡΑΣ	2 ΜΟΝΑΔΕΣ		10.740,00 €
ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	11000		
ΧΑΛΚΙΔΟΣ	18500		
ΧΙΟΥ	37469	547	1.670,00 €
<b>ΣΥΝΟΛΑ</b>	<b>611.145,00</b>	<b>91.776</b>	<b>1.676.685,38 €</b>
ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑΣ ΣΕ ΕΙΔΟΣ ΚΑΙ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΣΕ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ			
<b>ΚΙΛΑ 611.145</b>			
<b>ΑΤΟΜΑ 91.776</b>			
<b>ΕΞΟΔΑ 1.676.685,38 €</b>			

*Σύνολο Δομών Κοινωνικού Έργου*

	<b>ΔΟΜΗ</b>	<b>ΑΡΙΘΜΟΣ</b>
1.	ΓΕΝΙΚΟ ΦΙΛΟΠΤΩΧΟ ΤΑΜΕΙΟ	78
2.	Ε.Φ.Τ	2145
3.	ΟΡΦΑΝΟΤΡΟΦΕΙΑ	10
4.	ΟΙΚΟΤΡΟΦΕΙΑ	21
5.	ΓΗΡΟΚΟΜΕΙΑ	69
6.	ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΧΡΟΝΙΩΣ ΠΑΣΧΟΝΤΩΝ	12
7.	ΙΔΡΥΜΑΤΑ Α.Μ.Ε.Α	4
8.	ΚΕΝΤΡΑ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	9
9.	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ"	9
10.	ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ - ΙΑΤΡΕΙΑ	8

11.	ΑΣΥΛΑ ΑΝΙΑΤΩΝ	1
12.	ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΕΙΣ	63
13.	ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΗ Α.Μ.Ε.Α	1
14.	ΣΥΣΣΙΤΙΑ	324
15.	ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΑΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ	20
16.	ΠΑΙΔΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ	12
17.	ΣΧΟΛΕΙΑ	29
18.	ΣΧΟΛΕΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΩΝ	166
19.	ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ	188
20.	ΥΠΟΤΡΟΦΙΕΣ	157
21.	ΞΕΝΩΝΕΣ	16
22.	ΦΟΙΤΗΤΙΚΕΣ ΕΣΤΙΕΣ	6
23.	ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ	319
24.	ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΑ	251
25.	ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΡΟΥΧΩΝ / ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΙΔΗ	100
26.	ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΙΑΤΡΕΙΑ	15
27.	ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΦΑΡΜΑΚΕΙΑ	19
28.	ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΙΜΑΤΟΣ	191
29.	ΛΟΙΠΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ	93
30.	ΔΙΑΝΟΜΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ (ΣΕ ΚΙΛΑ ΕΤΗΣΙΩΣ)	0
31.	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΘΕΛΟΝΤΩΝ ΣΤΙΣ ΔΟΜΕΣ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑΣ (ΣΥΝΟΛΙΚΑ)	0
<b>32.</b>	<b>ΣΥΝΟΛΟ</b>	<b>4336</b>

## Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή Ἀθηνῶν

### Τό Πασχαλινό μήνυμα τοῦ Μακαριωτάτου

Ἀγαπητοί μου πατέρες καί ἀδελφοί,

«Χριστός Ἀνέστη ἐκ νεκρῶν θανάτῳ θάνατον πατήσας»!

Ὁ θάνατος εἶναι τό μοναδικό πρόβλημα τῆς ἀνθρώπινης ὑπαρξης. Πλέον «*βασιλεύει ἀλλ' οὐκ αἰωνίζει*» (γ' τροπάριο σ' ᾠδῆς τοῦ Ὁρθρου τοῦ Μ. Σαββάτου).

Κάθε τί πού ἔχει ἀρχή τό ὀνομάζουμε δημιούργημα. Κάθε δημιούργημα ἀπειλεῖται ἀπό τόν θάνατο. Σύμφωνα μέ τήν διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας, μόνο ἡ ἐλεύθερη ἔνωση τοῦ ἀνθρώπου μέ τόν Υἱό καί Λόγο τοῦ Θεοῦ θά μποροῦσε νά διατηρεῖ τόν ἀνθρωπο-δημιούργημα στή ζωή.

Ὁ Ἀδάμ ἀποφάσισε νά ὑπερβεῖ τήν ἀπειλή τοῦ θανάτου, ὅχι διά τῆς ἐνώσεώς του μέ τόν Θεό, ἀλλά διά μίας στροφῆς πρός τίς δυνάμεις τῆς φύσεώς του. Ἡ ἀνθρώπινη φύση, ὅμως, ὡς κτίσμα δέν εἶχε τέτοιες δυνατότητες.

Αὐτό εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα, ὅχι μόνον ὁ ἄνθρωπος νά στερηθεῖ τῆς ὄντως ζωῆς καί νά ἐκπέσει σέ ἐπίπεδο ἐπιβίωσης, ἀλλά καί ἡ ἴδια ἡ ἀνθρώπινη φύση νά ἀποσυντίθεται.

Ἐπειδή ἡ ἀποσύνθεση τῆς ἀνθρώπινης φύσεως εἶναι ἡ πιό ἀπτή ἐμφάνιση τοῦ θανάτου, μονομερῶς ὁ θάνατος ταυτίζεται μέ τόν λεγόμενο βιολογικό θάνατο καί ἀποσιωπᾶται ὅτι ἡ αἰτία τοῦ θανάτου, τό κεντρί του, εἶναι ἡ ἁμαρτία, ἡ ὁποία βεβαίως συμπιπτει μέ τήν αὐτοαναφορικότητα τοῦ ἀνθρώπου.

Δέν κομίζω γλαῦκας στήν «*περιώνυμον*» Πόλη μας, ἐάν σᾶς ὑπενθυμίσω: ὅτι «*ὁ Θεός θάνατον οὐκ*



ἐποίησεν» (Σοφία Σολομώντος 1, 13). Αἴτιος τοῦ θανάτου εἶναι ὁ ἴδιος ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος χάρι στήν ἐλευθερία του ἐστράφη πρὸς τὸν ἑαυτό του καὶ τὰ κτίσματα προκειμένου νὰ ἀντλήσει τὴν ὄντως ζωή.

Αὐτὴ ἡ στροφή εἶναι πρωταρχικά ἕνας χωρισμός, μία κρίση ἡ ὁποία ἀποσυντόνισε τὴν σχέση του μετὰ τὸν Θεό, τὸν συνάνθρωπο καὶ τὸ περιβάλλον καὶ πού ἀργότερα ἐπέφερε καὶ τὸν βιολογικό θάνατο.

Αὐτός ὁ πνευματικός θάνατος ἐκδηλώνεται μέχρι σήμερα μετὰ ἀτέρμονες συγκρούσεις, δολοπλοκίες καὶ ὀλέθριους πολέμους, βία καὶ ἐκδικητικότητα μεταξὺ φυλῶν, ἔθνων, κρατῶν, μελῶν κοινωνιῶν καὶ οικογενειῶν, μετὰ ἀντικείμενο δῆθεν τὸ μοῖρασμα τοῦ πλούτου, τῆς ἰδιοκτησίας τῶν ἐκτάσεων τῆς γῆς καὶ τῆς ἐξουσίας, αὐτῶν πού καὶ ἡμεῖς σήμερα εἴμαστε μάρτυρες.

Ἡ Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα μιᾶς ἀπρόσωπης θεϊκῆς οὐσίας, ἀλλὰ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀπόλυτης ἀλληλοπερικωρήσεως τῶν Τριῶν Προσώπων τῆς Ἁγίας Τριάδος. Ὁ Θεάνθρωπος εἶναι τὸ τέλει πρότυπο τῆς ἀδιάλειπτης κινήσεως, πέρα ἀπὸ τὸν ἑαυτό Του, πρὸς τὸν Θεό-Πατέρα. Ἐναντιόθετα τὰ χωρία σὴν Καινὴ Διαθήκη πού μᾶς τὸ ἐπιβεβαιώνουν: Ὁ λαλῶ περὶ ἑαυτοῦ (Ἰω. ζ 14) κ.λπ.

Ὁ «πρωτόκοκος πάσης κτίσεως» (Κολ. 1, 15), τὸ «σεισηγμένον μυστήριον» (Ῥωμ. 14, 24), ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ-Πατέρα, ἀνέλαβε ἐκουσίως νὰ φέρει εἰς πέρας ὅ,τι ὁ πρῶτος Ἀδάμ ἀρνήθηκε τὴν ἔνωση τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τὸν Θεό στό πρόσωπό Του ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι.

Ὁ κόσμος καὶ οἱ δαιμονικές δυνάμεις τὸν ὀδήγησαν στό πάθος καὶ τὸν σταυρικό θάνατο. Καὶ ἐκεῖ πού ὅλα ἔδειχναν τακτοποιημένα καὶ ἀσφαλισμένα, τὰ δεσμά τοῦ θανάτου καὶ οἱ πυλωροὶ τοῦ Μνήματος κατέρρευσαν καὶ ἡ Ζωή, ὁ Χριστός, ἐκ τοῦ τάφου ἀνέτειλε διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Αὐτό ἀπελευθερώνει τὸν Χριστό ἀπὸ τὰ δεσμά τῆς ἱστορίας, τῆς φθορᾶς καὶ τοῦ θανάτου· καὶ διὰ τοῦ Θεανθρώπου, τὸ Ἅγιο Πνεῦμα περνᾷ πλέον σὴν ἀνθρώπινη φύση καὶ σὴν ἱστορία.

Ὁ ἀναστημένος Χριστός προσφέρει στόν ἄνθρωπο τὴν ἐπανόρθωση τῆς ἀνθρώπινης φύσεως, ὅχι ἀπλῶς σὴν ἀρχική της κατάσταση, ἀλλὰ σὴν τελική της, σὴν ἐσχατολογική της ἐκδοχή. Στὴ Δευτέρα

Παρουσία ὑποχρεωτικά θὰ ἀναστηθοῦν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι μετὰ τὰ σώματά τους, δίκαιοι καὶ ἁμαρτωλοὶ. Σημειώνει χαρακτηριστικά ὁ ἅγιος Νικόλαος ὁ Καβάσιλας: «...ὅπως μᾶς ἔπλασε χωρὶς νὰ τὸ θέλωμε, ἔτσι μᾶς ἀναπλάθει χωρὶς νὰ συνεισφέρουμε κάτι ...» (Περὶ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς, Λόγος Β', ΕΠΕ, σ. 344). Δέν θὰ ὑπάρχει τότε βιολογικός θάνατος.

Ἐπιπλέον μᾶς προσφέρει προαιρετικά μία νέα, καινὴ ζωὴ ἡ ὁποία συμπίπτει μετὰ ἕνα πλέγμα σχέσεων, μία Κοινότητα, δηλαδή τὴν Ἐκκλησία ἐντὸς τῆς ὁποίας, κατὰ τὸν λόγον Του, θὰ εἶναι Παρῶν καὶ θὰ μποροῦμε νὰ τρώμε καὶ νὰ πίνουμε τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα Του: «Ὅ γὰρ εἶσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἕμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν» (Ματθ. ιν' 20).

Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἡ κοινότητα, πού ἀναγνωρίζει ὅτι ἡ ζωὴ δέν προέρχεται ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν ἄνθρωπο, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Θεάνθρωπο. Εἶναι ἡ κοινότητα τῆς ἀναφορικότητας, τῆς ἀλληλοπερικωρήσεως. Στὸ Πρόσωπο τοῦ ἀναστημένου Χριστοῦ ἡ διαφορά δέν βιώνεται ὡς διαίρεση, ἀλλὰ ὡς ἐμπλουτισμός καὶ προϋπόθεση τῆς κοινωνίας.

Δεῦτε «ἀριστήσατε» σὲ αὐτὸν τὸν νέο τρόπο Ζωῆς, τῆς Ἀγάπης καὶ τῆς Ἐλευθερίας. Ἡ Ἀγάπη νίκησε τὸν θάνατον. Ἡ πίστη σὴν Ἀνάσταση μᾶς φέρνει πρὸς τὸν ἄνθρωπο, μᾶς ξανοίγει σὲ θεϊκές δυνατότητες, ὥστε ὅπως μᾶς λέγει ὁ ποιητής, ἡ Ἀνάσταση κάνει: «βουνα (νά) σπκῶνουν οἱ λαοὶ στόν ὦμο τους ...» (Ὁδ. Ἐλύτη, Τὸ Ἄξιόν Ἑστί, ἐκδ. Ἰκαρος, Ἀθήνα 1959).

Χριστός Ἀνάστη!

Ἀληθῶς Ἀνάστη!

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

† Ὁ Ἀθηνῶν Ἱερόνυμος

#### *Δραστηριότητες τοῦ Ἰδρύματος Ποιμαντικῆς Ἐπιμορφώσεως*

Ἰδιαίτερη ἐπιτυχία σημειώνει ἡ ἐν ἐξελίξει πρώτη ἐπιμορφωτική περίοδος (Ἰανουάριος-Ἰούνιος 2018) ὑλοποίησης στό πλαίσιο τῆς Πράξης «Ἀνάπτυξη Ἰκανοτήτων Ἀνθρώπινου Δυναμικοῦ Σέ Ὑπηρεσίες Κοινωνικῆς Πρόνοιας Μέ Ἐμφαση Στὶς Δομές Τῆς Ἐκκλησίας» μετὰ κωδικό ΟΠΣ (ΜΙΣ) 5004190, πού ὀργανώνει τὸ Ἰδρυμα Ποιμαντικῆς Ἐπιμορφώσεως (Ι.Π.Ε.) τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Ἡ Πράξη, πού ἐντάσσεται στό πλαίσιο τοῦ Ἐπιχειρησιακοῦ Προγράμματος «Ἀνάπτυξη Ἀνθρώπινου Δυναμικοῦ, Ἐκπαίδευση καί Διά Βίου Μάθηση» μέ συγχρηματοδότηση ἀπό τήν Εὐρωπαϊκή Ἐνωση [Εὐρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο] καί ἀπό ἐθνικούς πόρους, προβλέπει, γιά τήν Περίοδο 2017-2020, τήν ἐπιμόρφωση κληρικῶν, λαϊκῶν στελεχῶν, συνεργατῶν καί ἐθελοντῶν τῆς Ἐκκλησίας (πού ὑπολογίζονται σέ 7.200 συμμετοχές σέ 10 θεματικές ἐνότητες) καί τή λειτουργία 240 Τμημάτων στίς Ἱερές Μητροπόλεις τῶν 13 περιφερειῶν τῆς ἑλληνικῆς ἐπικράτειας.

Κύριο σκοπό τῆς Πράξης ἀποτελεῖ ἡ βελτίωση καί ἐνίσχυση τῶν ἐπαγγελματικῶν δεξιοτήτων καί ἱκανοτήτων τῶν συμμετεχόντων, προκειμένου νά ἀντιμετωπίσουν πιό ἀποτελεσματικά τίς προκλήσεις πού διέπουν τίς σύγχρονες κοινωνικές ἐξελίξεις.

Ἡ εὐρεῖα συμμετοχή, ἡ ἀναπόκριση καί τό αὐξημένο ἐνδιαφέρον πού ἐκδηλώνεται ἀπό τίς Ἱερές Μητροπόλεις πιστοποιοῦν τήν ἀναγκαιότητα καί τή δυναμική του ἐγχειρήματος. Ἐνα ἐγχείρημα, κύριο ἔργο τοῦ ὁποίου ἀποτελεῖ ἡ «ποιμαντική τῶν ποιμένων» καί ἐργάτες του ἕνα πλῆθος κυρίως κληρικῶν, ἀλλά καί λαϊκῶν, πού πρόθυμα θέλσπαν νά διακονήσουν τοὺς ἀδελφούς τους, ὅπως ἔχει τονίσει ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος

Β' πού δραματίστηκε καί δημιούργησε τό νέο θεσμό, μέ τήν ἄοκη προσπάθεια τοῦ Δ.Σ. τοῦ Διευθυντῆ τοῦ Ι.Π.Ε. Πρωτοπρ. Ἀδαμαντίου Αὐγουστίδη καί τῶν μελῶν τοῦ Ι.Π.Ε.

Σύμφωνα μέ τόν σχεδιασμό, στήν πρώτη περίοδο ὑλοποίησης τό ἐπιμορφωτικό ἔργο περιλαμβάνει τίς θεματικές ἐνότητες: α) Κοινωνικοπρονοιακή ἐκκλησιαστική παρέμβαση σέ προβλήματα τοῦ γάμου καί οἰκογένειας, β) Κοινωνικοπρονοιακή ἐκκλησιαστική ὑποστήριξη σέ προβλήματα τῆς παιδικῆς καί τῆς ἐφηβικῆς ἡλικίας, γ) Κοινωνικοπρονοιακή ἐκκλησιαστική ὑποστήριξη τῶν νοσούντων καί τῶν οἰκείων τους, δ) Κοινωνικοπρονοιακή ἐκκλησιαστική παρέμβαση σέ προβλήματα πένθους.

Οἱ ἀνωτέρω 4 θεματικές ἐνότητες ἔχουν ξεκινήσει νά ὑλοποιοῦνται, κατά χρονική σειρά, στίς Ἱερές Μητροπόλεις Ἰλίου, Ἀχαρνῶν καί Πετροπόλεως, Νέας Ἰωνίας καί Φιλαδελφείας, Θεβῶν καί Λεβαδείας, Μεγάρων καί Σαλαμίνος, Ξάνθης καί Περιθεωρίου, Ἀλεξανδρουπόλεως, Νέας Κρήνης καί Καλαμαριάς, ἐνῶ ἀκολουθοῦν, ἐντός του Μαΐου, οἱ Ἱερές Μητροπόλεις Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως, Καλαβρύτων καί Αἰγιαλείας, Ἐλασσῶνος, Θεσσαλιώτιδος καί Φαναριοφερσάλων, Μονεμβασίας καί Σπάρτης καί Σερρών καί Νιγρίτης.

## ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΑ

### Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον

*Ἀνακοινωθέν*

*περί τῆς ἐνθρονίσεως τοῦ νέου Μητροπολίτου  
Γέροντος Πριγκηποννήσων κ. Δημητρίου*

Ἐντός ἀτμοσφαιράς ἱεροπρεποῦς ἐνθουσιασμοῦ καί μετὰ τῆς νενομισμένης ἐκκλησιαστικῆς τάξεως καί εὐπρεπείας, ἐτελέσθη τό παρελθόν Σάββατον, 28<sup>ην</sup> λήξαντος μηνός Ἀπριλίου, ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ἱερῷ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου Πριγκήπου, ἡ ἱερά τελετή τῆς ἐνθρονίσεως τοῦ ἀπό Σεβαστείας νέου Μητροπολίτου Γέροντος Πριγκηποννήσων κυρίου Δημητρίου, ἐν μέσῳ πυκνοῦ ἐκκλησιάσματος.

Κατά τήν ἱεράν τελετήν τῆς ἐνθρονίσεως, παρέστη συμπροσευχόμενος ἀπό τοῦ Ἱεροῦ Βήματος ἡ Α.Θ.Παναγιότης, ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος, ὅστις ἐτίμησε τόν νέον Ποιμενάρχη τῆς Ἐπαρχίας διὰ τῆς εὐλογητῆς ὑψηλῆς παρουσίας καί τῆς βαθυστοχάστου ὁμιλίας Του πρὸς αὐτόν.

Παρέστησαν ὡσαύτως συμπροσευχόμενοι, τιμήσαντες διὰ τῆς σεβασμίας παρουσίας των τόν ἐνθρονισθέντα, οἱ Σεβ. Μητροπολίται Γέρον Νικαίας κ. Κωνσταντῖνος, Γέρον Δέρκων κ. Ἀπόστολος, Φιλαδελφείας κ. Μελίτων, Βεροίας, Ναούσης καί Καμπανίας κ. Παντελεήμων, Μύρων κ. Χρυσόστομος, Σασίμων κ. Γεννάδιος, Ἰκονίου κ. Θεοληπος, Ἀρκαλοχωρίου, Καστελλίου καί Βιάννου κ. Ἀνδρέας, Λαγκαδᾶ, Λητῆς καί Ρεντίνης κ. Ἰωάννης, Καλλιουπόλεως καί Μαδύτου κ. Στέφανος, Προύσης κ. Ἐλπιδοφόρος, Κυδωνιῶν κ. Ἀθναγόρας, Μαρωνείας καί Κομοτηνῆς κ. Παντελεήμων, Κίτρους κ. Γεώργιος, Σπλυβρίας κ. Μάξιμος, Σμύρνης κ. Βαρθολομαῖος καί Σύμης κ. Χρυσόστομος, καθὼς καί οἱ Θεοφ. Ἐπίσκοποι Ἀβύδου κ. Κύριλλος, Ἀλικαρνασσοῦ κ. Ἀδριανός καί Ἐρυθρῶν κ. Κύριλλος.

Ἐπίσης παρέστησαν συμπροσευχόμενοι, ὁ Πανιερ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀνθηδῶνος κ. Νεκτάριος,

ἐκπροσωπῶν τόν Μακ. Πατριάρχην Ἱεροσολύμων κ. Θεόφιλον καί τό παλαίφατον Πατριαρχεῖον τῶν Ἱεροσολύμων, κληρικά καί λαϊκά μέλη τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς μέ ἐπί κεφαλῆς τούς Τμηματάρχας αὐτῆς Πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλον κ. Ἀνδρέαν Σοφιανόπουλον, Ἀρχιμ. κ. Ἰωακείμ Μπίλλην, Ἀρχιεραγματεά τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου, καί Μ. Ἀρχιδιάκονον κ. Θεόδωρον Μεῖμαρην, πλείστοι κληρικοί καί μοναχοί, οἱ Πανοσιολ. Ἡγούμενος καί Προηγούμενος τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὁρει Ἱερᾶς Μονῆς τῶν Ἰβήρων Ἀρχιμ. π. Ναθαναήλ καί π. Βασίλειος Γοντικᾶκης, ὁ Ἐλλογιμ. κ. Γεώργιος Καλαντζής, Γενικός Γραμματεὺς Θρησκευμάτων τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας τῆς Ἑλλάδος, ἐκ μέρους τῆς ἐντίμου Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ὁ Ἐξοκ. Πρέσβυς κ. Εὐάγγελος Σέκερης, Γενικός Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος ἐνταῦθα, οἱ Ἐντιμ. κ. Attila Aytac, Δήμαρχος Πριγκηποννήσων, καί κ. Murat Bingöl, Διευθυντῆς Ἀσφαλείας αὐτῶν, Ἀρχοντες ὀφθικιάλοι, Κοινοτικοὶ παράγοντες τῶν Πριγκηποννήσων καί διαφόρων Κοινοτήτων τῆς Πόλεως, πολλοὶ προσωπικοὶ φίλοι του νέου Ποιμενάρχου καί πλείστοι ὄσοι πιστοί.

Τόν ἐνθρονισθέντα Γέροντα Μητροπολίτην Πριγκηποννήσων κ. Δημήτριον προσεφώνησαν ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Βαρθολομαῖος Τάκος, Ἱερατικῶς Προϊστάμενος τοῦ Ἱ. Ναοῦ Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Πριγκήπου, ἐκ μέρους τοῦ ἱεροῦ κλήρου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως, καί ἡ Ἐλλογιμ. ἐκπαιδευτικὸς Δνὶς Ἀγνή Νικολαΐδου, Προέδρος τῆς Ἐφοροεπιτροπῆς τῆς Κοινότητος Πριγκήπου, ἐκ μέρους τῶν Κοινοτικῶν σωμάτων τῆς Ἐπαρχίας καί τῆς “Διακονίας τῆς Ἀγάπης” αὐτῆς.

Ἐν κατακλείδι, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γέρον Πριγκηποννήσων κ. Δημήτριος, διὰ τοῦ ἐμπεριστατωμένου ἐνθρονιστηρίου λόγου του ἐξάραξεν ἐν ἀδραῖς γραμμαῖς τήν στοχοθεσίαν τῆς ἀρχομένης ποιμαντορίας του καί νύχαρίστησε τούς πάντας, μέ ἐπί κεφαλῆς τόν παραστάνα σεπτόν

Προκαθήμενον τῆς Μητροῦς Ἐκκλησίας διὰ τὴν πρὸς τὸ πρόσωπόν του ἱεράν Πατριαρχικὴν εὐνοίαν, μνησθεὶς διὰ συγκινητικῶν λόγων τοῦ ἀμέσου προκατόχου καὶ φίλου του ἀειμνήστου Μητροπολίτου Πριγκηποννήσων κυροῦ Ἰακώβου, ὡς ἐπίσης καὶ τῶν μακαρία τῆ λήξει γενομένων ἕξι προκατόχων αὐτοῦ Ἱεραρχῶν.

Κατὰ τὸν ἐνθρονιστήριον λόγον του ὁ Σεβ. νέος Ποιμενάρχης, πύχθη ἐπίσης ἐν βαθείᾳ συγκινήσει, ὑπὲρ μακαρίας μνήμης καὶ αἰωνίου ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τοῦ γέροντος αὐτοῦ ἀοιδίμου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου καὶ τοῦ χειροτονήσαντος αὐτὸν εἰς Διάκονον καὶ στοργὴν ἐπιδείξαντος αὐτῷ μακαριστοῦ γεραροῦ καὶ σοφοῦ Μητροπολίτου Γέροντος Χαλκηδόνης Μελίτωνος Χατζῆ, ὡς ἐπίσης καὶ τῆς πολυσεβάστου μητροῦς τοῦ μακαριστοῦ Ζωῆς Κομματᾶ.

Ἡ ἐνθρόνισις ἔληξε διὰ τοῦ Πολυχρονισμοῦ τῆς αὐτοῦ Σεβασμιότητος, ψαλέντος ὑπὸ τῶν Πατριαρχικῶν Χορῶν, ἐν συνεχείᾳ δὲ ἐδέχθη τὰς εὐχὰς καὶ τὰ συχαρητήρια πάντων τῶν παραστάντων κατὰ τὴν ἱεράν τελετὴν τῆς ἐνθρονίσεως.

Ἐπικολούθησε δεξιῶσις εἰς τὸ Ἐπισκοπεῖον, ἐν συνεχείᾳ δὲ παρετέθη ὑπὸ τοῦ ἐνθρονισθέντος Ἱεράρχου ἐπίσημον γεῦμα εἰς τὰς αἰθούσας τοῦ ξενοδοχείου “Splendit” τῆς Πριγκήπου.

Τὴν ἐπομένην, Κυριακὴν του Παραλύτου, 29ην Ἀπριλίου, ὁ Σεβ. Πριγκηποννήσων ἐτέλεσε τὴν πρώτην Θεῖαν Λειτουργίαν αὐτοῦ ἐν τῷ Ἱερῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου Πριγκήπου, συμπροσευχομένων τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Φιλαδελφείας κ. Μελίτωνος, Ξάνθης κ. Παντελεήμονος, ἐπικεφαλῆς κληρικῶν τῆς Ἐπαρχίας αὐτοῦ, Κυδωνιῶν κ. Ἀθναγόρου, Κίτρους κ. Γεωργίου, Σμύρνης κ. Βαρθολομαίου καὶ Σύμης κ. Χρυσσοτόμου, Κοινοτικῶν παραγόντων τῶν Πριγκηποννήσων καὶ πλείστων πιστῶν.

*Ἀνακοινωθέν  
τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου  
(22.04.2018)*

Ὡλοκληρώθησαν αἱ ἐργασίαι τῆς συνελθούσης ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, εἰς τακτικὰς συνεδριάξεις τὴν Πέμπτην, 19ην, καὶ τὴν Παρασκευὴν, 20ὴν Ἀπριλίου 2018, Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, κατὰ τὰς ὁποίας ἐθεωρήθησαν

ἅπαντα τὰ ἐν τῇ ἡμεροσίᾳ διατάξει ἀναγεγραμμένα θέματα, ἐφ’ ὧν καὶ ἐλήφθησαν αἱ προσήκουσαι ἀποφάσεις.

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ἔχον, κατὰ τοὺς Θεῖους καὶ Ἱερούς Κανόνας καὶ τὴν μακραῖωνα ἐκκλησιαστικὴν τάξιν καὶ Ἱεράν Παράδοσιν, τὴν μέριμναν πασῶν τῶν ἀνά τὸν κόσμον Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ τὴν εὐθύνην τῆς πανορθοδόξου ἐνότητος, ἰδιαιτέρως δὲ ἔναντι τοῦ λαβόντος τὴν σωτήριον Χριστιανικὴν πίστιν καὶ τὸ ἅγιον Βάπτισμα ἐκ Κωνσταντινουπόλεως Ὁρθοδόξου Οὐκρανικοῦ λαοῦ, ὡς ἀληθῆς μήτηρ Ἐκκλησία αὐτοῦ, ἡσχολήθη διεξοδικῶς μέ τὸ θέμα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐν Οὐκρανίᾳ καταστάσεως, ὡς ἔπραξε καὶ εἰς προηγουμένας συνοδικὰς συνεδριάξεις, ἀπεδέχθη αἴτημα περὶ ἐκχωρήσεως αὐτοκεφαλίας ἀπὸ μέρους ἐκκλησιαστικῶν καὶ πολιτικῶν παραγόντων, ἐκπροσωποῦντων πολλὰ ἑκατομμύρια Ὁρθοδόξων Οὐκρανῶν, καὶ ἀπεφάσισε τὴν ἐπ’ αὐτοῦ ἐκ τοῦ σύνεγγυς ἐπικοινωνίαν μετὰ τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν πρὸς ἐνημέρωσιν καὶ συντονισμόν.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῆ 22α Ἀπριλίου 2018

## Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον Ἐκκλησία Κρήτης

*Ἀνακοινωθέν  
γιὰ τὰ Θερησκευτικά, τοὺς Χριστιανούς  
τῆς Συρίας καὶ ἄλλα θέματα*

Ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακὴ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, συνῆλθε στίς 16 καὶ 17 Ἀπριλίου 2018 στό Ἱράκλειο, καὶ ἀσχολήθηκε μέ τρέχοντα θέματα καθὼς καὶ μέ ἐκκλησιαστικά θέματα τῆς ἀρμοδιότητάς της.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος προβληματίζεται ἔντονα γιὰ τὸ γεγονὸς ὅτι σὲ ὀλόκληρη τὴν ὑφήλιο, σήμερα, ἡ πρώτη διωκόμενη πίστη εἶναι ἡ Χριστιανικὴ πίστη καὶ ἐπισημαίνει ὅτι ἡ Εὐρώπη ἀρνήθηκε τὴν Χριστιανικὴν ταυτότητα καὶ τὸν πολιτισμὸν της, μέ τραγικὲς συνέπειες γιὰ τὸν ἄνθρωπο καὶ τὸ κοινὸ εὐρωπαϊκὸ οἰκοδόμημα, τὸ ὁποῖο δὲν μπορεῖ νὰ στηρίξεται σὲ ἄψυχους ἀριθμούς, ἀλλὰ στίς ρίζες καὶ τίς ἀξίες τῆς Εὐρώπης, μέ τίς ὁποῖες συγκροτοῦνται οἱ κοινωνίες καὶ οἱ οἰκογένειες.

Ὁ συνεχιζόμενος πόλεμος στή Συρία καὶ τὰ ἀθῶα θύματα πού αὐτὸς προξενεῖ, δίδουν τὴν

ἀφορμή σέ ὄλους μας νά προβληματισθοῦμε τί κόσμος δημιουργοῦμε γιά τόν ἄνθρωπο τῆς αὔριου; Μέχρι πότε θά συνεχίζεται ὁ διωγμός τῶν Χριστιανῶν στή Μέση Ἀνατολή; Πόσα ἀκόμα μνημεῖα πίστεως καί πολιτισμοῦ τοῦ πρώτου Χριστιανισμοῦ θά συνεχίσουν νά καταστρέφονται;

Ἡ Ἱερά Σύνοδος καλεῖ ὄλους νά προσευχηθοῦμε γιά τήν ἐπικράτηση τῆς εἰρήνης καί τῆς καταλλαγῆς στόν κόσμο. Ταυτόχρονα καλεῖ τοὺς ἰσχυροὺς τῆς γῆς νά ἀναλάβουν τίς εὐθύνες τους, γιά τόν σεβασμό στό ἀνθρώπινο πρόσωπο, τή διασφάλιση τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, τήν ἀσφάλεια τῶν Χριστιανῶν τῆς Μέσης Ἀνατολῆς καί τήν προστασία τῶν Χριστιανικῶν Μνημείων τῆς περιοχῆς αὐτῆς.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος μελέτησε εἰς βάθος τοὺς Φακέλους τοῦ Μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν καί ὁμοφώνως ἀποφάσισε Ἀντιπροσωπεῖα Αὐτῆς νά μεταβεῖ στόν ἀρμόδιο Ὑπουργό καί νά παραδώσει Ὑπόμνημα μέ ἀναλυτικές παρατηρήσεις καί προτάσεις ἐπὶ τῶν Φακέλων τοῦ Μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν.

Μέ τήν συμπλήρωση σαράντα ἐτῶν ἀπὸ τήν κοίμηση τοῦ αἰοδύμου Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης κυροῦ Εὐγενίου ἡ Ἱερά Σύνοδος συνέστησε Ἐπιτροπή προκειμένου νά διοργανώσει Ἐκδηλώσεις τιμῆς καί μνήμης κατὰ τό τρέχον ἔτος, τίς ὁποῖες καί θά ἀποφασίσει σέ προσεχῆ Συνεδρία τῆς καί θά ἐνημερώσει τό Πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος μέ πολλή χαρὰ ἐπευλόγησε τήν πρωτοβουλία τοῦ Σωματείου Ἱεροφαλιτῶν Κρήτης «Ἅγιος Ἀνδρέας ὁ Κρήτης» γιά τήν τέλεση τῆς Ἀκολουθίας τῆς Ἱερᾶς Παρακλήσεως ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς Εἰκόνας τῆς Παναγίας τῆς Μεσοπαντιτίσης ἡ ὁποία ἀπὸ τόν Χάνδακα μεταφέρθηκε στήν Βενετία καί ἀποθησαυρίζεται ἐκεῖ. Ὅρισε δέ ἐκπροσώπους τῆς κατὰ τήν προσκυνηματική Ἐκδήλωση αὐτή τόν Σεβ. Μητροπολίτη Ρεθύμνης καί Αὐλοποτάμου κ. Εὐγένιο καί τόν Πανοσιολ. Ἀρχιμ. Νήφωνα Βασιλάκη, Κωδικογράφου.

Ἐπίσης, ἡ Ἱερά Σύνοδος ἀναφέρθηκε στόν θάνατο, πρὶν ἀπὸ λίγες ἡμέρες, τοῦ Σημναγοῦ Γεωργίου Μπαλατιδώρου, προσεύχεται γιά τήν ἀνάπαυσή του μετὰ τῶν Ἀγίων καί τῶν Δικαίων, ἐκφράζει δέ θερμά συλλυπητήρια στήν οἰκογένειά του καί τίς Ἱεροσολιτικὰς Δυνάμεις τῆς Πατρίδος μας.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐπανερχεται στό θέμα τῆς συνεχιζόμενης κράτησης τῶν δύο Ἑλλήνων στρατιωτικῶν, Ἀγγέλου καί Δημητρίου, καί ἀπευθύνει πρὸς κάθε ἀρμόδιο ἐκκλήση γιά τήν ἄμεση ἐπιστροφή τους στήν Ἑλλάδα καί τοὺς οἰκείους τους.

Τέλος, ἡ Ἱερά Σύνοδος μέ ἀφορμή κρούσματα κλοπῆς, βεβηλώσεως καί ἱεροσυλίας Ἱερῶν Μονῶν καί διαφόρων Ἱερῶν Ναῶν στή Μεγαλόνησο, παρακαλεῖ κάθε ἀρμόδιο γιά τή λήψη τῶν ἀπαραιτήτων μέτρων, καθὼς καί τοὺς εὐλαβεῖς Χριστιανούς γιά τήν προστασία τῶν Μοναστηριακῶν καί Ἑνοριακῶν Ναῶν, τῶν παρεκκλησιῶν καί ἐξωκκλησιῶν.

## Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον Ἱερᾶ Κοινότης Ἁγίου Ὁρους

*Ἀνακοινωθέν*

*γιά τήν ἀναδοχή ἀπὸ δόμοφύλα ζευγάρια*

Καρυαί τῆ 10ῃ/23ῃ Ἀπριλίου 2018

Ἐξοχωτάτους Ὑπουργόν καί Ἀναπληρωτὴν Ὑπουργόν Ἐργασίας, Κοινωνικῆς Ἀσφάλισης καί Κοινωνικῆς Ἀλληλεγγύης κ.κ. Εὐτυχίαν Ἀχτσιόγλου καί Θεανὼ Φωτίου καί Βουλευτὰς τοῦ Ἑλληνικοῦ Κονοβουλίου, Εἰς Ἀθήνας

Ἐξοχώταται Κυρίαί Ὑπουργοί,

Ἐξοχώτατοι Κύριοι Βουλευταί,

Διὰ τοῦ παρόντος ἱεροκοινοσφραγίστου ἡμῶν γράμματος ἐπιθυμοῦμε νά ἐκφράσωμεν τόν ἔντονον προβληματισμόν καί ἀνησυχίαν τόσον ἡμῶν τῶν Ἀγιορειτῶν μοναχῶν, ὅσον καί τῶν πολυπληθῶν προσκυνητῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους διὰ τὰς προσφάτως σχεδιαζομένας νομοθετικὰς μεταβολὰς, αἱ ὁποῖαι δύνανται νά ἐπηρεάσουν δυσμενῶς τήν κοινωνίαν μας, καί ἰδιαίτερος μίαν εὐαίσθητον κατηγορίαν τῶν μελῶν αὐτῆς, αὐτῆ τῶν παιδιῶν.

Ἀναφερόμεθα εἰς τό κατατεθέν τὴν 17ην Ἀπριλίου 2018 σχέδιον νόμου «Μέτρα γιά τήν προώθηση τῶν θεσμῶν τῆς Ἀναδοχῆς καί Υἱοθεσίας» τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας, Ἀσφάλισης καί Κοινωνικῆς Ἀλληλεγγύης, τό ὁποῖον ἔχει σκοπὸν τὴν ἐπίλυσιν χρονίων προβλημάτων, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν διαδικασίαν ἀναδοχῆς καί υἱοθεσίας παιδιῶν,

ὅπως ἐπισημαίνεται εἰς τὴν Αἰτιολογικὴν ᾽Εκθεσιν, καὶ συγκεκριμένως εἰς τὸ ἄρθρον 8 «Ἐνάδοχοι γονεῖς - προϋποθέσεις».

Τὸ ἰσχύον μέχρι τώρα Π.Δ 86/2009 (ἄρθρον 1§1) σαφῶς προβλέπει ὅτι: «Κατάλληλοι γιὰ νὰ γίνουν ἀνάδοχοι, κατὰ τὴν ἔννοιαν τῶν ἄρθρων 1533 παρ. 4, 1607 παρ. 1 ἔδ. 1, 1655 τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικα καὶ τοῦ ἄρθρου 9 τοῦ ν.2082/1992, εἶναι οἰκογένειες ἀποτελούμενες ἀπὸ συζύγους μὲ ἢ χωρὶς παιδιὰ...», ἐνῶ τὸ ἄρθρον 8 τοῦ κατατεθέντος νομοσχεδίου ἀναφέρει: «Κατάλληλοι γιὰ νὰ γίνουν ἀνάδοχοι, σύμφωνα μὲ τὶς κείμενες διατάξεις, εἶναι οἰκογένειες ἀποτελούμενες ἀπὸ συζύγους ἢ ἔχοντες συνάψει σύμφωνα συμβίωσης, μὲ ἢ χωρὶς παιδιὰ...».

Εἶναι φανερόν ὅτι, μετὰ τὴν νομοθέτησιν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως τοῦ «συμφώνου συμβίωσης ὁμοφύλων», προωθεῖται πλέον ἡ ἀναδοχή, καὶ μελλοντικῶς καὶ ἡ υἰοθεσία παιδιῶν ἀπὸ «ὁμόφυλα ζεύγη», μὲ τὴν προσθήκην τῆς φράσεως «ἢ ἔχοντες συνάψει σύμφωνα συμβίωσης», καὶ τὴν ἀντικατάστασιν τῶν σαφῶν ρυθμίσεων τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος ἀπὸ τὴν ἀόριστον διατύπωσιν «σύμφωνα μὲ τὶς κείμενες διατάξεις».

Πῶς εἶναι δυνατόν τὸ νομοσχέδιον νὰ μεριμνᾷ διὰ τὴν ψυχικὴν καὶ συναισθηματικὴν ὑγείαν τοῦ παιδιοῦ, ὅπως ἰσχυρίζεται ἡ Αἰτιολογικὴ ᾽Εκθεσις αὐτοῦ, καὶ νὰ ἐπιτρέπη τὸ παιδί νὰ ἀνατρεφεται ἀπὸ «ζευγος», ὅπου τὴν θέσιν τοῦ πατρός θὰ κατέχη γυναίκα ἢ ἀντιστοίχως τῆς μητρός ἄνδρας, χωρὶς αὐτὸ νὰ ἔχη οἰανδήποτε δυνατότητα ἐπιλογῆς; Δέν παραβιάζονται τὰ στοιχειώδη ἀνθρώπινα δικαιώματα τοῦ παιδιοῦ, ὅταν ἀπὸ τὴν τρυφεράν ἡλικίαν του θὰ διατρέχη σοβαροὺς ἠθικοὺς κινδύνους;

᾽Οφείλομεν διὰ τῆς παρούσης ἐπιστολῆς ἡμῶν, νὰ δηλώσωμεν σαφῶς ὅτι κάθε μορφή τεκνοθεσίας ἢ ἀναδοχῆς, ἡ ὁποία ἀντίκειται εἰς τὴν εὐαγγελικὴν διδασκαλίαν, τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ἦθος καὶ τὰς παραδόσεις τοῦ λαοῦ μας, ὅσον ἀφορᾷ στὸν ἱερόν θεσμόν τῆς οἰκογενείας καὶ τοῦ γάμου, εὐρίσκει ἡμᾶς ἀπολύτως ἀντιθέτους.

Παρακαλοῦμεν θερμῶς ἅπαντας, ὅπως συμβάλτε εἰς τὴν ἀποτροπὴν τῆς νομοθετήσεως ταύτης, μὲ τὴν ἀπόσυρσιν τῆς §1 τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ ὑπό συ-

ζήτησιν νομοσχεδίου καὶ τὴν διατήρησιν τῶν διατυπώσεων τῆς §1 τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. 86/2009 ἐπακριβῶς ὡς ἔχουν.

᾽Εχοντες τὴν βεβαιότητα ὅτι ἡ παράκλησις ἡμῶν θὰ τύχῃ τῆς δεούσης προσοχῆς παρὰ πάντων Ὑμῶν καὶ εὐχόμενοι ὁ ἀναστάς Κύριος νὰ χαρίσῃ εἰρήνην εἰς τὴν Ὁρθόδοξον πατρίδα ἡμῶν, εἰς δὲ τὸ πολυεύθυνον ἔργον Ὑμῶν ἐνίσχυσιν καὶ φωτισμόν, διατελοῦμεν μετὰ τιμῆς.

᾽Απαντες οἱ ἐν τῇ κοινῇ συνάξει Ἀντιπρόσωποι καὶ Προϊστάμενοι τῶν εἴκοσιν ἱερῶν Μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους ᾽Αθῶ.

## Πατριαρχεῖον Σερβίας

*Ἡ ἐαρινή σύγκλησις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου  
τῆς Ἱεραρχίας*

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Σερβικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἄρχισε τὶς ἐργασίες της στὸ Βελιγράδι τὴν 1.5.2018 ὑπὸ τὴν Προεδρία τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου κ. Εἰρηναίου. Εἶχε προηγηθεῖ προσκυνηματικὴ ἐπίσκεψιν τῶν μελῶν τῆς Συνόδου στὸ Κοσσυφοπέδιο καὶ στὴν Ἐπισκοπὴ Πριζρένης.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἀσχολήθηκε ἐκτενῶς μὲ δηλώσεις εὐρωπαϊῶν ἀξιωματοῦχων πού ἀναφέρονται στὸ καθεστῶς τοῦ Κοσσυφοπέδιου καὶ τῶν Μετοχίων. Οἱ Σέρβοι Ἱεράρχες δήλωσαν ὅτι εἶναι ἀντίθετοι σὲ κάθε μορφή ἀνεξαρτησίας τοῦ Κοσσόβου, ἡ ὁποία μπορεῖ νὰ ὀδηγήσῃ καὶ σὲ ἐνδεχόμενὴ διάσπαση τῆς Νοτίου Σερβίας.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἀσχολήθηκε ἐπίσης μὲ τὸ ζήτημα τῶν τροποποιήσεων στὸν Καταστατικὸ Χάρτη. Τὸ ὄνομα τοῦ Πατριαρχείου τροποποιήθηκε ὡς ἑξῆς: «Σερβικὴ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία-Πατριαρχεῖο Πεκίου» ὥστε νὰ γίνεται ἀναφορὰ στὴν πρώτη ἱστορικὴ ἔδρα τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας. Τὸ Πέκιον (ἢ Ἰπέκιον) βρίσκεται σήμερον στὴν περιοχὴ τοῦ Κοσσυφοπέδιου / Κοσσόβου.

## Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος Γραφεῖο Ἀντιπροσωπείας στὴν Ε.Ε.

*Διορθόδοξη Συνάντησις  
γιὰ τὴν ἐνδοοικογενειακὴ βία*

Τὸ Γραφεῖο τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὴν ΕΕ συμμετέσχε στὴν τε-

λευταία πρόσφατη τακτική συνάντηση της Έπιτροπής των Αντιπροσώπων των Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν στήν ΕΕ (CROCEU) στίς Βρυξέλλες. Μεταξύ τῶν θεμάτων τῆς ἡμερησίας διατάξεως ἦταν καί ἡ Σύμβαση τῆς Κωνσταντινούπολης, κατόπιν εἰσηγήσεως τῆς Ἀντιπροσωπείας τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας.

Ἐπί τοῦ συγκεκριμένου θέματος, τό Γραφεῖο τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἔκανε τήν ἀκόλουθη εἰσήγηση:

Χαιρετίζουμε τή Συνθήκη τῆς Κωνσταντινούπολης καί τήν πρόθεσή της γιά μία Εὐρώπη ἐλεύθερη ἀπό βία κατά τῶν γυναικῶν καί κάθε μορφή ἐνδοοικογενειακῆς βίας.

Συγκεκριμένα, καλωσορίζουμε τήν πρόθεση τῆς Σύμβασης νά προστατευθοῦν οἱ γυναῖκες ἀπό κάθε μορφή ἐνδοοικογενειακῆς βίας, καθώς καί νά παρεμποδισθεῖ, νά διωχθεῖ καί τελικῶς νά πάψει ἡ ἐνδοοικογενειακή βία κατά τῶν γυναικῶν, ὅπως καί κάθε μορφή ἐνδοοικογενειακῆς βίας (Ἄρθρο 1).

Ἐπιθυμοῦμε νά δοθεῖ ἱκανοποιητική ἀπάντηση ἐκ μέρους τῆς εὐρωπαϊκῆς ἔννομης τάξης στήν ἀσκηση ἐνδοοικογενειακῆς βίας κατά γυναικῶν (Ἄρθρο 7.1).

Ἄν καί ἡ Σύμβαση αὐτή ἐπικεντρώνεται στό δικαιώματα τῶν γυναικῶν καί τήν προστασία τους σέ περιπτώσεις ἀσκησης ἐνδοοικογενειακῆς βίας, τά δικαιώματα ὄλων τῶν προσώπων πού βρίσκονται σέ μειονεκτική θέση καί κάθε λογῆς θυμάτων ἐνδοοικογενειακῆς βίας εἶναι ἐπίσης στό κέντρο τῶν θέσεών της (Ἄρθρο 12.3).

Ἀναγνωρίζουμε ὅτι ἡ θρησκεία, ἡ παράδοση καί κάθε λογῆς κώδικας τιμῆς δέν ἐπιτρέπεται νά δίνουν ἄλλοθι, ἐντός ἢ ἐκτός Εὐρώπης, σέ ἐγκληματικές συμπεριφορές κατά τῶν γυναικῶν (Ἄρθρο 4), ὅπως φυσική βία, σεξουαλική βία, ὑποχρεωτικό γάμο, εὐνουχισμό τοῦ γυναικείου ὄργανου ἢ ὑποχρεωτική στείρωση (Ἄρθρο 42).

Τέλος, καλωσορίζουμε τόν παιδαγωγικό ρόλο αὐτῆς τῆς Σύμβασης γιά τήν ἐξάλειψη τῶν προκαταλήψεων πού βασίζονται στή στρεβλή ἰδέα τῆς κατωτερότητας τῶν γυναικῶν ἔναντι τῶν ἀνδρῶν καί τοῦ μειωμένου ρόλου τους ἐντός τῆς οἰκογένειας (Ἄρθρο 12.1), ὅπως καί τό γεγονός ὅτι ἡ Σύμβαση αὐτή ἐνθαρρύνει ὅλα τά μέλη τῆς κοινωνίας, καί εἰδικά τους ἄνδρες καί τά ἀγόρια, νά

συμβάλλουν ἐνεργά στήν πρόληψη ὄλων τῶν μορφῶν βίας πού καλύπτει ἡ σκοποθεσία της (Ἄρθρο 12.4).

Ἐντούτοις, ὡς χριστιανοί, εἴμαστε ἰδιαίτερα σκεπτικοί ἀναφορικά μέ τήν ὑπόρρητη πρόθεση τῆς Συμβάσεως αὐτῆς νά νομιμοποιήσει καί νά προστατεύσει ὁμοσεξουαλικές σχέσεις στό ἐνδοοικογενειακό περιβάλλον (Ἄρθρο 3β), μέ δεδομένο ὅτι ὁ ὀρισμός τοῦ γυναικείου φύλου πού υἱοθετεῖ τό κείμενο αὐτῆς τῆς Συνθήκης δέν γίνεται στή βάση βιολογικοῦ καθορισμοῦ, θεωρώντας ὡς «γυναῖκα» ἀπλῶς καί μόνο ἐκεῖνο τό νομικό ὑποκείμενο δικαιωμάτων καί ὑποχρεώσεων πού ἀναλαμβάνει κάθε φορά στό πλαίσιο δεδομένης ἱστορικά κοινωνίας νά παίξει τόν γυναικεῖο κοινωνικό ρόλο (Ἄρθρο 3γ).

Ἐπίσης θεωροῦμε ὅτι προωθώντας προγράμματα καί δραστηριότητες γιά τήν μονόπλευρη ἐνδυνάμωση τοῦ γυναικείου ρόλου (Ἄρθρο 12.6) ἐντός τῆς οἰκογενείας, χωρίς νά λαμβάνεται μέριμνα γιά τήν ὀλιστική προστασία τῆς οἰκογενείας ὡς σύνθετου κοινωνικοῦ σώματος, αὐτό θά ἔχει ὡς μακροπρόθεσμη συνέπεια ἕνα νέο «κύκλο αἵματος» ἐντός μίας κοινωνίας πού συνεχίζει νά θεωρεῖ τόν ἑαυτό της ὡς τήν ἀρένα γιά τή σύγκρουση μεταξύ τῶν φύλων.

Ὡς χριστιανοί, καταδικάζουμε κάθε ἐκδήλωση βίας ἔναντιόν κάθε ἀνθρωπίνου ὄντος καί θεωροῦμε ὅτι, μέ δεδομένη τήν πλημμυρῆ ἢ καί ἀνυπαρκτή προστασία τῶν γυναικῶν στό ἐνδοοικογενειακό περιβάλλον, ἡ Σύμβαση αὐτή κινεῖται πρὸς τή σωστή κατεύθυνση γιά τήν προστασία τους.

Παρότι ἐπιθυμοῦμε νά ἀποκλείσουμε τίς χριστιανικά ἀπαράδεκτες ὁμόφυλες σεξουαλικές σχέσεις, ὡς χριστιανοί δέν θά μπορούσαμε ποτέ νά ἀρνηθοῦμε τήν προστασία τῶν γυναικῶν καί κάθε εὐάλωτου προσώπου στό ἐνδοοικογενειακό πλαίσιο μέ τό ἐπιχείρημα ὅτι ἡ παρούσα Σύμβαση προστατεύει καί τίς ὁμόφυλες σχέσεις.

Ὡς χριστιανοί ὀφείλουμε νά ἐργασθοῦμε στήν Εὐρώπη γιά μία οἰκογένεια τῆς ὁποίας τά μέλη ἀπολαμβάνουν ἀμοιβαῖο σεβασμό - ἄνδρες καί γυναῖκες ἐξίσου.

Πιστεύουμε ὅτι δίχως τήν ἐλεύθερη ἀνάδειξη ὄλων τῶν ταλέντων, μέ τά ὁποία προίκισε ὁ Θεός

τό κάθε ανθρώπινο πρόσωπο, δέν μπορεί νά ύπάρξει ύγιής συνθήκη γιά τήν οίκογένεια.

Είδικά μάλιστα γιά τήν έννοια τής έλευθερίας, πιστεύουμε ότι αὐτή δέν μπορεί νά κατανοεῖται άνεξάρτητα άπό τήν έλευθερία πού μās χορήγησε καί μās χορηγεῖ ό Χριστός, μέ τήν άφεση τών άμαρτιών μας καί τήν άγάπη Του, πού ως άνεξάντλητη πηγή άρδεύει διαρκώς έν Άγίω Πνεύματι τίς πράξεις καί τό εῖναι μας.

Ός χριστιανοί πολίτες ύποστηρίζουμε θερμά αὐτή τή διεθνή συνθήκη γιά τήν προστασία τών γυναικῶν ένάντια στήν οίκογενειακή βία. Παράλληλα, όφείλουμε νά έργασθοῦμε γιά μία νέα εὐ-

ρωπαϊκή συνθήκη πού θά προστατεύει τήν οίκογένεια ως κοινωνικό σῶμα, στήν προοπτική τής διδασκαλίας τοῦ Άποστόλου Παύλου, ώστε νά άναδειχθεῖ ή ίερότητα της.

Ένας σημαντικός αριθμός Όργανώσεων δραστηριοποιήθηκαν γιά πάνω άπό 10 χρόνια γιά τή δημιουργία αὐτής τής Συνθήκης.

Έμεῖς, ως Όρθόδοξοι Χριστιανοί, τί κάνουμε μόνοι ή καί σέ συνεργασία μέ άλλες χριστιανικές όμολογίες ώστε νά διατρανωθεῖ ή ίερότητα τοῦ θεσμοῦ τής οίκογένειας καί ή σημασία του γιά τήν έπιζητούμενη κοινή εὐρωπαϊκή πολιτιστική μας ταυτότητα;